

Bret Mek Kinli

DOY HOLIDEJ

CENA 150 DINARA

BROJ 186

DOŠAO JE TIHO
I UŠAO U LEGENDU

U „DOLINI LOBANJA”

★ **DOK HOLIDEJ** ★

BROJ 186

BRET MEK KINLI

U „DOLINI LOBANJA“

NIŠRO FORUM OOUR MARKETPRINT

EDICIJA WESTERN ROMANA
DOK HOLIDEJ
Broj 186

V. d. glavnog i odgovornog urednika:
Slavko DRAGINČIĆ

Urednik:
Zorka ĆIRIĆ

Naslov originala:
Brett McKinley
KID RINGO

Recenzija:
Kadomir MILOSAVLJEVIĆ

Adaptacija i prevod:
Dragoslav MILOSAVLJEVIĆ

Lektor:
Zorka ĆIRIĆ

Tehnički urednik:
Lajoš ILES

Korektori:
Julijana KARDOŠ
Marta MLADENOVIC

Štampa: 28. VIII 1986.

Tržiste: 7. IX 1986.

Izdaće i štampa NIŠRO FORUM — OOUR MARKETPRINT, Novi Sad, Voj-
vode Mišića 1. V. d. glavnog i odgovornog urednika: Slavko DRAGINČIĆ.
Urednik: Zorka ĆIRIĆ, Naslov originala: Brett McKinley — KID RINGO.
Copyright: UNIVERSUM PRESS.

Oslobodeno osnovnog poreza na promet, mišljenjem Pokrajinskog sekretarijata
za obrazovanje, nauku i kulturu SAP Vojvodine, broj 413-279 73. od 10. maja
1973. godine.

Jahala je svakog dana. Ponekad bi odabrala visoke puteve planine Virdžin na čijim se vrhovima sneg beleo tokom cele godine i gde vetrovi sa Big Benda nikada nisu prestajali. U drugim prilikama jahala je dugim isprepletanim kanjonima i uvalama Svičbet Fleta, teritorijom koja nije vredela ni penija za gaženje stoke, ali, bogatom najboljom divljači koju su kauboji njenog oca često lovili.

No, Čeri Grinfild odlazila je većinom u preriju, prostrano valovito more trave sa beskrajnim nebom odozgo, čistim vetrom koji je duvao sa Rio Grande i onoliko sunca koliko je jedna temperamentna, bogata, ničim nespupana dvadesetogodišnja teksaška devojka mogla poželeti. Prerija je bila deo te devojke, a devojka opet deo prerije. Jašući sa nehajnom elegancijom rodenog konjanika, sa kosom boje slame koja je lepršala na vetru i zdravim rumenilom na obrazima, devojka je izgledala kao sastavni deo te divlje lepe zemlje i mnogi zlosrećni kauboji sa ranča „54“ ne bi se kolebali da se potuku ako se neko ne bi složio sa njihovim mišljenjem da Teksas nema ništa lepše od Čeri Grinfild.

Šestorica bandita koji su to popodne ležali potrbuške kao gušteri opruženi u šikari s obe strane puta za Malapaizo, u očekivanju da ta devojka stigne do mesta gde su je u zasedi čekali, ona je značila i nešto više. Tamne oči muškaraca kojima su bile dostupne uglavnom

samo dronjave jeftine meksikanske prostitutke iz ubogih graničnih krčmica, Čeri je bila anđeo fizičke lepote od koje zastaje dah, stvorenje s oreolom životne snage koja ju je krasila. Čak i u tom momentu kada su, spremni da joj učine zlo, pripremali najdrskiji zločin za koji se ikada čulo u tom delu Teksasa, oni su joj se divili i kroz šum vetra i miris suve trave, ti ljudi u kojima je tekla i krv konkvistadora čuli su romantičnu muziku gitara i miris ruža. Kćerka bogatog Grinfilda zaista je izgledala kao anđeo!

Izgledala je tako svima sem Kvintu Morou. Najviši, najopasniji, najinteligentniji od sve neoprane i neobrijane šestorice, vođa bande Moro nije došao tu i rizikovao svoj dragoceni vrat samo da bi se divio toj lepoj devojci. Ne bogami. Devojka na konju koji se penjao putem ka njima, Kvintu Morou izgledala je kao fantastično bogatstvo od milion dolara. To je u stvari bila suma koju je Kvint očekivao da će za nju dobiti. Fantastično bogatstvo iz snova, ali po Moroovom mišljenju blizu, nadohvat ruke.

Blaženo nesvesna zadivljenih ali opasnih lica u šikari, Čeri je jahala ispred svog telohranitelja očiju upravljenih prema udaljenim planinskim vrhovima čije su snežne kape zruci sunca bliskog zahodu bojili finim rumenilom. Kada je leteći na strujama vetra dve hiljade stopa visoko, divalji i slobodan u potrazi za večernjim plenom počeo da kruži zlatni orao, na njenim us-

nama zalebdeo je osmeh. Usporivši svog konja ona se okrenula u sedlu i pokazala pticu telohranitelju Džou Kajlu.

To nije bilo potrebno, jer je Džo Kajl orla video nekoliko sekundi pre Čeri. Džo Kajl je skoro sve zapazio pre ostalih. Mlad, crnokos, lepog otvorenog lica koje je odgovaralo njegovoj brzini potezanja revolvera, kauboj revolveraš je i sam imao oko sokola i verovao je da mu je taj njegov kvalitet podario i sposobnost brzog i preciznog potezanja revolvera. Zahvaljujući tom kvalitetu njegov gazda Boven Grinfild, veoma često mu je poveravao dužnost da prati Čeri na njenim dugim šetnjama po okolini.

Kakva dužnost! Džo Kajl se u tome nije nimalo razlikovao od ostale šezdesetorice kauboja koji su radili na Grinfildovom stočarskom carstvu; on bi taj posao radio i bez ikakve naknade. Šta više, čak bi platio za tu privilegiju! U poređenju sa skupljanjem i žigosanjem stoke ili okršajima sa kradljivcima stoke, praćenje Čeri na njenim jahčkim šetnjama bilo je posao toliko lak kao što bi bilo ispijanje hladnog piva u salunu „Zlatni dolar” u Bernardinu.

Džo je jednom napravio grešku pa je povodom tog svog prijatnog posla pred svojim gazdom napravio šalu. Zbijanje pošalica sa kraljem ranča „54” nikada nije donosilo ništa dobro i ovaj pokušaj pokazivanja duhovitosti bio je izuzetno loše primljen. Glasom koji je nalčio na mumlanje ranjenog grizlija, Boven Grinfild je naglasio da je njegova kći biznis kao i sve drugo na ranču. Svaka devojka tako lepa, bogata i svojeglava kao Čeri, koja uz to ima neizlečivu naviku da jaše po preriji kao poludivlji Apač, obr-

vezno mora da ima pratnju. Kajlov posao je bio da motri na svaki njen korak i pokret, i ako se nekim slučajem njoj nešto desi, onda je jedina čuvarova šansa da preživi mogla biti gumeni elastični vrat, vrat koji ne puca stegnut omčom. Preko toga, upozorio ga je Grinfild savim otvoreno i bez okolišenja, pratilac prema Čeri nema nikakve druge obaveze, ali ni prava na neku veću prisnost. Grinfildova kći će se udati, kada i ako se uda, za nekog dostojnog nje, a svaki neškolorani, lukavi slatkorečivi skitnica koji bi se usudio da gaji neke iluzije u vezi s njom... i za njega bi bilo bolje da ima gumeni vrat. I grudni koš neprobojan za metke.

Nije bilo sumnje da je Grinfild ozbiljno mislio to što je govorio u vezi sa svojom kćeri. Pa ipak, Džo Kajl nije uvek mogao da obuzda zabranjena osećanja. Previše je bilo tražiti od nekog čoveka da sa devojkom kao što je Čeri provodi mnogo bezbrižnih časova, a da je ne gleda drukčije nego kao komad skukpocene robe. A toga dana, to je bilo izuzetno teško. Bilo je dana kada devojka u toku jahanja nije progovorila ni reč, i tada je bilo svejedno da li je prati on, Blis Karmel, Bak Darling ili bilo koji drugi revolveraš sa ranča „54”. Ali, danas je Čeri bila vesela i prijateljski raspoložena i oslovljavala ga je po imenu, što se pred Grinfildom nije usudivala. Pričala je i zbijala šale, a onda su gonili konje trkom i sedeli na brdskom prevoju u visokoj travi, nagađajući kakve figure prave nemirni jastučasti oblaci na nebu. Bio je to do tada najlepši dan i Džo Kajl je žalio što se dan bliži kraju. Kada Čeri bude prešla uzanu stazu na brdskom prevoju, rekao je Džo Kajl sebi, još jednom će

poterati konja uporedo s njom. Do kuće na ranču bilo je ostalo još deset milja, deset milja uživanja.

Džo Kajl, naravno, nije mogao znati da mu je sa Čeri Grinfild preostalo manje od desetak metara zajedničkog jahanja. Samo toliko je u stvari vatreni devojčin konj prešao pre nego što je šikara na vrhu brdskog prevoja naglo oživela. Šestorica razbojnika su ustali kao jedan, i svaki je u ruci držao napreren revolver. Opkolili su devojčinog konja pre nego što je sa njenih usana sleteo krik iznenađenja.

Džo Kajl je potegao „kolt”. Činjenica da je prepoznao Kvinta Moroa i njegovog barjaktara Munro Lira nije usporila Kajlovu ruku ništa više od Moroovog upozorenja. Čeri je bila u opasnosti, a to je značilo da je došlo vreme za akciju.

Kvint Moro je opalio prvi i tane se zarilo Džou Kajlu u rame. Revolver je ispao iz njegove ruke, a udar metka izbacio ga je iz sedla. Dok se on osvestio od ošamućenosti izazvane padom i ustao na kolena, devojka je već bila svučena iz sedla. Moro mu je prišao.

— Šašavi dečko, Džo — progovorio je dugonogi, mršavi mešanac od oca Amerikanca i majke Meksikanke, glasom i tonom koji je odgovarao čisto odgajenom Meksikancu. Odgurnuo je nogom revolverašev „kolt” u žbunje i nasmešio se. — U stara dobra vremena ne bi rizikovao protiv ovako nesrazmerne nadmoći.

Gubiće dah od bola, Kajl se naslonio na hladnu stenu. Pogledom je sekao bandita pred sobom.

— U stara dobra vremena ti si bio kauboj, Kvinte, a ne dželat krvavih ruku — izustio je s mukom. — Sve se menja kao što vidiš.

Moro je raširio duge ruke sa ša-

kama nalik na kandže. — Dželat? Čuo sam da ste ti i Karmel pre dva meseca ubili petoricu nenaoružanih kradljivaca stoke.

— To je uradio Karmel — prostenjao je Kajl. Gledao je negde pored Moroa. Dvojica razbojnika držali su Čeri i ona nije ni pokušavala da se otima ili da viče. Izgledala je dostojanstveno i Džo Kajl je bio ponosan zbog njene hrabrosti. — Šta nameravaš Kvinte? — zapitao je odjednom. — Grinfild će te zbog ovoga oderati.

— Nikoga on neće oderati, momče — razderao se na njega Munro Lir, gromadni Amerikanac sa licem i navikama krmka. Dodirnuo je Čeri Grinfild prstima za bradu. — Ova mala plavooka je razlog što nas njen tatica neće obesiti, je li tako momci?

Krvava izmaglica zamračila je Kajlu vid i njime je ovladao ubilački bes. Videti da znojava debela svinja kakva je bio Monro Lir, staviti ruku na Čeri, bio je bogohulan greh kakav nije mogao da podnese. Čeri je obasula Lira pogrđama, a kada je Kvint Moro okrenuo glavu da ukori svog doglavnika, Kajl je skočio.

Okretan i brz kao puma, Moro se okrenuo na šum grebanja čizama o kamen. Ali ipak, nije to učinio dovoljno brzo. Pre nego što je uspeo da potegne revolver, Kajl je već bio na njemu. Udar tela bio je strahovit i obojica su pali na zemlju. Ošamućeni Moro je glasno opsovao i zapeo svom snagom da zadrži revolver koji je Kajl pokušavao da mu otme. Onda je odjeknuo tresak revolvera i teret sa Moroa je odjednom spao ponet udarom teškog taneta. Još jedan kuršum je pogodio cilj, i iz Kajlovih očiju nestalo je života pre nego što je pao licem na zemlju.

Ustajući nesigurnim nogama, Moro se zagledao u mrtvog čoveka, a onda u Munro Lira koji je smeškajući se punio revolver.

— Mogao si pogoditi i mene, Munro! — rekao je hrapavo.

— Mogao sam ali nisam, zar ne? — naglasio je Lir. — Morao sam da ga ustrelim, Kvinte, jer se moglo desiti da te ubije.

Moro je samo klimnuo glavom. Ustezao se da devojci pogleda u oči, ali je ipak prisilio sebe na to. Čeri je stajala posivelog lica i široko otvorenim očima zurila u krvav leš Džoa Kajla. Njen zaprepašćeni pogled skrenuo je do Moroa i on je u njemu pročitao tešku optužbu. Nekada, ne tako davno, Moro je radio za ranč „54“ i često ju je pratio kao telohranitelj, isto kao Džojl sada. To je bilo pre nego što ga je Grinfild izbacio sa ranča i pre nego što je Kvint počeo razbojničku karijeru. Ali, Moro je uvek laskao sebi da se dopada Čeri; nije obraćao pažnju na gnušanje koje je sada video na njenom licu.

— Ti si zločinački ubica, Kvinte Moro! — prosiktala je devojka kada se Kvint približio. — Čula sam oca kada je to govorio, ali sve do sada nisam u to verovala.

— Nisam ga ja ubio, Čeri — rekao je Moro.

Ona je ledeno pogledala Lira. — To znam, ali ovaj ružni krmak je tvoja desna ruka. To svako zna.

Munroovo mesnato lice se zgrčilo. Digao je ruku i pošao prema devojci, ali ga je Moroov pogled zaдрžao.

— Ostavi je do đavola Munro! Pred nama su mnoge milje. Nema mo vremena za raspravljanje.

— Onda bi bilo bolje da joj kažeš da me ne naziva pogrđnim imenima — rekao je Lir razdraženo. — To neću da prihvatim ni od jed-

ne žene, makar koliko da je bogata. Jesi li me čula uobražena devojko?

Ne obraćajući pažnju na njega, Čeri je i dalje gledala Moroa koji je poslao ljude da dovedu skrivenog konje.

— Pošto si ubio Džoa, kakvi su tvoji planovi sa mnom, Kvinte?

— To ćeš već u svoje vreme videti — promrmljao je Moro pišući nešto olovkom na malom komadiću papira.

— Svakako znaš da će ti moj otac zbog ovoga skinuti kožu sa leđa i to kaiš po kaiš?

Moro je ćutke prišao ubijenom Kajlu, stavio zabelešku na njegovu leđa i pritisnuo je jednim ravnim kamenom. Laganim korakom vratio se nazad baš kad su i ostali prispe li sa konjima. Banditove oči, tamne i bezizrazne, zaustavile su se na Čeri i ona je osetila da je od tog pogleda podilazi jeza.

— Tvoj stari me je jednom išibao, Čeri — rekao je trljajući nesvesno rame gde su se ispod košulje nalazili ožiljci od biča. — Ali, to više neće učiniti. Ovaj put ja držim bič u rukama... i tako mi svega ošinuću svom snagom.

To je bilo sve što je mogla izvući od njega. Banditi su svezali Čeri ruke i kao vreću nabacili je na sedlo. Zatim su i banditi pojahali konje i sa Kvintom Moroom na čelu i Munro Lirom koji je jahao nešto postrance, pojahali preko travne prerije prema visokim bedemima planine Virdžin koji su se preteći dizali u daljini. Za sobom su ostavili jasan trag u prašini, jednog ubijenog čoveka, poruku napisanu na komadu papira i jednog usamljenog zlatnog orla koji je nečujno kružio na visini od dve hiljade stopa.

A onda je velika ptičurina klizeći na ramenima vetra odletela dalje

pustom prerijom da nađe negde zečica za večeru i ubijeni čovek je ostao potpuno sam.

*

Bila je skoro ponoć kada je telo Džoa Kajla nadeno. Do tada je on već bio potpuno ukrućen i oni koji su ga pronašli stigli su u poslednjem času da pucnjima pištolja od njegovog leša oteraju prve gladne vukove. Bledi kauboji sa ranča „54” pregledali su pri mesečini sve tragove i prilično tačno pogodili šta se to popodne desilo na brdskom prevoju. Zatim su našli poruku i nije bilo potrebno da dalje nagadaju. Dok su se ostali okupljali u krug oko njega, nadzornik Bak Darling je pročitao:

„Grinfilde, uhvatio sam tvoju kćer. Ako hoćeš da je dobiješ nazad to će te koštati milion dolara. Javiću se.

Moro”

— Priljavi kućkin sin... procedio je kroz zube neki verni kauboju, ali ga je Darling učutkao pokretom ruke.

— Nemamo vremena za kletve — presekao ga je oštro. — Stavite Džoa na konja, pa da se vratimo na ranč.

Bak Darling je govorio odlično, autoritativno i bez unošenja nepotrebnih emocija. Bilo je to iluzorno. Darling je znao da ukroti divljeg konja, da previje slomljenu nogu ili da upali fitilji sa barutnim punjenjem. To je za njega bila igračka. No, pomisao da će morati da saopšti Bovenu Grinfildu da je njegovu kćer kidnapovao Kvint Moro činila mu se kao najteži posao koji je ikada stajao pred njim.

*

Tri čoveka putovala su ka Bernardinu i ranču „54”. Jedan je dolazio sa severa, drugi sa severozapada, a treći s istoka. Sva trojica putovali su što su mogli brže, i nijedan od njih nije znao za drugu dvojicu. Razlog njihovog putovanja bio je crna vest koja je tog blagog letnjeg jutra osvanula na naslovnim stranama svih dnevnih listova jugozapadnog Teksasa:

Oteta kćerka Boveni Grinfilda.

Čovek sa severa putovao je dilihansom iz Odeze, oblast visoravni. Bio je odeven u ležerno krojen sako od tamnosivog tvida i meke flanelske pantalone golubije boje, a njegovu nenaglašenu eleganciju dopunjavao je tesno pripijen svileni prsnik, uredno svezana kravata i šešir sa umereno širokim obodom. Njegovo odelo dopunjavao je još jedan dodatak: težak „kolt” kalibra 44 čija je drška od slonove kosti izvirivala ispod raskopčanog sakoa.

Iako je sedeo zavaljen u kožno sedište, pažljiviji posmatrač bi odmah zaključio da je taj čovek viši i krupniji nego što na prvi pogled izgleda. Tamno kožno sedište skrivalo je skladnu širinu njegovih ramena, a kišni ogrtač dobar deo njegovog ležerno opuštenog tela, ali se i pored toga moglo zaključiti da je putnik visok, mišićavo građen i nabit snagom. Ali, ako je o njegovim fizičkim svojstvima i moglo biti neke sumnje, onaj drugi, duhovni deo njegove ličnosti nije ostavljao mesta nedoumici. Taj čovek bio je ozbiljan, odlučan, ponosan na ono što može da učini, krajnje samouveren u trenucima kada je to potrebno i svestan da poseduje gvozdenu hrabrost isklesanu u brojnim obračunima koje mu je sudbina svojom igrom nametnula. Iza te gvozdene

hrabrosti koračala je isto takva čvrsta odlučnost neupadljiva na oko, ali zato ništa manje značajna. To je morao da shvati svako ko je sreo pogled njegovih čeličnoplavih očiju. Te oči upola sklopljene dremežom od monotonog kloparanja točkova po neravnom putu, zračile su sme-lošću, istrajnošću i čvrstinom. Na oštro ocrtanom licu, ispod dve na sredini skoro sastavljene jasno izražene obrve, te oči bile su prozori kroz koje je na svet oko sebe gledala ličnost nepokolebljivog karaktera, borac spreman da se suoči sa svakom opasnošću. Čoveku kao što je bio taj putnik dilžanse, te osobine bile su neophodno potrebne. On nije bio niko drugi nego pustolov i lutalica Dok Holidej, čovek koji je za trideset godina života postao čuven širom Divljeg zapada.

Zbog toga što je uživao takav glas bilo je moguće da primi telegram koji ga je zatekao u hotelskoj sobi, telegram od Grinfilda Bovena koji ga je uz obećanje velike nagrade pozivao da mu pruži pomoć. O kakvoj se pomoći radilo Dok Holidej je slutio na osnovu krupno štampanih novinskih naslova.

Čovek koji je dolazio s istoka janao je skupocenog vranca čije je punokrvno poreklo lako mogao potvrditi svaki konjarski trgovac u San Antoniju. I ovaj čovek je bio elegantno odeven kao i prvi, ali sa nijansom jeftine vašarske gizdavosti. Držao se na konju ukručeno kao osobe uobražene u svoj značaj i veličinu. Debeo zlatan lanac visio mu je nametljivo preko prsnika, a na desnom bedru nosio je luksuzno išaran revolver sa drškom od sedefa. Konjanik je bio lepuškast čovek, sveže izbrijanog lica i negovanih ruku. Njegov stav, držanje i svaki pokret bili su sračunati na to da ostave utisak snage i postojanos-

ti. Dobar poznavalac ljudi bi ipak u obliku njegovih usana i nečem neuhvatljivom u pogledu njegovih očiju, našao nagoveštaj nepouzdanog karaktera.

Taj čovek je u suštini bio falsifikat. Lepuškast, ambiciozan, i bistar ali ipak samo falsifikat. Nikada nije ni bio ništa drugo. Još kao mladić uspeo je da jednog bankara u Dalasu ubedi da je njegovo davno nestali nećak što mu je donelo malo bogatstvo. Kada je taj novac potrošen usledio je niz sličnih nekad uspehlih a nekad neuspehlih poduhvata. Poslednji poduhvat mu je bio veridba sa mis Čeri Grintud i vest o njenoj otmici donela je neprijatan obrt u njegovim planovima.

Čovek sa severozapada imao je najduže da putuje, jer se El Pazo nalazio daleko od Big Benda, a put je vodio kroz teško prohodnu pustinjsku oblast, surovo divlju i lepu za oko, ali neprijatnu i napornu za konje. Ali, taj težak teren kao da nije suviše zamarao uhranjenu sivu kobilu, jer za svog života ona nije in saznala za nešto mnogo bolje, i njena široka kopita bila su vrlo tvrda. Bilo je to kratkonogo živinče zatupaste njuške neodredene starosti čiji je trk bio jedva nešto brži od kasanja drugih konja. Ali, ona je tako mogla trčati vasceli dan i noć ako bi morala i da pri tom i sutra prede svojih četrdesetak milja, dok bi punokrvni negovani konji, pa i divlji prerijski mustanzi, pali od umora.

Konjanik je na svoj način bio isto tako izuzetan kao i njegova kobila. Ni visok ali ni po kojem kriterijumu nizak rastom, izgledao je mladalački i imao je plavu kosu i malo preast nos. Jahao je dostojanstveno, kao uostalom što je činio sve drugo. Nosio je pantalone sa kožnim štitnicima, prave „star“

čizme, jarko žutu košulju, iznošenu jaknu i nemarno naheren šešir sa nagažvanim obodom. Čak i dok je sedeo u sedlu, davao je utisak životne snage i pokretljivosti. Bio je širok u ramenima ali ne preširok, i vitak u struku. Oko pojasa nosio je dva ukrštena opasača sa po jednim nisko utegnutim „koltom“ koji su preteći delovali, nasuprot licu njihovog vlasnika. Njegove plave oči gledale su nedužno sa skoro dečjački vedrog lica. Kada se osmehivao, a to je činio često i od srca, otkrivao je bele zube. Umeo je da peva, igra i da puca kao sam davo.

Taj čovek bio je revolveraš. Nije nalazio za potrebu da se pravda zbog profesije kojom se bavio, bio je nahoće i veoma rano je shvatio da mora da se bori ako hoće da preživi. I naučio je da se bori, ali je to naučio previše dobro. Prvi ljudi koje je ubio bili su zaslužili da umru, ali posle toga stvari su se nešto izmenile. Stekao je slavu i ime revolveraša koja se povećavala sa brojem nadgrobnih spomenika koji su ostajali iza njega. Pa ipak, on je bio nešto drugačiji od ostalih revolveraša: nije iznajmljivao revolver i gnušao se tog imena kome su se svi drugi divili. Drukčiji i zbog toga što je u sebi imao neku ertu blagosti koja je žudela za spokojem žitnih polja i belo obojenih kuća sa cvećem. No, on je bio svestan da je ta žudnja za njega samo neostvareni san.

On je bio revolveraš i niko nije znao zašto jaše za Bernandino.

Tako su ova trojica išli ka istom cilju, Big Benda, neznani jedan drugome, i ne znajući za namere i ciljeve onih drugih. Išli su ka ranču „54“ gde je vladala krajnja pometnja. Ljudi na ranču su dolazili i odlazili sledeći Grinfildove naredbe začinjene kletvama i pogrđama, i

špartali bližom i daljom prerijom zaokupljeni nečim što su oni smatrali traganjem. Svi poslovi sem onih neodložnih, bili su obustavljeni. Prvi put od kako pamte, ljudi su žalili Bovenu Grinfilda, mada je Grinfild svima stavljaao do znanja da mu njihove simpatije nisu potrebne.

U poređenju sa rančom „54“ putovanje trojice neznanihaca bilo je tiho i mirno. Ali, kada se njihovi putevi ukrste na tom središtu haosa, to će biti izmenjeno. Odatle će krenuti jednim putem, putem misterije, krvi i smrti.

II

Zvali su ga kralj oblasti Kalingular... Tog čoveka vretenastog tela i grudi, sa licem nalik na orlušinu i rančom koji se duž Big Benda protezao u dužinu od osamdeset milja. Taj naziv pristajao je Bovenu Grinfildu bolje nego bilo koji drugi od mogućih nadimaka koji su, uzgred rečeno, davani svakom rančeru u tom kraju. Uprkos njegovom neopakom temperamentu i govorkanjima o većim mahinacijama koja su se čula u barovima Bernardina, Grinfild je posedovao neke kraljevske kvalitete u pojavi, bilo da je sedeo u čelu masivnog stola za ručavanje, bilo da je vikao na kauboje, ili da je jahao prerijom obilazeći svoje imanje i sračunavajući koliko je bogat.

Gnevni Boven Grinfild nije bio novost za ranč „54“, ali za poslednja tri dana od otmice njegove kćeri, Boven nije prestajao da besni. Pa ipak, to poslepodne kada se sa desetak kauboja vratio iz prerije sa traganja koje je lično vodio, našao je snage za dodatnu ljutnju kada su ga dočekali s obaveštenjem da je Dok Holidej prispeo pre nekoliko časova i da se još nije vratio iz pre-

rije. Odmah po dolasku rekli su mu insistirao je da lično ode na mesto događaja. Znajući da ga je njihov gazda pozvao, kauboji su mu dali konja i opremu, i Holidej je odjahao. Grinfild je zbog toga besneo, jer je očekivao da ga Holidej sačeka na ranču i od njega lično primi instrukcije, i obaveštenje da je postupio suprotno izazvalo je u rančeru izliv kletvi neprijatan čak i za uši oguglalih kaubojia.

— Vratit će se kad nađe za shodno, gazda — rekao je Bak Starling, bivši revolveraš, sada nadzornik ranča dok su on i Grinfild koračali ka masivnoj zgradi na sprat u kojoj je Grinfild živeo. — On je svoje glav tip, to ste već čuli.

Grinfild je opsovao i šutnuo kamen koji im se našao na putu. — Naravno da sam čuo, ali ovo nije stvar za svojeglavost, niti ja namećem to da trpim. Pozvao sam ga, to je tačno, ali neka me nosi vrag ako to budem podnosio, ja ću...

— Šta ćete vi, gazda? — prevajao je Bak Starling lenjo preko usana. Nadzornik ranča je, začudo, imao privilegiju da sa stočarskim kraljem govori otvorenije od bilo koga drugog. — Vi znate isto tako dobro kao ja, da ako hoćete da vratite Čeri živu i zdravu kući, to može učiniti samo čovek kao što je Holidej.

Grinfild je to znao. To je i bio razlog što je pustolovu poslao telegram. Iza planine Virdžin bilo je takvih mesta gde bi se čak i ptica grabljivica mogla izgubiti i gde čak i gušteri mogu umreti od gladi. Da je makar jednog trenutka pomislio da postoji makar nada da će naći Čeri, on bi već pedeset ljudi poslao u potragu za njom. Do sto đavola! Šutnuo je još jedan kamen sa staze.

Kamen je odskočio od terase na kojoj su stajali Rid Redigen i Blis

Karmel. Na taj Grinfildov izliv gneva, Karmel se osmehnuo ali je Redigan samo napravio brižno lice kada se Grinfild popeo uz stepenice.

— Niste imali sreće ser? — rekao je poslovnim tonom.

Grinfild je digao glavu i namrštitio se. Bio je zaboravio na tog dosadnog Čerinog verenika. Redigen je doputovao u toku noći iz San Antonija i još uvek je spavao kada je tog jutra Grinfild odjahao sa svojom grupom. Ljutilo je rančera što Redigena vidi tako odmornog i zdravog dok je on sam bio prijav i umoran, ali zbog toga što je Redigen bio Čerin verenik i jedan od uticajnijih ljudi u San Antonju, Grinfild je na usnama zadržao oštar odgovor.

— Nismo imali sreće — promrm-ljao je vadeći cigaru. Bacio je kratak pogled na Blisa Karmela. — Ima li neka vest iz grada?

Karmel je odmahnuo glavom. Mršav i čudno bleđog lica Karmel je obično nosio crno odelo koje je još više isticalo njegovu mršavost i svetloplavu namirisanu kosu koja mu je padala do ramena. Karmelove ruke bile su nežne i bele i podsećale su na ruke žene. Obično se poigravao zaliscima, što je moglo ohrabriti podrugljive komentare na njegov račun, da nije bilo njegovih očiju i revolvera. Njegovi revolveri bili su srazmerno veliki, crni i nisko pritegnuti uz butinu, a oči krupne, crne i sa nekim smrtonosno pretećim sjajem. Dok su mnogi kauboji na ranču „54“ bili kauboji revolveraši, od kojih se očekivalo da se bore isto tako dobro kao što žigošu stoku, Karmel je bio na platnom spisku isključivo radi svoje veštine baratanja revolverima koja je bila poznata.

— Kažu da još uvek ništa ne znaju, gazda — rekao je Karmel otežu-

ći. — Ali, vi znate Meksikance. Polovina njih smatra da je Moro njihov junak. Druga polovina je uplašena.

Senka nespokojstva preletela je preko Grinfildovog lica. Nije trebalo da mu bilo ko govori nešto o Morou. Prljava svinja! Dan kada on bude obešen biće najlepši dan u Grinfildovom životu.

Nastavili su da razgovaraju još nekoliko minuta, kad je Karmel zažmirio očima i primetio:

— Dolazi Holidej!

Grinfild je žustro ustao iz stolice za ljuljanje i pošao do stepenica koje su vodile sa terase gde je sačekao da prašnjavi pustolov sjaše s konja i priveže svog zelenog ždrepcu.

— Gde ste vi čoveče? — grmnuo je Grinfild dovoljno jako da se mogao čuti čak u spavaonici za kauboje.

Holidej nije odgovorio odmah. Popeo se lagano uz stepenice otresajući prašinu sa sakoa i pantalona, i tek kada je skinuo i otresao šešir, prešao pogledom mirnih plavih očiju preko Redigena do Grinfilda.

— Nemojte vikati Grinfilde, ja dobro čujem. Sem toga, takav ton mi se ne sviđa.

— Slušajte vi čoveče — zarežao je Grinfild mašući mesnatim prstom ispred Holidejevog lica. — Ako mislite...

— Smirite se gospodine — umešao se Rid Redigen i stao između njih. — Zar ne mislite da bi pod ovim okolnostima trebalo da ostanemo pribrani? — Okrenuo se Holideju i iskreno prijateljski osmehnutog lica pružio ruku. — Ja sam Rid Redigen, Holideje, Čerin verenik.

Dok Holidej se napravio da nije primetio pruženu ruku i samo je kratko poslovno klimnuo Redigenu glavom u znak pozdrava. — Drago mi je Redigene — rekao je uzdržano.

Spustio se na ogradu terase i zabacio šešir na potiljak prešao šakom po oznojenom čelu. — „Dolina lobanja” — rekao je Grinfildu.

Grinfild je zabezeknuto zinuo. — Jeste li sigurni?

Holidej je klimnuo glavom. — Trebalo mi je dosta vremena da nađem tragove. Ti nevaljalci nisu ni malo naivni amateri.

— Znam da nisu amateri — upao je Grinfild. — A gde ste to našli tragove?

— Blizu prolaza Čokto. Pratio sam trag izvesno vreme. Sasvim sigurno da su otišli u pravcu doline.

Ljudi na verandi su se zgledali. „Dolina lobanja”. Bio je to indijanski naziv za prostranu ljudskim i životinjskim skeletima prošaranu pustinju koja se prostirala zapadno od planine Virdžin. Niko nije zalazio u „Dolinu lobanja”, jer je onoga ko se usudio tamo da uđe mogla čekati samo smrt. Niko sem Apača i šačice meksikanskih razbojnika sa druge strane Rio Grande njih i Kvinta Moroa nije poznavao „Dolinu lobanja”. Boven Grinfild je znao da je Moro proveo deo svog delinjstva na južnim prilazima „Doline lobanja” sa svojom mačkom Meksikankom i ocem otpadnikom od civilizovanog društva. Kvint Moro se kao dete igrao u tim suncem sprženim jarugama i kanjonima, penjao se uz sablasne crvene litice i kao usamljenik provodio mnoge časove u igri sanjareći o uspehu u svetu Amerikanaca. Šušalo se da je i kasnije Moro povremeno posećivao „Dolinu lobanja” kada su događaji u civilizovanom svetu zapadno od planine Virdžin za njega postali suviše vrući. Da, Kvint Moro je dobro poznavao to suncem spečeno groblje. Ali, sem Apača, meksikanskih razbojnika i Kvinta Moroa,

„Dolinu lobanja” poznavao je još neko. To je bio Dok Holidej.

Bledog mlohavog lica Boven Grinfild je iskolačio oči prema Holideja. — To onda znači da je taj prokleti nitkov i izrod od čoveka zgrabio jednog Grinfilda za skalp?

— Ne, još uvek ne. — Holidej je govorio svojim uobičajenim smirenim samopouzdanim tonom čak i u trenucima kada je kao sada bio zabrinut. Sivoplavim očima preleteo je po udaljenim vrhovima planine Virdžin koji su se rumenili na kasnom popodnevnom svetlu. Izvadio je cigaru iz svoje pozlaćene tabakere. — Nekim slučajem i srećom za vas, ja sam u „Dolini lobanja”, bio više puta još dok je poglavica Apača bio Suri Medved. „Lobanja” je grozna, ali ne i beznadežno grozna. Ima nekoliko izvora i ja ih uglavnom znam.

— Hoćete da kažete...? — zaustio je Grinfild.

— Da, mogao bih da podem za njima.

— Sjajno, sjajno! — rekao je Grinfild i osmehnulo se prvi put u toku ta tri dana. A onda se njegovo lice natuštilo i iskra je blesnula u njegovim surovim očima. — Sto mu muka, ne mogu da sačekam trenutak da ščepam tog šugavog Moroa za gušu. Prljavi izdajnik! Posle svega što sam učinio za tog psa, on se usudio da mi ovako nešto priredi. Usudio se! — Grinfild je prešao pogledom po licima svojih sagovornika pozivajući ih da potvrde svu veličinu zločina tog čoveka. — Postaraću se da poželi da se nikada nije oštenio.

Holidej je pripalio cigaru i preko kolutova dima ćutke se zagledao u rančera, čekajući da se njegov izliv besa stiša. Boven Grinfild mu se

nije dopadao, ali ga je na izvestan način poštovao.

— Neće biti lako mister Grinfilde. Sa Moroom ih ima još petorica, a možda ih u „Dolini lobanja” ima još više. Ako podemo u poteru za njima postoji mogućnost da vašu keč ubiju. Da li to shvatate?

Grinfildovo lice postalo je kamena maska. — Shvatam.

Holidej je klimnuo glavom. — Oni će verovatno poslati glasonošu. Možda bi trebalo da sačekate dok vidimo šta će Moro reći. Možda će biti jeftinije i sigurnije da postupite onako kako kidnaperi traže.

— Jeste li poludeli? — grmnio je Grinfild. — Oni traže milion dolara!

— To je ono što su napisali da traže — izložio je Dok Holidej. — No, moje je iskustvo da takvi ljudi u većini slučajeva prihvate ono što realno mogu da dobiju.

— To neće biti slučaj sa Moroom — rekao je Grinfild bez razmišljanja. — Taj kućkin sin je imao merak na mene još otkada sam ga izbacio sa ranča.

Holidej je nabrao čelo i zagledao se u užareni vrh cigare. — Čuo sam neke priče o Morou, mister Grinfilde. Priča se da on vodi neku vrstu kampanje sa ciljem da dokaže da vi niste pravi vlasnik ranča „54”. Je li to tačno?

Ubilački bes razlio se Grinfildovim licem. — To nije vaša stvar Holideje.

— Ne kažem da jeste, ja samo...

— Bićete plaćeni za vaš trud, je li tako — presekao ga je Grinfild ponovo.

— Da, znam... o tome sam baš nešto hteo da kažem.

— Plaćiću vam sto dolara dnevno dok traje potera i pet hiljada dolara ako Čeri vratite kući živu i

zdravu — nastavio je Grinfild. — To je dovoljno da radite svoj posao i ne zabadate nos u ono što vas se ne tiče. Ako vam se to ne sviđa recite odmah.

Holidej se osmehnulo krajičkom usana, što je činio kada je bio na granici ljutnje.

— Još nismo raspravljali o uslovima mister Grinfilde — rekao je sa prizvukom sarkazma — ali pošto ste već načeli to pitanje onda da ga dokrajčimo. Ne, 100 dolara dnevno i 5000 dolara nije dovoljno. Moja cena je znatno viša. 250 na dan i 10.000 za Čeri živu i zdravu. I još nešto morate da znate: ja zabadam nos tamo gde je meni volja.

Svi su pogledali Grinfilda. Pretpostavljali su da su rančeroze reči ubole Holidejev ponos i da je pustolov zbog toga oštro reagovao. I Grinfild je to znao. Znao je takode da sada više ništa ne može da preduzme, jer mu je Dok Holidej bio neophodan.

— U redu gospodine — rekao je najzad nadimajući grudi — neka bude 250 i 10.000. Ali, za te pare očekujem uspeh. Ako nekome platim dvesta pedeset dolara dnevno i ako se on posle nekoliko nedelja vrati praznih ruku, onda mogu gadno da se naljutim.

Dok je govorio, Grinfild je pogledao Blisa Karmela naslonjenog ležerno na zid zgrade. Holidej je pošao za rančеровим pogledom i shvatio njegovu poruku. Grinfild mu je priznao pobedu u pogledu novčane nagrade, ali mu je zapretio da ga neuspeh može skupo koštati. Budući da mu revolveraši nisu bili nepoznat soi, znao je da je Karmel, pored Kvinta Moroa, jedan od najbržih u oblasti Kaligular. U svakom slučaju, nije želeo da s njim odmerava snagu. Pogledao je kratko revolveraša, a onda opet

Grinfilda. Svidalo mu se kad neko ide direktno i oštro, a to je bio Grinfildov način igre.

— U redu mister Grinfilde, sporazumeli smo se.

— Sporazumeli smo se — ponovio je Grinfild. — Kakav je vaš plan?

— Odabraću četvoricu ili petoricu od vaših ljudi i poći ću u „Dolinu lobanja“.

— Četvoricu ili petoricu? — rekao je Rid Redigen dižući obrve. — Neće li vam to biti malo, mister Holideje?

— U „Dolini lobanja“ neće — odgovorio je Holidej. — Ni svaki deseti čovek ne može podneti tu vrućinu i na kraju putovanja biti spreman za borbu.

— To je tačno — rekao je Grinfild i dunuo kroz nos.

Bak Darling je istupio. — Ja bih voleo da budem jedan iz grupe mister Holideje. Šta kažete na to gazda?

Grinfild se namrštio. — Vraga, ti si mi ovde potreban. Bak. Na ranču ima mnogo posla, znaš i sam.

— Zar vaša kći nije važnija od ranča, mister Grinfilde? — rekao je Holidej tiho.

— Čujte vi, mister Holideje... — počeo je Grinfild oštrije. Ali, Holidej je digao ruku i prekinuo ga.

— Ja vam ne govorim šta je vaš posao mister Grinfilde. Ovaj čovek ovde učinio mi se pogodan i hteo sam da kao prvog uzmem njega.

Bak Darling se zahvalno osmehnulo. Boven Grinfild je nabrao čelo, nešto promomljao a onda rekao:

— U redu do vraga, uzmite ga.

— I mene — rekao je Rid Redigen žurno. — I ja želim da pođem.

Sa cigarom u zubima Holidej je pogledao kicoša iz San Antonija, i zapazio njegove lakovane cipele skupe pantalone i uštrkanu košulju

sa tvrdom kragnom. Odmahnuo je glavom.

— Vi ste suviše varošlija, Redigene. „Dolina lobanja” nije mesto za varošane.

— Možda sam obučen kao kicoš, Holideje — rekao je Redigen — ali sam već više puta prelazio Rubikon. Ako pođem sa vama, neću vas zadržavati.

Obojica su pogledali Grinfilda. Rančer se mrštio jer se u principu slagao sa Holidejem; Redigen je bio varošanin i žutokljunac. Ali, on je bio Čerin verenik i sem toga, imao je utitcaja u katastarskoj službi u San Antoniju. Nije mogao da dopusti sebi da ide uz nos svom budućem zetu.

— Kao što je rekao, sigurno vas neće zadržavati, Holideje — rekao je. — U toj igri on ima veliki ulog.

Holidej je slegnuo ramenima. — U redu ako insistirate. Ali zapamtite jedno Redigene, kad zađemo u „Lobanju” nećemo moći da zastajkujemo i čekamo one koji se nisu spakovali. Takvog ćemo ostaviti, jasno?

— Jasno — promrmljao je Redigen.

— Onda je i to rešeno — složio se Grinfild. — U redu Holideje, možete odabrati vaših pet ljudi sa ranča.

— Dolazi neki konjanik mister Grinfilde — umešao se Karmel čije je oštro oko primetilo ono što drugi nisu.

Sve oči okrnule su se ka istočnom putu gde se pod kopitama konja jednog usamljenog konjanika dizao oblak žućkaste prašine. Grinfild je opsovao i prišao ogradi verande.

— Neka neprilika? — rekao je Dok Holidej.

— Ne znam — odgovorio je Grinfild. — Ali, svuda oko ranča postavio sam straže da zadrže šljam koji će se javiti da pođe u poteru za Mo-

room; skitnice koje će tvrditi da su videle Čeri i slično. — Okrenuo se Karmelu. — Ko je na straži s istočne strane, Blis?

— Mik Kel.

Grinfild je izustio kletvu. Usamljeni konjanik se u međuvremenu približio. Jahao je ugojenu sivu kobilu i na sebi je imao košulju jarkožute boje. Kauboji iz spavaonice su ga zapazili i požurili su iz radoznalosti prema velikim vratnicama kroz koje se ulazilo u dvorište ranča.

— Poznaješ li ga Blise? — zapitao je rančer kada se usamljeni konjanik pojavio na oko dve stotine metara od vratnica.

— Ne, nikada ga nisam video.

— Onda neka ide do đavola! — rekao je Grinfild grubo. — Sada i bez takvih skitnica imam dovoljno problema. — Digao je glas. — Oterajte ga ljudi!

Sedmorica ili osmorica kauboja koji su se našli kod vratnica pohitali su da zatvore prolaz. Mladi konjanik nastavio je da jaše. Kauboji su zamahali rukama dajući mu znak da stane, što nije imalo nikakvog efekta, jer konjanik nije pokazivao nameru da uspori trk svog konja.

— Pogaziće ih! — izustio je Holidej iznenađeno.

Samo sekund kasnije i kauboji su to shvatili, ali tada je već bilo kasno. Odskočili su u stranu sudarajući se jedan sa drugim. Jedan čovek je pao na zemlju, a drugi je ledima udario o vratnice. U tome se kobila našla ispred njih. Vešto, kao da je nešto slično mnogo puta vežbao, konjanik je naterao kobilu na jednog mršavog kauboja koji je povrativši ravnotežu izvukao revolver. Od udara, revolver je odleteo kroz vazduh. Konjanik je zaustavio kobilu u mestu i nogom udario u grudi drugog kauboja koji je takođe

pokušao da potegne revolver. Zatim je naterao konja na trećeg kauboja, oborio ga na zemlju i potegao težak crni revolver iz futrole na jednog prašnjavog kauboja koji se tek digao sa zemlje. Glas sa prizvukom smeha odjeknuo je jasno i stigao do terase.

— Dosad je sve bila šala, momci, ali odsada nije. Nije šala dobiti metak u trbuh.

— Pustite tog idiota da ude! — zaurao je Boven Grinfild crven u licu. — Ja ću se pobrinuti za njega.

Ta naredba nije bila potrebna. Pod pretnjom dva sjajna plava oka iza nišana teškog „kolta“ kaubojsi sa ranča „54“ instinktivno su uklonili ruke od futrola svojih revolvera. Mladi došljak se osmehnuo na njih, vratio revolver u futrolu i ujahao u dvorište.

Grinfild je sišao niz stepenice i ogroman, pretećeg stava, sa rukama na kukovima praćen ostalima zastao na sredini dvorišta. Odmerio je uljeza besnim pogledom koji izgleda nije imao nikakvog efekta. Siva kobila je stala i pogledala Grinfilda svojim ogromnim glupim očima. Mladi konjanik se naslonio na njen vrat i osmehnuo se.

— Ti si verovatno Grinfild, je li tako?

Grinfild je jedva došao do reči.

— Sto mu gromova čoveče šta ti zamišljaš...

— Upravo sam razmišljao da treba da ti kažem, Grinfilde, da je tvoj ranč vrlo neprijatno mesto. Tamo na putu naišao sam na jednog tipa koji je hteo da od mene napravi metu za gađanje. Morao sam da ga lupnem po glavi. A sad i ova gomila na vratnicama; sve neki neprijateljski raspoloženi ljudi.

Mladić je govorio jasno, bez uvažavanja i njegovo držanje kao da govori sa sebi ravnim, bilo je do-

voljno da razdraži i neki smireniji temperament od Grinfildovog. Svi su očekivali da će kralj oblasti Kalingular u najboljem slučaju narediti da došljak bude išiban. Ali, na njihovo iznenađenje, Boven Grinfild je ostao bez reči. Kao njegovi kaubojsi i stočarski baron je u tom mladiću naslutio opasnost. Opasnost se skrivala iza široko razvučenog osmeha i u očima koje su blistale poput dečjih. Retko, veoma retko, Grinfild je imao prilike da se sretne sa takvim mladim neobuzdanim osobama; osobama sa mladošću na licu, ali koje su rođeni sa hrabrim srcem, rasuđivanjem i veštinom baratanja oružjem kao da im je četrdeset. Pre mnogo godina u Nju Meksiku, Grinfild je bio prisutan kada je gomila pokušala da linčuje jednog takvog momka. Rezultat je bio sedam mrtvih građana, a momak je pobegao.

Konačno je Grinfild grmnuo: — Ko si ti do vraga?

Dok Holidej je jedini znao odgovor.

— To je Ringo Kid — rekao je kao da ne primećuje iznenađenja na licima ostalih. — Mogu vam reći da ste ovoga puta imali dosta sreće mister Grinfilde, i vi i vaši ljudi imali ste zaista dosta sreće.

III

Grinfild, Rid Redigen, Bais Karmel, Bak Darling i ostali koji su dotrčali od vratnica blenuli su u Holideja, a zatim u nepoznatog došljaka koji je s osmehom pozdravio Holideja klimanjem glave, a onda sjahao.

— Dugo vremena je prošlo od kako sam vas poslednji put video Holideje. Mislim da je to bilo pre dve godine u Vaku?

Holidej je ozbiljno klimnuo glavom. — Da, dve godine. Kida.

— Je li ovo... stvarno Kid Ringo? — zapitao je Grinfild pustolova.

— Tačno tako, mister Grinfilde — rekao je Dok Holidej. — Pretpostavljam da ste čuli za njega?

Grinfild je lagano nekoliko puta klimnuo glavom ne skidajući pogled sa pridošlice. Bilo je skoro nemoguće živeti na jugozapadu Teksasa, a ne čuti za opšte poznatog Ringo Kida, nesvakidašnjeg revolveraša. Po Grinfildovom mišljenju svaki revolveraš na njegovom paltnom spisku bio je koristan, a svaki drugi predstavljao opasnost. Ovaj je izgledao kao posebna opasnost i izgledao je drukčije od ostalih, te se Grinfild u sebi pitao šta je on mogao da traži na njegovom ranču.

To su se pitali i ostali. Dignutih obrva, Rid Redigen je posmatrao Ringo Kida sa loše prikrivenim nezadovoljstvom; Redigen je već davno otkrio da su revolveraši opasna neuračunljiva bagra, a Ringo Kid mu je izgledao baš tako. Za Baka Darlinga Ringo Kid je bio nagoveštaj nezgoda i neprilika; što se tiče Holideja, on ga je poznavao i smatrao je da je mladić dostojan izvesnog poštovanja, ali da se na njega čovek ne može u svemu osloniti.

Jedino je za Blisa Karmela Ringo Kid bio suparnik. U Karmelovom ponašanju nije bilo ničeg neobičnog, jer je on bio suviše ponosan na svoju veštinu baratanja revolverom. U mladosti je Blis Karmel stotinama puta bio izvrnut podrugivanju zbog svojih čudnih ženstvenih manira i prvi put je uzeo revolver u ruku zato da bi se otarasio jednog posebno bezobraznog napasnika. Taj čovek je u obračunu ostao mrtav, a Blis Karmel je preživio. Osećaj moći u desnoj ruci, po-

uzdana brzina i hrabrost pred licem smrti dali su podstrek njegovom opasnom i surovom životu. Revolver je od njega stvorio čoveka i njega je goicalo da naide na čoveka koji bi se usudio da se predstavi višim od njega. Zbog toga je netremice zurio u mladolikog Ringo Kida čija je reputacija u najmanju ruku bila ravna njegovoj. Po prvi put u toku dve godine obuzela ga mržnja prema čoveku koji je možda bio brži od njega.

Bovena Grinfilda nije se ticala ničija reakcija na dolazak Ringo Kida, već samo njegova lična. Kada ga je prošlo prvo iznenađenje bio je spreman da ponovo zaigra svoju ulogu.

— Niko to nije pozvao na ranč „54“, revolveraš — prasnuo je osećajući se sve sigurnijim što se oko njega okupljao sve veći broj njegovih plaćenika. — Upao si ovamo, maltretirao moje ljude i nastupio si drsko...

— Malo si suviše glasan kako mi izgleda, Grinfilde — prekinuo ga je Ringo Kid grubo, a njegovih ležernih pokreta i nasmejanog lica je nestalo. — E pa lepo, ni ja nisam očaran s tobom ništa više nego ti sa mnom. To znači da se treba ostaviti praznih razgovora i preći na posao, a posle toga ću ja otići isto tako brzo kao što sam i došao.

Godinama se niko nije usudio da tako razgovara sa Bovenom Grinfildom. Još jednom je gospodar Kalingular oblasti ostao bez reči. Osvrnuo se oko sebe da vidi kako će reagovati njegovi ljudi, ali i oni su stajali opsenjeni kao i sam Grinfild. Blis Karmel je prvi prekinuo tišinu.

— Imaš li nekog posla sa mister Grinfildom, mladicu?

Ringo Kid je digao jednu obrvu. — Kako mi se čini ti mora da si Blis Karmel.

Karmelove hladne tanke usne izvile su se u bled zadovoljan osmeh. — Tačno, to sam ja, dečko.

— Pretpostavio sam; ne postoje dvojica takvih.

Osmeh je nestao sa Karmelovog lica. — Šta to znači Ringo??

No, izgledalo je da je Ringo izgubio dalji interes za njega. Okrenuo se ponovo Grinfildu.

— Došao sam ovamo da razgovaram s tobom Grinfilde, ni manje ni više. Ti si u ovom delu sveta toliko digao glavu da si zaboravio kako se treba ponašati. Pa lepo, ako se ti u toku našeg razgovora budeš držao korektno i ja ću se isto tako držati. I da sam na tvom mestu rekao bih ovom tvom tankoprstom kouboku da skloni ruku što dalje od revolvera, jer na ovom svetu nema nijednog živog čoveka koji bi me mogao ustreliti pre nego što potegnem revolver i prosviram ti bar jedan metak kroz lobanju. Veruješ li da govorim istinu, glavni daso?

Grinfild mu je verovao. Verovao je toliko da je dreknuo na Karmela kada je ovaj pokazao želju da nastavi s odmeravanjem snaga. Kada je Karmel konačno spustio ruku dalje od „kolta“ Grinfild je pogledao Kida u bezizrazne oči.

— U redu revolverašu — rekao je prigušenim glasom. — Govori.

Ringo Kid je preneo težinu tela na jednu nogu i počeo da zavija cigaretu duvanom iz kožne duvanke-se.

— Zainteresovan sam da tvoju kćerku vratim kući — rekao je nako nezainteresovanim tonom. — Nema smisla da me pitaš kakav je moj interes za nju, jer to neću reći. Reći ću ti samo jedno da bih to umirio: to nema veze sa novcem. — Njegove svetloplave oči kliznule su

do Holideja. — Ja ne naplaćujem traganje za devojkom koju su oteali banditi... toliko pohlepan još nisam. — Pokretom ruke zadržao je Holideja da ne progovori. — Molim vas da za drugi put ostavite vaše proteste, mister Holideje. Pa lepo, pošto smo to rasčistili, Grinfilde, reći mi šta se događa. Jeste li našli neki trag?

Niko nije ništa odgovorio; oni koji nisu bili ljuti, bili su trenutno zbunjeni. To kao da se nije ticalo Ringo Kida.

— Ja znam sve o Morou — nastavio je. — Znam čak i koliko traži. Je li stupio u kontakt sa vama?

Bak Darling je odgovorio. — Ne, još ne.

— Stupiće stupiće — promrmlija je revolveraš paleći cigaretu paljdrvcom koje je vešto kresnuo o butinu.

— Ti... ti znaš Moroa? — zapitao je Grinfild sa nevericom.

— Ne, ali znam ponešto o njemu. Na primer, ima u ovim krajevima takvih koji ga smatraju za heroja. To znam. Znam takođe da je dosta pričao o tvom pravu na ranč „54“, Grinfilde.

— A šta je to pričao? — zapitao je Grinfild preteći.

— Na primer one stare priče o ranču — odgovorio je Ringo Kid bezbrižno. — A stare priče kažu da ti nisi zakoniti vlasnik ranča, da ti imaš samo staru špansku tapiju i da je ta tapija nezakonita već više od sedam godina...

— Dosta! — grmnuo je Grinfild crven kao rak. — Hoćeš li reći šta je tvoja namera revolverašu!

— Pa upravo govorim — promrmlija je Ringo Kid. Pogledao je Holideja. — U gradu su mi rekli da ste vi preuzeli ovaj posao mister

Holideje. Ima li još nešto sem toga?

Holidej je digao obrvu i iskosa pogledao Ringa. Nije bilo razloga da odgovori na mladićevo pitanje, a opet, sa druge strane, Ringo mu nije bio antipatičan. — Odveli su mis Grinfild u „Dolinu lobanja” — rekao je kratko.

— Dosta sam čuo o toj paklenoj jazbini — rekao je Ringo tih. — Nameravate li da ga tamo gonite, mister Holideje?

— Tačno.

— Idem i ja sa vama.

Holidej se sa razumevanjem osmehnuo. Bilo je nečega u Ringovom ogromnom samopouzdanju i samouverenosti što ga je impresioniralo. — To ne bi bilo loše ali naravno, zavisi od mister Grinfilda.

— A mister Grinfild kaže ne! — grmnuo je Grinfild.

— Ispravno — rekao je Rid Redigen. — Čuj Ringo, ili kako se već zoveš, ne vidim zašto si ti uopšte zainteresovan za ovu stvar? Baš smo razgovarali o ekipi za gonjenje kad si ti upao. Zašto ne usedeš u sedlo i počistiš se?

— Ti mora biti da si Redigen — rekao je Ringo Kid. — Da, u gradu sam dobio tvoj detaljan opis. — Uvukao je dim cigarete duboko u pluća i naslonio se na jabuku sedla, a zrak sunca odblesnuo je od njegove žute košulje i prelio se na njegovu mrku kožu opalijenu Teksaskim suncem — Ako stignu Moroa, Grinfilde, biće im potrebna vatrena podrška. Mislim da sam ja najbolja podrška koju mogu dobiti.

— To ti kažeš — rekao je Karmel jetko.

— Ne — prokotrliao je Grinfild kroz zube reći nalik na udaljenu grmljavinu. — Ja ne angažujem pustahije koji će ceo posao izvrnuti u cirkus. Rekao si šta si imao revolverašu i sad se gubi!

Kid Ringo je duboko uzdahnulo. Odbacivši opušak cigarete vnuo se ponovo u sedlo. — A šta vi kažete Holideje? Želite li da podem sa vama?

Holidej je slegnuo ramenima. — Cinjenica je, kao što kažeš Kide, da bi mi dobro došao ubojit revolver. Ali, ovde ipak mister Grinfild ima poslednju reč. U pitanju je njegova kći i to mu daje sva prava.

Plave Kidove oči okrenule su se prema Grinfildu. — A ti kažeš ne?

— Ja kažem ne. Ni danas, ni sutra, ni nikada.

Ringo Kid je klimnuo glavom. — To je tvoje pravo Grinfilde. Ali, možda bi ipak trebalo da imaš na umu jednu stvar. Ako Čeri bude falila samo jedna dlaka sa glave, ja ću te naći i sasuti ti svih šest metaka u tvoje svinjsko telo. — Onda se okrenuo Holideju. — To važi i za vas Holideje. — Razmislite dobro obojica. Želim samo da uzmem učešće u igri. Čekaću do ponoći u salunu „Zlatni dolar” u Bernardinu. Ako do tada ne čujem ništa od vas, ja ću poći u poteru sam. Ne verujem da ću tako imati mnogo šansi. S obzirom da ste vi Holideje najbolji tragač i da najbolje poznajete „Dolinu lobanja”, voleo bih da podem sa vama, ali ako moram, poći ću sam, i ako se vi ili vaša grupa nadete na mom putu, budite sigurni da vam bog neće mnogo pomoći. Do viđenja gospodo.

Dvadesetak pari zbunjenih očiju otpratio je mršavog nehajnog mladića na ugojenoj kobili koji se okrenuo i odjahao putem prema istoku. Neki od prisutnih znojili su se iako se već bližilo prohladno veče. Na mnogim licima zapažao se strah.

Ali, ne i na Grinfildovom licu. Pre nego što je Kid Ringo nestao sa vidika, rančer je otpustio sve ljude sem Holideja i Karmela i ovu

dvojicu poveo nazad do verande. Sunce je počivalo na horizontu sveta, a večernje senke počele su militi niz travne brdske prevoje oko velike ranč kuće, dok je daleko u preriји zavijao usamljeni kojot. Kada je Grinfild stigao do terase pred kućom, revolveraš iz El Pasa, je bio samo mala tačka na istočnom putu. Grinfild je rukom obrisao ožnoјeno lice.

— Vi ga odnekuda poznajete, rekoste? — obratio se Holideју.

— Ne poznajem ga, ali sam ga sretao u Vaku — objasnio je pustolov. — Ja sam se tamo neko vreme zabavljao, a Ringo Kid je gonio nekog ubicu. Desilo se da ga je stigao baš u Vaku i tu ga je i sreo.

— Kakvu on igru igra?

— Kako to mislite? — Holideј je nabrao čelo iskreno zamišljen. — Neka me nosi vrag ako znam. Je li poznavao vašu kćer?

— Naravno da nije. Misлите li da sam je puštao da se meša sa takvom bagrom? — Grinfild je besno pijunuo. — On nešto ima na umu... voleo bih da znam šta je to.

— Novac — rekao je Blis Karmel cinično. — Isti je kao i svi ostali. Želi da se uključi u igru.

— Šta vi kažete na to Holideје? — rekao je Grinfild.

— Ne liči na ono što sam čuo o njemu.

— A zbog čega bi drugog tako žarko želeo da iаše sa vama u „Dolinu lobanja“, Holideје? — rekao je izazovno Karmel.

— Ne mogu da se dosetim — rekao je Dok. Digao je zamišljeno obrve. — Može biti da ima neki nerazrešćen račun sa Moroom.

— To bi me čudilo — promrmљiao je Grinfild. — Moro se uvek kretao samo oko Bing Benda, a ko-

liко znam, Ringo Kid je prvi put u ovim krajevima.

— Možda mu je to i poslednji put — rekao je Karmel mračno.

Holideј je pogledao najpre jednog a zatim drugog sagovornika. — Čini mi se da bi bilo najbolje da odaberem ljude.

— Mislite li da će se ovaj revolveraš pojaviti kao smetnja na vašem putu? — zainteresovao se Grinfild.

Holideј se duboko zamislio pre nego što je odgovorio. — Ne, mislim da neće mister Grinfilde. Kao prvo, on je suviše ponosan za tako nešto. Pre verujem da će otvoreno deјstvovati nama u korist.

— O keј o keј — rekao je Grinfild i nestrpljivo odmahnuo rukom. — Podite i odaberite vaše ljude, Holideје. A onda bi bilo dobro da podete na spavanje. Reći ću posluži da vam pripreme sobu. Odmorite se i podite rano uјutro.

Holideј se namrštio i time izrazio svoje neslaganje sa Grinfildovim nadmenim zapovedničkim načinom razgovora. Nikada nije dozvoljavao da se s njim tako razgovara, ali je ovoga puta bio suviše umoran i bezvoljan za raspravljanje. Sišao je niz stepenice i uputio se lagano prema spavaonici za kauboје u kojoj je gorela svetiljka. Kada se Dok udaljio, na verandi je nekoliko minuta vladala tišina. Kralј oblasti Kalingular zurio je pogledom širom svog prostranog kralјevstva, a mršavi smrtonosni Karmel stajao je naslonien leđima na zid. Končao je Karmel progovorio.

— Zar vas on toliko brine mister Grinfilde?

— Šta? — rekao je Grinfild okrećući svoju veliku bikovsku glavu. — Ko... ovaj mali revolveraš? Vraga ne brine me ni najmanje.

Ali, Karmel je znao da nije tako.

Prišao je ogradi i naslonio se rukama na nju.

— Izgleda da će vam on zadavati glavobolju, gazda... i to glavobolju koja vam sada nije potrebna.

Grinfild je neodređeno shvatao da je Karmel u pravu. Za njega je bilo neophodno da svoju kćer dovede kući, ali bilo je još važnije da Moro bude mrtav. Moro je pripadao onoj vrsti fanatika koji su mu mogli prirediti više muke i nevolje nego što je potrebno, pogotovu ako u ruci bude imao milion dolara. Moro je morao da umre. Ali, iznenada se niodkuda pojavio Ringo Kid i na celu stvar bacio senku neizvesnosti. Ostavljen sam sebi, Holidej bi sigurno učinio ono za šta je plaćen. Ali šta ako se Holidej bude morao da nosi sa svojom glavom nevaljalcem?

— Moramo ga likvidirati mister Grinfilde.

Te reči izgovorene tiho pored njegovog uha brzo su stigle do cilja. Grinfild se okrenuo bledom licu pored sebe. Odjednom je shvatio da je Karmel uzbuđen i da gori od želje da nešto preduzme. Grinfild je bio suviše zaokupljen svojim brigama da bi zapazio revoloveraševu ogorčenost protiv čoveka iz El Paza. Sada je to primetio.

— Ti bi hteo da se obračunaš sa tim tipom, Blise?

— Pa... ako biste vi to rekli, mister Grinfilde... možda to ne bi bila loša ideja.

Posle kraće pauze Grinfild je nastavio: — Misliš li da bi mogao da mu uzmeš meru?

— Znam da bih mogao.

Grinfild se okrenuo i obuhvatio pogledom prerutu, a misli su mu kružile glavom lagano ali direktno ka ogoljenom cilju. Posle izvesnog vremena klimnuo je čupavom glavom.

— U redu Blise. Sredi ga.

— Kada?

— Odmah, noćas.

Blisu Karmelu nije trebalo ništa vise. Sišao je lakim korakom niz stepenice i žurno se uputio prema štali, gazeći nečujno malim stopalima po suncem spečenoj zemlji po kojoj bi glasno odjeknuo bat koraka nekog krupnijeg čoveka. U hladnoj tmini brzo dolazeće noći, Blis Karmel se osmehivao.

IV

Držeći visoko dignut svoj uglasti plavi rep, zmija zvečarka je šumno klizeći izašla iz svog gnezda između kamenja.

Ispred njenog gnezda nalazila se mala ravna beličasta stena. Bilo je to omiljeno zmijsino mesto za sunčanje, hvatanje insekata, vrebanje u zasedi maleckog mršavog poljskog miša i sanjanje mističnih snova čija se veza sa svetom protezala čak do mutnih preistorijskih vremena.

Ali danas nije bilo mesta ni sunčanju ni sanjanju, jer su se kao i prethodna dva dana u tom delu „Doline loblja“ teškim koracima kretala ljudska bića, a sada je jedno od njih nepomično sedelo na zmijsinoj steni za sunčanje. Iz usta tog ljudskog bića širio se duvanski dim, a njegov grub glas odzvanjao je u zmijsinoj glavi.

Zmija je malo znala o ljudskim bićima. Njen svet bio je svet tišine, pacova koji trče kroz lagume u zemlji, orlova kružećih na nebu, kojića koji su sumorno zavijali u mesečinom obasjanim noćima, svet guštera koji su se prema zmijsi odnosili sa dužnim poštovanjem. Samo jednom ili dva put u svom životu otužan miris čoveka dopro je do njenih osjetljivih nozdruva i vidovši ta čudna bića ona se gmižajući sakrila i sačekala da odu. Ljudska bića su uvek

odlazila i to brzo, jer je „Dolina lobanja” bila zemlja zmija a ne zemlja čoveka. Da bi u toj zemlji preživeo stvor je morao biti sposoban da se zavuče između stena i izbegne nepodnošljivu žegu koju inače teško da bi preživeo. U toj zemlji nije bilo mesta za čoveka, pa ipak, ljudi su dolazili, a ovi sada kao da su nameravali da tu i ostanu. Pri toj pomisli hladan iskonski gnev zahvatio je zmiju. Njene crvenkaste oči sijale su pod okoštanim rožnatim štitnicima, a njena glava žustro se preteći okretala na dignutom vratu.

I kao što se uvek dešavalo kad bes zahvati zmiju, ona je počela da zvecku svojim repom.

Berk Vederbi nije imao pojma o prisustvu opasnog reptila sve dok nije čuo upozoravajuće čegrtanje. Taj ružni čovek slomljenog nosa i neuredne kose baš je razgovarao sa Kvintom Morom koji je stajao naslonjen na jednu okruglu nagnutu stenu u blizini. Brz kao i svaki čovek koji živi s one strane zakona, Vederbi se okrenuo, kriknuo i bacio se u stranu.

Banditov pokret sigurno mu ne bi spasao život da događaji nisu išli svojim tokom. Još dok se on okretao, tamnosivkasta glava poletela je prema njemu sa zubima žednim njegove krvi. Ali, dok je ta glava letela kroz vazduh na podnevnom suncu, nešto mnogo brže pokrenulo se na desetak stopa daleko. Revolver Kvinta Mora poleteo je iz futrole i gromki pucanj prolomio je tišinu. Iza Vederbija začuo se tup udar i crvena tečnost je prsnula. Zatim je obezglavljena zmija nastavila da se bacaka na crveno obojenoj ploči, da bi se na kraju zavila u sklopčano mrtvo klupko.

Banditi su dotrčali sa svih strana sa revolverima u rukama. Kada su

videli zmiju vratili su oružje u futrole. Siv u licu, Vederbi je s mukom ustao na noge, a onda osvetnički stao da gazi psuje i pljuje već mrtvu zmiju. Ostali su posmatrali, neki su se nasmejali, a onda su se svi udaljili. Svi sem Munro Lira, Moroov mesnati doglavljenik lica naruženog ožiljkom stajao je i posmatrao sa svog mesta ispred pećine u kojoj se nalazila devojka i video je ceo događaj. Sačekao je da se uzdrmani Vederbi udalji a onda prišao i vrhom čizme odgurnuo mrtvu zmiju sa strane.

— Odličan hitac Kvinte?

Moro je slegnuo ramenima, i ugrao nov metak u magacin. — Nije loš.

— Ne, to nije prava reč. Hitac je perfektan.

— Ako ti tako kažeš Munro.

Munro Lir je pljunuo na toplu stenu. — Pretpostavljam da je zmija smatrala da ovde nemamo šta da tražimo. To ju je razljutilo.

— Možda.

Lir je digao pogled. — Možda je u pravu.

Kvint Moro je nabrao čelo. Znao je šta će uslediti: još otkako su došli ovamo prepirali su se zbog toga.

— Možda smo pogrešili Kvinte. Mislim utoliko što smo došli ovamo.

Moro se neko vreme dvoumio, a onda pokretom prsta pozvao Lira i poveo ga do ivice kamenite dolje u kojoj su banditi logorovali. Staro-drevni davno ugašeni vulkan koji je Moro nazivao gavranovo gnezdo dizao se čitavih hiljadu stopa iznad tla jednog od najvrelijih i najpustiji-ih predela na licu zemljinog globusa. Na sve strane pružale su se bes- krajne milje suncem ispečene prazne pustinje u kojoj se ništa nije mi- cao. Moro je jednim pokretom ru- ke obuhvatio celu tu sirovu pusta- ru.

— Ovo nije greška Munro — rekao je. — To je naša zaštita. Nije li ta zaštita vredna da istrpimo malo žege?

Lir je ponovo pljunuo. Nije bio impresioniran. — Ljudi počinju da se bude. Kad ćemo stupiti u kontakt sa Grinfildom?

Moro se naslonio laktom na stenu i zamišljenim očima preleteo preko „Doline lobanja”. Pokazao je prstom prema jugu gde se jedna žuta stena dizala do bakarnorumenog neba.

— Kad sam bio dete, Monro, često sam od svoje kuće gledao onu stenu. Znaš li to?

Monro to nije znao i nije ga se ticalo. Bilo mu je vruće kao u loncu i nije otvorio usta da odgovori.

— Da ser — nastavio je Moro. — Ja i majka i otac, svi troje smo živeli tamo u jednoj kolibi, lovili smo ribu u Rio Grande i zečeve u pustinji. Moj stari bio je gadan opasan žabac. Jednog dana morao sam ga rgnuti nožem po licu. Nikada se više nije sa mnom šalio. U stvari, posle toga odmah je umro. Mora biti od nečega što je pojeo.

— Kvinte, a šta je sa...

— Dok sam tamo živio i gledao tu stenu imao sam običaj da sanjaram. Munro. Kad čovek ima zakrpjene pantalone i nikada dovoljno pun želudac, on često sneva divne snove. Da! Imao sam običaj da sanjaram o velikoj kući, ranču, mekanim rukavicama za jahanje, desetina lepих žena. Sanjario sam o svemu tome i kasnije, dok sam naporno radio. Priznajem da jesam. Godinama su mi nucala leđa na ranču „54” a ja sam sve to zamišljao. A onda me je Grinfild svezao i ja sam se odjednom trgao iz snova da bih...

— Pa, znam ja tvoj životni put čoveče.

Istog trenutka Munro Lir je shvatio da je učinio grešku. Kvint Moro se naglo ispravio, a na beonjačama su mu izbile crvene tačkice. — Pokušavam da ti nešto objasnim ortache — rekao je strpljivo, naglašavajući reč ortak tako da je zvučala kao uvreda.

— Pokušavam da ti ulijem u tu tvoju debelu glavu zašto sam se upustio u ovu avanturu i skobio se sa Grinfildom. Može biti da uzalud trošim reči. Može biti da ti to uopšte ne možeš da shvatiš. O kei, ortache, pa evo, kažem ti, odabrao sam „Dolinu lobanja” zbog toga što ovde niko ne može doći do nas i kažem da ćemo ovde ostati sve dok ne dobijemo novac u ruke. Onaj kome je dosta čekanja ima konja i može da ide. Neću ga zadržavati.

Lir je shvatio poruku. No, bio je ipak zabrinut zbog nečega što je smatrao nepotrebnim odlaganjem. Više od toga bio je radoznao. Kvint je izgleda bio raspoložen za razgovor, pa je Lir odlučio da iskoristi priliku i da sazna nešto što ga je već duže vremena mučilo.

— Kvinte, misliš li da ćemo dobiti taj milion?

— Ne bih bio ovde da ne mislim.

— Da li još uvek planiraš da svoj deo novca upotrebiš za dokazivanje da tapija na ranč „54” nije zakonita kao što ti misliš?

— Ne mislim čoveče, znam. To sam otkrio dok sam radio za Grinfilda. Dobar advokat mogao bi ga preko noći spetliati.

— Hm — Munro Lir nije mogao da sebi dočara sliku snažnog Grinfilda spetlianog. Ali, to nije rekao. — On će se naravno boriti protiv tebe Kvinte.

— Naravno da hoće, ali ja ću ga pobediti. Munro... i ranč „54” će ponovo pripasti narodu čiji je i bio.

— Ovdašnjim američkim Meksikancima?

— Naravno. Po novom zakonu o dodeljivanju zemlje, ranč pripada njima i treba da bude razdijeljen.

— I ti si se upustio u ovoliku opasnost i muku samo zato da pribaviš zemlju drugima?

Moro je pažljivo pogledao svog doglavnika. Samo godinu dana poznavao je Lira. Munro je bio dobar na revolveru, ali ne previše bistar. Bar se tako Moro nadao. Moro se nadao da će kao i svi ostali, Lir poverovati da je on Moro neki savremeni Robin Hud. Bili su mu potrebni ljudi da postigne svoj cilj, a to je bio posed ranča „54”. Posle toga i Lir i svi ostali mogu ići do đavola. On će biti vlasnik ranča, novi vlasnik ali isto tako moćan i bezobziran i bogat kao i stari. To je bio njegov san i on je namerao da ga ostvari.

— Tako je to Munro — rekao je ubedljivo. — Neko mora da se bori za malog čoveka.

Taj način razmišljanja zbunjivao je Munro Lira. Njega se nikada nije ticala sudbina ni malog ni velikog niti bilo kog drugog čoveka sem sudbine Munro Lira. To ga je podsetilo na njegov deo novca u tekućoj avanturi, a to ga je opet vratilo na njegovu prvobitnu pritužbu.

— Kad ćemo stupiti u kontakt sa Grinfildom Kvinte?

Moro se okrenuo i pogledao njihovo kamenito skrovište. Čeri Grinfild se pojavila iz pećine i stala u senku kamene nastrešnice ispred svog zatvora. Vitka, gorda, zlatne kose, ona je nekada bila deo razbojnikovog sna. On je sebe zamišljao na prestolu ranča „54” s njom pored sebe. To mu nije uspeo. Čeri je uvek bila prijateljski raspoložena, ali mu je jednom stavila do znanja da na njega ne gleda kao

na svog budućeg čoveka. U to vreme on je time bio povređen, ali se brzo odljutio. Sada je Čeri bila samo instrument pomoću koga će se dočepati glavnog zgoditka. Možda je tako bilo bolje. No ipak, ona je bila fantastično lepa devojka, a uz to i hrabra. Za vreme njihovog dugog jahanja do skrovišta u pustinji, nijednom se nije požalila, a nije se tužila ni od njihovog dolaska. Prema njima se odnosila prezirivo i zbog toga ju je Moro još više cenio.

Gledajući devojku, Moro je zaključio da je došlo vreme za akciju. Njegova ideja da odloži stupanje u kontakt sa ranom „54” imala je za cilj da ostavi dovoljno vremena da se potera zamori i da kod Grinfilda stvori uverenje da mu je nagodba s njima jedina šansa da svoju kćer ponovo vidi živu. Sada je već bilo prošlo četrdeset osam časova, a potera im nije bila na tragu. To je bilo dovoljno.

— Sutra ćemo stupiti u vezu sa njim, ortalice — rekao je konačno svom znojnom strpljivom sagovorniku. — Reci Zeku Kortniju da osedla konja dok ja napišem pismo.

V

— Zna li da imate oči kao ovo nebo, mister? Je li vam to neko već rekao?

— Naravno da jeste; sve vreme mi to govorite. Ali, šta je sa mojim pegama? Zar niste zaljubljeni u moje pegice?

Salunska zabavljačica se uvredeno ispravila na stolici — Vi mi se rugate. Stvarno sam mislila to što kažem.

— Svakako da jeste — prevaljao je neubedljivo preko usana Ringo Kid. A onda je video nešto u njenim očima što bi moglo biti suza. Imala je oko trideset godina i izgle-

dala je umorna, usne su joj bile tanke, a oči su joj gledale nedužno. Možda je stvarno mislila. Možda čak i devojke kao Beti u toku svog života ispunjenog ponižavajućim poslom u rupama kao što je „Zlatni dolar” sretnu nekoga ko im se sviđa. Osmehnuvši se, dodirnuo ju je po ruci.

— Izvini Beti, šalio sam se, ja nisam parajlija. Zašto ne potražiš sebi nekog momika sa punim novčanikom i žednog da nešto popije. Sa mnom samo gubiš vreme.

— Znam to — rekla je devojka razdraženo i sa gadenjem pogledala čašu sarsaparile u njegovoj ruci. — Zar ti nikada ne piješ pravi viski.

— Ne prija mi.

— Lažljivče.

— Od njega mi dođe da zaplačem za mainom.

— Opet lažeš. — Devojka se nagla prema njenju. — Znala sam u Odesi jednog čoveka koji nikad nije okusio piće. Bio je bokser, sav mišićav i sa licem nalik na dilažansu s otvorenim vratima i prozorima. Rekao mi je da mora da čuva kondiciju. Da li i ti ne piješ zbog toga; da bi bio u kondiciji?

— A zašto bih ja trebalo da pazim na kondiciju?

— Ti si revolveraš zar ne?

— Ko to kaže?

— Svi. Koliko god ih ima.

Kid Ringo se osvrnuo i osmotrio goste „Zlatnog dolara”, zapazivši da većinu njih interesuje šta se događa s njim.

— Oni su izgleda čitali avanturističke priče — osmehnuo se.

Ali, Beti to nije bilo smešno. — To je istina zar ne? Do vraga, mnogo puta sam čula da ljudi govore o tebi. Mislila sam da moraš imati negde oko pedeset godina... zbog tolikih priča. Jesi li zaista pobio toliko ljudi?

— Koliko ljudi?

— Sve one za koje pričaju.

Kid Ringo se nagnuo napred i dozvao je pokretom kazipista — Pridi Beti i reći ću ti koliko ljudi sam ubio.

Devojka se nagnula bliže očiju raširenih od radoznalosti. — Iskreno?

— Najiskrenije. Ubio sam sve one koje sam morao da ubijem.

Ona je izvesno vreme ćutke zurila u njega. A onda je skoro mio osmeh omekšao do tada napete prerano ostarele crte njenog lica.

— Dobila sam pravi odgovor na glupo pitanje — rekla je. — Ti si zaista čudan čovek.

— Ni govora.

— Mogu li te častiti pićem?

— Čuj, ti vrlo loše vodiš svoj posao. Ovde ima ljudi koji bi te častili pićem.

— Ja želim da tebe častim pićem.

— Zašto?

— Zato što si mio. Ovde nema mnogo takvih kao što si ti. Oh, znam da za tebe pričaju da si ubica i sve drugo, ali meni ne izgledaš kao ubica. Meni izgledaš mio.

Kid Ringo je netremice zurio u salunsku zabavljačicu. Na neki način njegov „baš me briga” stav bio je samo maska pred svetom kao i Betina britka ietkost i mrgodnost. Ispod toga Kid je mogao biti iskren i dobar kao svaki drugi čovek.

— O kei Beti — promrmljao je. — Možeš me častiti pićem.

Za kratko vreme novo piće je stiglo što je zapaženo i prokomentarisano od budnih posmatrača koji su predstavljali skoro devedeset od sto gostiju te večeri. Revolveraš je bio svestan njihovih pogleda ali im nije pridao nikakav značaj. Digao je ćutke svoju čašu, nazdravio Beti i ispio.

— Da li je istina ono što kažu?

— rekla je iznenada.

— O čemu?

— O tvojoj poseti ranču „54“?

— Bio sam tamo.

— Kažu da si rekao Grinfildu da ćeš poći u potragu za njegovom kćerkom.

— Mislim da sam mu to rekao. Znaš li Čeri?

— Samo sam je videla na ulici. Ala je bila lepa! One njene oči. Pa stas.

— Zašto kažeš bila lepa?

— Pa znaš, mislim... Beti je zbunjeno začutala. — Pa, ne znam...

— U redu je — osmehnuo se Kid. — Stvarno je lepa, Beti, ne bila je lepa.

Betino lice bilo je opet ozbiljno i devojka se zagledala pravo u revolveraševе nebeski plave oči.

— Ti je poznaješ, zar ne?

Da je imao vremena Kid Ringo bi verovatno odgovorio na to pitanje. Možda bi odgovor bio iskren. Ali, nije imao vremena, jer su se leptir vrata na dobro podmazanim šarkama širom otvorila i u odaју je ušao Blis Karmel zavijajući oko levog kažiprsta kožni bič. Revolveraš sa ranča „54“ prišao je šanku, osmehnuo se i pogledom preleteo po prisutnim gostima. Njegov dolazak uvek je privlačio pažnju, a ovoga puta i više, jer se odmah uputio između stolova ka uglu gde je za stolom sedeo Ringo Kid sa devojkom.

— Nađi neki drugi sto — rekao je Ringo devojci tiho, prateći Karmela pogledom.

Beti se okrenula radoznalo. Pobleđela je kada je videla Grinfildovog revolveraša i iz njegovog držanja shvatila šta je njegov cilj.

— On će... — rekla je uplašeno, ali ju je Kid Ringo prekinuo. — Idi odmah.

Ona je kolebljivo ustala i pošla, zastavši na nekih desetak stopa od stola odakle je sa nekolicinom drugih stala da posmatra razvoj drame.

Blis Karmel je zastao na nekoliko metara od stola za kojim je sada sedeo sam Ringo Kid. Revolveraš sa ranča „54“ izgledao je pri svetlosti saluna još mršaviji u svom crnom odelu i sa plavom dugačkom kosom koja mu je padala na ramena. Krupne crne užarene oči na bledom licu netremice su gledale izduženu, lenjo oslonjenu figuru za stolom.

Kid Ringo je izgledao kao da svakog trenutka može zaspati, bar takav utisak su imali oni koji su iz daljine gledali. Ali, za Beti i ostale u blizini bila je uočljiva spremna napetost njegovih mišica kao spremnost opružene mačke da nehaјnim pokretom zgrabi miša.

— Šta imaš na umu Karmele? — rekao je Kid Ringo sa dosadom.

— Tebe Ringo.

— Da li samo to?

— Samo to. Imam jednu poruku za tebe, Ringo.

— Sav sam se pretvorio u uho.

— Poruka je da si kukavica i pasji sin.

Kid Ringo se nije ni pomerio. Samo se osmehnuo. — Od koga je ta poruka, Karmele? Od tebe?

Pun sebe Karmel je nastavio grlenim glasom. — Tačno Ringo.

— Imaš li još neku poruku?

— Zar to nije dosta?

— Pa u pravu si, curice.

Osmeh je nestao sa Karmelovog lica. Na njegovim bledim obrazima izbila su dva rumena pečata, a mekani vitki prsti desne ruke počeli su se grčiti kao male zmije.

— Ovo je već drugi put danas da me vrediš, dečko — prosiptao je kroz stisnute zube. — I jedna uvreda je dovoljna da te ubijem.

Kid Ringo je lagano ustao. Sa šeširovom zabačenim na potiljak, čupavom plavom kosom i dečaćkim licem izgledao je suviše mlad za tako smrtonosnu igru. No ipak, sasvim ozbiljno je progovorio.

— Ti si izgleda došao da me ubiješ, Karmele?

— Tako nešto bi mi godilo.

— Dobro znaš da ne moramo da se obračunamo.

— Ne moramo? Kako si to sračunao?

— Grinfild te je poslao da me ubiješ, Karmele. Ne znam zašto, ali znam da je tako. Je li to dovoljno jak razlog da staviš život na kocku?

— Šta nije u redu dečko... uplašio si se.

Te reči donele su u „Zlatni dolar” val tišine koji je utopio svaki šum tako da je izgledalo da u odaji čak niko i ne diše.

— Nije dobro to što si rekao — izustio je Ringo Kid naizgled blago, spuštajući desnu ruku da se neprimetno niže pored bedra. — Nije ni dobro ni mudro.

Karmel se ponovo osmehivao, ponovo obuzet onim osećanjem zadovoljstva koje prethodi obračunu u kome je bio siguran u ishod. — Mogao bih reći još puno toga kada bi imao vremena da slušaš, momčiću. Mogao bih reći ovim ljudima koliko je tvoja reputacija lažna. Mogao bih im reći da si uglavnom ubijao dečake i to ne uvek gledajući ih oči. Mogao bih...

— Naravno, naravno, ali pitanje je da li bi oni poverovali jednom bednom plašljivom prerijskom cveću... ili možda čak ženi, bez obzira šta kaže?

Strašno je bilo videti izraz besa koji je preleteo po licu Blisa Karmela. Jedan dugačak, vrlo dugačak trenutak on je fiksirao svog protivnika pogledom punim otrova.

Zatim je potegao revolver.

Istovremeno se pokrenula i Kidaova ruka. Posmatračima koji su videli obračun i koji će o njemu govoriti mnogo godina, učinilo se da ništa nisu ni zapazili. Obojica protivnika bili su brzi kao mačke, obojica su potegli oružje veštinom rođenih revolveraša. Nijedan od njih nije pokazao ni trunku straha pred neposrednom pretnjom smrti, nijedan od njih nije uzmakao da bi izbegao vrelo tane. Stajali su obojica licem u lice kao dva čoveka angažovana u nečemu sa čime se samo mali broj ljudi sme suočiti.

Najpre je grunuo revolver Ringo Kida. Prasak je odjeknuo, iz cevi je planuo vatreni jezičak i izvio se pramen dima. Manje je bio uočljiv stravičan, nezaboravan tup udar olovnog taneta u telo.

Tane je kao grom odbacilo Blisa Karmela unazad, a silina udara zbacila mu je šešir s glave i rasula duge vitice kose. Pritisnuvši levom rukom prsa, Karmel je opalio iz revolvera nesvesan da je cev uperena naniže. Tane se odbilo od poda i odletelo kroz prozor. Ringo je opalio ponovo.

Karmel je ispustio revolver. Pritiskajući obema rukama grudi gledao je niz sebe, a onda se skoro komičnim izrazom neverice na licu avetinjsku siluetu svog protivnika obavijenu oblakom barutnog dima. Krv mu je kuljula na usta i on je pao potrbuške na pod. Tišinu koja je usledila posle grmljavine revolvera prekinuo je neki čovek koji je prišao i kleknuo pored Karmela.

— Neće biti potrebno prijatelju — rekao je Ringo Kid grubim glasom. — Sigurno je mrtav.

Karmel je zaista bio mrtav i čovek koji ga je ubio nije ostao da prisustvuje uobičajenom posmrtnom

ritualu. Lica bledeg i odlučnog on se krupnim koracima uputio prema vratima. Devojka Beti je potrčala za njim, ali nije uspela da ga stigne, iako je nekoliko puta snažno doviknula za njim njegovim imenom. Svi su čuli odjek njegovih čizama na drvenom trotoaru, kratku tišinu a onda brz topot konjskih kopita. Beti je pošla sanio do vrata i ostala tu nekoliko trenutaka umorno opuštenih ramena pre nego što se ponovo okrenula poznatoj prostoti „Zlatnog dolara.“ Ljudi su se u međuvremenu počeli kretati, uzbuđenje se bilo stižalo, a blizu devojke dvojica ogрубелин kaubojа ravnodušno su odmahnuли glavama i nastavili da puše. Jedan od njih progovorio je promuklim glasom.

— Pitam se kuda se onaj pusta-hija sada uputio?

Njegov sagovornik najbolje je protumačio opšte raspoloženje prisutnih kada je kolutajući očima pokazao na leš položen pored sporednog zida.

— Ko zna? No, mislim da treba da budemo srećni što je otišao i što se neće vratiti.

Izgleda da se sa tim mišljenjem nije slagala jedino Beti. Ona je još uvek mislila da Ringo Kid ima najdivnije pitome oči koje je ikada videla na licu jednog čoveka. Čak je iako je taj čovek revolveraš.

VI

Stražar pored visoko dignutog tornja vetrenjače nije zapazio vitku figuru koja je kliznula kroz mrak pored njegovog stražarskog mesta, jer je to bilo isto tako nemoguće kao zapaziti duha. Psi pored spavaonice nisu čuli ništa, ni videli ništa, iako je taj čovek prošao na samo pedesetak stopa od mesta gde su bili svezani.

Jedini čovek koji je nešto video bio je Tim Douvi stražar na zadnjim vratima Grinfildove kuće. A i on je video samo tamnu siluetu koja se niotkuda pojavila pred njim dok je dremljivo treptao gledajući zvezde. Zatim je odjeknuo tup udar metalne revolverске cevi i Douvi je posrnuo da bi pao na snažne ruke koje su ga tiho spustile na tlo.

Vrata su se otvorila i silueta je nečujno ušla u mračnu kuću, sa nečim što je svetlucalo u njegovoj pesnici dok je prolazio pored prozora. Zastao je pred jednim vratima, provirio unutra i onda ih ponovo tiho zatvorio videvši da u sobi hrčući spava kućni sluga. Konačno je stigao i do sobe gospodara ranča. Okrenuvši srebrnu jabuku kvake bešumno se ušuniao unutra. Na masivnom bračnom krevetu sa fino izrezbarenim stranicama i svilenim baldahinom ležao je i hrkao kralj oblasti Kalingular, nesvestan svega oko sebe, pa čak i činjenice da je njegova keci negde u divljini u rukama grupe desperadosa.

Prituljena lampa čkiljila je na noćnom stočiću pored stola. Mršava ruka okrenula je vijak i žučkasta svetlost preplavila je sobu a onda je ta ista ruka snažno ošamarila spavača po licu. Grinfild se probudio brže nego ikada u svom životu da bi sa bunovnim neshvatanjem pred sobom ugledao blede lice Ringo Kid-a i cev njegovog revolvera.

— Ti? — rekao je glupavo. — Kako si...?

Kid Ringo je podneo cev revolvera Grinfildu pod nos. — Tvoj dugokosi dželat revolveraš je mrtav, Grinfilde!

Sada već sasvim budan Grinfild se uspravio i seo u krevet: pogledao je ponovo čoveka pred sobom, ovaj put nespokojnim pogledom, shvatajući u potpunosti u kakvoj se opasnosti nalazi.

— Kako si ušao ovamo? — zapitao je nastojeći s naporom da kontroliše prizvuk svog glasa. — Treba samo da viknem i...

— Samo vikni pa ću ti prosuti mozak po ovom kurvinskom krevetu! — procedio je kroz zube njegov mladi posetilac naglašavajući svaku reč. — Šta si nameravao Grinfilde? Zašto si poslao revolveraša na mene?

Grinfildove oči su igrale kao na zejtinu. — Nisam ga ja poslao. Prvi put sada čujem za to. Kunem se.

— Ti se kuneš! — osmehnuo se revolveraš iz El Paza sa prezriviim osmehom na usnama. — Tako mi svega, sad verujem sve što sam o tebi čuo debeljko. Poslao si tu zmiju za mnom iz nekih razloga koje ja ne znam. Da li ma ko drugi ja bih te za to ubio.

Grinfild je živnuo. Da li je njegov ponoćni posetilac ipak shvatio koliko je on važan čovek?

— Pokazuješ znake razuma, dečko — rekao je sad već mirnije. — Sigurno bi visio ako bi ubio Bove na Grinfilda.

Prezir se dotakao Kidovog lica. — Ah, zaboravi na to Grinfilde. Ima samo jedan razlog zbog čega neću da ti prosviram lobanju... a taj razlog nema nikakve veze sa tvojim važnim imenom.

Grinfild se ponovo zapitao šta je dovelo tog mladog neobuzdanog čoveka na njegov ranč. Radoznalo je zažmirio očima — Kakva je tvoja igra Ringo? Ako mi kažeš možda bih...

— Ništa ti neću reći — začuo se oštar odgovor. — U svakom slučaju neću ti reći zbog čega sam ovde. Ali reći ću ti nešto u šta možeš biti siguran. Grinfilde: Sutra u zoru ja ću odjahati sa Holidejem.

— Zašto toliko želiš da pođeš sa

Holidejem? — hteo je da zna Grinfild. — Mislim da čovek tako hrabar i dovitljiv kao što si ti, može naći put do bilo kog mesta koje zaželi.

— Holidej je za ovu situaciju najbolji mogući izbor, što ti vrlo dobro znaš. A „Dolina lobanja“ je najsigurnije mesto južno od pustinje. Tu ne želim da rizikujem. Ne mogu sebi da dopustim neuspeh.

Grinfild se zavalio na tustuk i raširio ruke. — Lepo, ako bi izašao otvoreno pred mene i rekao mi šta te interesuje, možda bih mogao da udesim da i ti pođeš.

Grinfild je sada bi mnogo samouvereniji. Dok je govorio o potrazi za Čeri, na licu Ringo Kida zatitirao je odblesak brige. Veoma kratko ali Grinfild je to ipak primetio. Revolverašev dramatičan dolazak i novost o Karmelovoj smrti uzdrmali su Grinfilda, ali on se u međuvremenu pribrao i on se sada kao i uvek osećao gospodarem situacije.

No, Grinfild je grešio. Ringo uopšte nije blefirao kada je rekao da bi pod drugim okolnostima ubio rančera zato što je na njega poslao svog revolveraša. Ali tajna je bila u tome što revolveraš nije bio sto posto siguran da je stočarski baron zaista poslao Blisa Karmela da ga ubije. Kid Ringo je dobro poznao revolveraški soj i u toku kratkog viđenja na ranču to poslepodne, osetio je Karmelovu želju da se ogleda s njim. Način kako je Karmel došao za njim kod „Zlatnog dolara“ ostavljao je mesta mogućnosti da je došao na svoju sopstvenu inicijativu i sa ciljem da skalp Ringo Kida obeši o svoj pojas.

Ali, čak i ako je to bilo istina, Ringo nije hteo da o tome govori. Bio je na zadatku od očajnički velike važnosti, a kralj Kalingular oblasti stajao je kao prepreka na njegovom putu. Da bi Grinfilda ubedio

da takav tok događaja nije povoljan, Ringo ga je ponovo ošamario, zgrabio za prsa spavaće košulje i potegao ga iz kreveta na pod.

— Ja nameravam da idem sa Holidejem, a ti ćeš ovaj put dati za to svoju saglasnost, debeljko — prosiptao je zapinjući obarač. — Šta više, ti ćeš mu to reći lično i to iz ovih stopa. Jesi li me razumeo?

Grinfild je pogledao u njegovo lice a zatim revolver na nekoliko santimetara daleko od svog nosa. Već davno nije bio uplašen, ali sada je bio vrlo blizu osećanja straha. Duboko u njegovoj lukavoj svesti već je govorio sebi da će se za tu noć strašno osvetiti kada za to dođe čas. Ali, sada je bio mekan kao pamuk. Pomislivši još malo dublje, Grinfild je postavio sebi pitanje: a zašto ne? Možda je Ringo bio opasan i nepredvidiv, ali je svakako bio od vrednosti kao saradnik. Pored svih gluposti koje je Kvintu Morou mislio i rekao, Grinfild je bolje od bilo koga znao da je bandit koji je cteo njegovu kćer jedan od najopasnijih ljudi u Teksasu. Suočenom sa tom činjenicom, Holideju će verovatno Ringo Kid biti itekako potreban.

— U redu — izustio je konačno rančer. — Shvatio sam. Uradiću kao što kažeš, Ringo.

I postupio je kao što je rekao. Pred naperenim revolverom Grinfild je probudio Holideja i Rida Redigena koji su spavali u sobama na spratu. Prešao je preko njihovih protesta što ih budi usred noći i objasnio Holideju da nema ništa protiv da među petoricom ljudi koji će sutra poći sa njim u „Dolinu lobanija“, jaše i Kid Ringo. Holidej i Rid Redigen primili su znanju Grinfildovu odluku i Holidej je prikrivao svoje zadovoljstvo što će sa sobom voditi jednog iskusnog borca. Bez

obzira na sve, Ringo Kid nije mu bio antipatičan.

Rano ujutru posle u ćutanju ispijene šolje kafe u kuhinji ranč kuće, petorica kaubojja, zbunjeni Redigen, odlučni Holidej i pobeđnički ispršen Ringo Kid odjahali su sa ranča praćeni pogledom sa sudbinom pomirenog Grinfilda; osmorica ljudi odjahali su praćeni jutarnjim suncem, svaki od njih gonjen ličnim razlozima za učešće u poduhvatu koji je bio pred njima. Na zapadnom nebu bledele su poslednje zvezde i za jedno kratko vreme ceo svet je izgledao opran i čist. Ali samo za kratko vreme...

Kada je njegov prašnjav i oznojen ždrebac izbio na vrh prevoja. Dok Holidej je dizanjem ruke dao znak za zastanak. Kid Ringo je priterao konja do njega sa jedne strane, a Rid Redigen sa druge. Bak Darling i njegovi kauboji zastali su pozadi oborenih glava, zadihani udisanjem vazduha koji je bio vreo kao u pećnici. Svi su ćutali.

Holidej je iz džepa izvadio maramicu i obrisao znojavo lice. Ta maramica i fini mekani šešir bili su jedini delovi njegove uobičajene garderobe, jer je umesto odela prikladnog za život u gradu, na sebi imao „levis“ pantalone, i jednobojnu košulju. Jaknu od kože nosio je prebačenu preko sedla, zajedno s ogrtačem zakišu i prašinu.

Od žege i sunca lice i vrat bili su mu crveni, ali su uprkos tom rumenilu njegove čeličnoplave oči gledale mirno, ne propuštajući ništa. Prešao je pogledom po predelima koji su do tada videle oči samo malog broja belih ljudi, a koji je još manji broj želio da vidi. Sa planinom Virdžin daleko iza sebe, sve je

izgledalo isto: sever, jug, istok i zapad. Svuda samo pesak i kamen i po koja stenovita uvala u kojoj se nepokretan vazduh skupljao i lebdeo u tmurnom mrtvilu. Turobni zarubljeni vrhovi retkih okomitih brda dizali su se kao kradonice prema nebu, a vekovima suva korita presahlih potoka presecala su zemlju koja je, kako je izgledalo, zamrla pre milion godina. U kasno popodne oni su bili jedina živa bića koja su se mogla videti u krugu od pedeset milja; osam neuračunljivih ljudi na osam premorenih konja. I ljudi i konji bili su žedni.

Ne obazriću se na škripu sedala i nestrpljivo razdraženo mrmljanje ljudi iza sebe, Holidej je izvadio tabakeru i dok je odabirao cigaru krišom je pogledao dvojicu pored sebe. Kao što je očekivao, na Ridu Redigenu videli su se znaci opšteg umora i iscrpenosti. Aristokrata iz San Antonija bio je neobrijan i neuredan. Kosa mu je bila prekrivena sianom prašinom i kao ostali bio je od glave do pete obložen tankom skramom prašine. No, mada nije mnogo cenio ljude Redigenovog tipa, Holidej je morao da prizna da se ovaj drži mnogo bolje nego što je očekivao. Već četrdeset osam časova nalazili su se u "Dolini lebanja" i neposredno pre toga napustili su presušenu ruču u steni koja je nekada bila stalan izvor. Potrošnja vode bila je poslednja dva dana ogromna i presušeni izvor mogao je značiti smrt. Dvojica kauboja dobili su skoro histerične napade od razočarenja, ali je Redigen sačuvao hladnokrvnost. On je bio više čovek nego što je Holidej mislio.

Što se tiče Ringo Kida iznenađenja nije bilo. Čak i tu na suncem spečenoj ravnici nedodirne, bogu iza leđa, gde se sa svakom pređenom miljom osećao dah smrti, Ringo Kid

je izgledao opušten i bezbrižan kao da sedi za stolom „Ameriken hausu" u El Pazu. I revolveraš je bio pokriven prašinom, a usne su mu takođe bile ispucale od žege i žedi. Ali, on je ipak sedeo u sedlu ležerno i graciozno i u toku svih tih milja od kojih je pucala kičma, on nije izustio ni reči žalbe. Pio je vode manje nego bilo ko drugi, a njegova siva kobila podnosila je surovo putovanje bolje od svih ostalih konja, mada je i ona sa svoje strane štedela na jelu i piću. Da su drugi bili uzdržaniji sa vodom, još uvek bi imali neku rezervu, razmišljao je Holidej, umesto što su se nalazili blizu opasnosti da umru od žeđi.

— Znaite li još neki izvor Holideje? — zapitao je Ringo Kid.

Holidej je oštro pogledao sago-vornika da bi proverio nije li pitanje sadržalo notu sarkazma. Ali, Ringovo lice ostalo je bezizrazno.

— Možda — prevaleo je preko ispucalih usana.

— Onda bi možda bilo bolje da pođemo. Naši ortaci iza nas izgledaju kao rasušena burad.

— A šta je s tobom Ringo? Jesi li se rasušio?

Kid Ringo se osmehnuo. — Ja ću izdržati bar toliko koliko vi.

Holidej je znao da je to istina i to saznanje dalo mu je snage. Bilo je trenutaka kada je i on sam u dubini duše osećao strah pred neprikosnovenom pustinjom kao što je bila ova, i saznanje da je pored sebe imao čoveka na koga je mogao računati, davalo mu je snage da istraje.

— Jedan Apač koji je poslednji put jahao sa mnom rekao mi je da tamo ispod onog plavičastog okomitog brda treba da bude još jedan izvor — rekao je Holidej pokazujući rukom.

— To nas opet udaljava od traga — predočio mu je Ringo. Dok

Holidej je uzdahnuo. Poslednje skretanje zbog vode natovarilo im je još dvadesetak milja koje su morali da pređu. I to ni zbog čega. Pred njima su bili jasni tragovi bandita, no, još jednom će morati da ih napuste. U „Dolini lobanja” ništa nije bilo jednostavno.

— Nemamo drugog izbora — promrmljao je Holidej.

— Da li se tom Apaču može verovati, Holideje? Ono brdo je daleko skoro deset milja. Još jedan presušen izvor mogao bi nas koštati života.

— Bez pogovora. Bio je to poglavica Medveda Kandža.

Ringo se osmehnuo. — Ako je uživao vaše poverenje onda ima i moje.

Holidej se zamišljeno osmehnuo. Dao je znak rukom da ga siede i poveo ih ponovo niz stranu orđskog prevoja preko suhog slanog peska više od jedne milje, a zatim nazad kroz stenjar i uvale vijugajući napornim putem prema zapadu ka zarubljenom okomitom brdu.

Trebalo im je skoro četiri sata da pređu deset milja, četiri sata koji su i ljudima i konjima oduzeli mnogo snage. Jedan kauboj sa ranča „54” pao je u nesvest, pa su ga privezali za sedlo. Konj Baka Darlinga nagazio je na oštar kamen i da ga ne bi sasvim obogaljio. Darling je izabrao da hoda i vodi konja za sobom, mada je tako u čizmama sa visokom petom mogao obogaljiti sebe.

A kad su stigli do plavičastog brda tamo nisu našli ni kapi vode!

Nekoliko minuta posle otkrića da je izvor presušio u plitkoj uvali ispod brda, bilo je vrlo tiho. Onda je kauboj koji se pre toga onesvestio počeo da psuje, a zatim da se smeje. Darling ga je jedva umirio i Holidej je predložio da nastave da tragaju za dru-

gim izvorom Ringo, Redigan i Darling su se složili, a ostali su izgubivši hrabrost polegali po stenama. Mada su i ti ljudi normalno bili hrabri i izdržljivi, napor preko granica njihovih mogućnosti u toku dva puna dana učinio ih je malodušnim.

Samo pet minuta kasnije Dok Holidej je ipak našao vodu. U izvesnoj meri trebalo je za to da zahvali Ringovoj kobili. Dok je Ringo pešice tražio izvor, nešto dalje odatle stara kobila je počela da njuška a zatim klapćući velikim kopitama pošla ka južnom kraju uvale, i zavukavši glavu ispod jednog krivog kaktusa počela glasno da pije. Za petnaestak sekundi cela grupa je bila oko nje. Ispod kaktusa nalazio se mali izvor u steni jedva nešto veći od sombrera, ali pun hladne i čiste vode.

— Izgleda da je taj vaš Indijanac dosta znao o ovoj oblasti, — rekao je Kid Ringo Holideju kada su kauboji zagnjurili glave u vodu.

— Do đavola s njim — rekao je pustolov smejući se — već sam mislio da me je prevario. Tvojim kobilama treba da zahvalimo što smo našli izvor. Kako je njeno ime?

— Primrouz.

— Do vruga Primrouze, od sada ću svuda tvrditi da si najbolja kobila koju sam ikada video. U svom testamentu ostaviću ti na poklon veliku vreću zobi.

Pošto su se napili i osvežili i ostalima se vratilo raspoloženje i svi su se smejali i hvalili Holidejevu mudrost. Zatim su još jednom napojili konje, napunili četurice vodom, još jednom se dobro napili i zatim se uputili nazad ka tragu kidnapera.

Oko deset časova bili su toliko umorni da je Holidej odlučio da zastanu. Ulogorili su se u jednoj plitkoj dolini gde su našli pećinu u kojoj su mogli zapaliti vatru bez opasnosti

da vatra bude primećena. Skuvali su kafu.

Kada su se svi povukli na odmor sem revolveraša i pustolova koji su ostali da završe svoju šolju kafe, Holidej je pokušao da sazna razlog Kidovog prisustva u grupi. Ali umesto odgovora, dobio je samo neodređeno sleganje ramenima i blistanje očiju koje se moglo višestruko shvatiti. Ubrzo posle toga Holidej se zavukao pod ćebe ostavljajući Ringo Kida da bude na straži do dva časa.

Ostavši sam sa svojim mislima i revolverom, Ringo je sedeo skrštenih nogu kao Indijanac i zurio ka jugu preko divlieg nepristupačnog predela koji je pri svetlosti okruglog meseca dignutog negde iznad udaljene Rio Grande izgledao skoro lep. Sedeo je tako nekih tridesetak minuta tih i nepomičan, pre nego što ga je neko kretanje nateralo da ustane. Ka njemu je dolazio Rid Redigen bos i bez šešira sa zapaljenom cigaretom u ruci.

Redigen se spustio pored Kida i zamišljeno pogledao prema jugu. Posle jednog minuta rekao je:

— Pretpostavljam da ćemo ih do sutra stići.

Ringo je slegnuo ramenima. — Holidej je jedini koji zna ovaj kraj. Ali po mojoj računici i budući da dosta dobro napredujemo, mislim da ćemo put do Rija preći sutra za dvanaest do četrnaest sati jahanja.

— Pre toga će se već smrknuti, zar ne?

— Pretpostavljam. Da li vam to smeta?

Redigen je pogledao mladića. — Ne, ni najmanje. Vi mislite da sam ja neki smeteni kicoš, je li tako?

— No, ništa posebno. Ali ipak, vi ste varošanin.

— Jesam, i mislim da sam i kicoš ako je o tome reč. U svakom

slučaju svi to znamo, ali mogu da budem i tvrd.

— I to znači?

Redigen je naterao sebe da se najljubaznije osmehne. — Čujte, čemu ovolike misterije Kide? Bilo je u redu što ste bili tajanstveni tamo na ranču, ali sad smo ovde svi u istoj korpi i nita ne dobijate što vaše razloge krijete, je li tako?

— Možda.

Osmeh je nestao sa Redigenovog lica. — Mnogo bi mi se dopalo ako biste mi rekli zbog čega ste ovde, Kide. Konačno, ja sam Čerin veranik, i treba to da znam.

— Tačno je to — rekao je Ringo Kid sa čudnim odsajajem očiju. — Ali, ko vas je izabrao Redigene? Čeri ili njen tata?

Redigen je lagano ustao. — Kakvo je sad to pitanje?

— Ne znam. Ali znam samo da odgovarate Grinfildovom pojmu o savršenom zetu. Imate impozantan izgled, novac i veze. Da ser, ne biste mu mogli bolje odgovarati da vas je birao među hiljadama.

— Odkud vi znate šta je Grinfildov ideal zeta?

— Možda sam u stanju da pogodim.

Redigen se počeo kolebati. Činilo mu se da je u revolveraševom glasu osetio prizvuk ogorčenja, ali nije bio siguran. Posle kratkog vremena rekao je:

— Dakle šta je razlog Kide? Novac? Mora biti da je novac. Računate na to da odigrate ulogu heroja, da Grinfildu vratite njegovu kćer i da za to dobijete masnu nagradu.

— Vi dakle tako mislite?

— Da. Mislim da je to takođe Grinfildovo i Holidejevo mišljenje. Ipak, ne mogu da razumem zbog čega ste onoliko ljutiti Grinfilda.

— Ja uvek ljutim ljude sa kojima razgovaram.

Redigen je klimnuo glavom — To verujem. — Zagrizao je donju usnu i izvesno vreme pažljivo gledao revolveraša. Zatim je nastavio:

— I nećete da mi kažete zašto ste pošli sa nama, Kide?

— Ako baš hoćete direktan odgovor, Redigene, neću.

— Onda ću ostati pri pretpostavci da je u pitanju novac.

— Kako god hoćete.

— A šta biste rekli na više toga?

— Više čega?

— Više novca. Koliko, očekujete da dobijete od Grinfilda? Hiljadu dolara? Dve? Ja mogu udesiti da dobijete mnogo više od toga.

— Kako vi to možete udesiti, Redigene? — zapitao je Ringo radoznalo.

Redigen se spustio na zemlju pored njega s izrazom tajansivenosti na licu. Potapšao je Ringa po kolenu.

— Vi verovatno mislite da sam ja krupna zverka. Kide, zbog odela i priča da sam veren za Čeri i svega ostalog. Ali, kod svakog čoveka postoji nešto što se zove fasada, a i ja imam dosta od toga.

— Hoćete da kažete da niste ono za šta se izdajete?

— Ne baš tako. Recimo da nisam tako dobrostojeći kao što bih voleo da budem... ili kao što Boven računa da jesam.

— To je vrlo interesantno Redigene.

— Vidite, ja sam sa vama sasvim otvoren. Kao što ste rekli, Grinfild je uvek za svoju kćer želeo ono najbolje, i nije dolazilo u obzir da se uda za kauboja ili nekoga ko mukotrpno radi. Pa lepo, nije on jedini. I ja sam uvek želeo da budem bogat, važan. Kad venčanjem budem ušao u Grinfildovu porodicu,

to ću i biti, shvatate li šta hoću da kažem?

— Nisam baš siguran. Hoćete da kažete da vas interesuje novac, a ne devojka?

— To je suviše grubo rečeno. Ne, Čeri je suviše divna devojka i mislim da ćemo biti srećni. Ali, i novac je vrlo važan, Kide. Shvatate li sada na šta ciljам?

— Možda. Ali ne vidim u čemu je vaš problem. Vi ste vereni sa Čeri i sve je dobro, kada se vrati nazad vi ćete se s njom ženiti. Zar neće biti tako?

— Do izvesne granice. Činjenica je Kide, da Grinfild ima nekih nepriključaka sa tapijom na njegov ran. Ja to dobio znam i uspeo sam da ga uverim da imam uticaja na ljude u San Antoniju. Mislim da je to prevagnulo kada sam tražio da se verim sa Čeri.

— A vi u stvari nemate taj uticaj?

— Ni za gram. U poslednje vreme Grinfild je postao sumnjičav u odnosu na mene, jer ne ostvarujem rezultate koje želi. Nije me briga što ću vam reći da je Čeri pristala da se uda za mene samo zato što je Boven to hteo. Ako izgubim Bovenovu podršku, mogu izgubiti sve.

Nekoliko minuta Kid Ringo nije skidao pogled sa lica Bida Redigena. Sedeo je naslonjen na stenu, miran i opušten, dodirujući povremeno donji deo uha. Onima iz El Pa-za koji su ga dobro poznavali ovo je bio siguran znak da je Ringo ljut. No, Redigenu to nije bilo poznato i kada je revolveraš progovorio, glas mu je zvučao prijateljski, mada su same reči bile oštre.

— Drugim rečima Redigene, vi ste prevarant.

Redigen se nasmejavao svojim veselim smehom. — Do vraga, kao što sam rekao svi smo mi na neki način prevaranti, Kide. Ne, ja sam samo čovek koji pokušava da s onim što ima postigne za sebe ono najbolje moguće.

— Aha. Ali, zašto ste to sve meni rekli, čoveče? Ja sam za vas stranac. Otkud znate da to neću reći Grinfildu?

— Vi niste tip koji se služi intrigama, koliko sam mogao da prosudim — rekao je Redigen sa puno samouverenosti zavijajući novu cigaretu. — Vi nikome ništa nećete reći.

— Ali, zašto ste onda vi meni sve to ispričali?

Redigen je liznuo cigar papir, zapalio cigaretu i izvadio šibicu. Već je hteo da kresne palidrvce kad ga je Ringo uhvatio za ruku.

— Sidite dole ispod ivice jaruge — upozorio ga je. — Blesak palidrvca može se videti miljama daleko.

Redigen se izvinio zbog svoje nebrige, sišao niz kosinu, zapalio tamo cigaretu i zatim se ponovo vratio gore.

— Reći ću vam zašto, Kide — rekao je. — Sutra ili možda prekosutra naletaćemo na Moroa i njegove koljače. Je li to tačno?

— Mislim da jeste.

— Šta će se desiti kad dođe do toga?

Ringo je slegnuo ramenima. — Oni će ili predati Čeri u naše ruke ili ćemo je mi oteti.

— Naravno. To opet znači upotrebu oružja, a u tome vi ste nadmašni.

— Redigene, ne vidim...

— Samo me saslušajte — rekao je Redigen osvrnuvši se oko sebe da bi proverio da ih neko ne sluša.

— Ja tipujem na to da vi idete za

novcem, Kide, i kao što sam rekao, postaraću se da ga dobijete... jer ću biti bogat kada se oženim sa Čeri Grinfild. O keji, vi hoćete zlato; ja želim slavu. Svi su izgledi da ćete pored Holideja vi igrati glavnu ulogu u obračunu sa Moroom bandom. Želim da meni prepustite zaslugu za to kad se vratimo pred Grinfilda. Vi ćete mu reći da sam ja igrao glavnu ulogu.

— Ali, šta će na to reći Holidej, Bak Darling...?

— Neka idu do đavola. Holidej neće imati razloga da ruši moj ugled, a što se tiče Grinfilda, on vas mrzi ali vas poštuje. To se vidi na njegovom licu. Ako sve bude kako treba u borbi će vladati konfuzija i niko neće moći da zna sigurno kakvu je ulogu neko drugi odigrao. Očekujem da ćete vi imati lavlji udeo u borbi, a ja ću se držati vas kao šipka bunja. Kada sve bude gotovo, vi ćete podeliti slavu sa mnom. Grinfild će me smatrati za heroja i pod tim uslovima teško će moći da mi odbije pravo da se odmah venčam sa Čeri. Da li me sad shvatate?

— Aha, sad mislim da shvatam, Redigene.

— I šta kažete na to?

— Ovo! — rekao je Ringo Kid i uspravljajući se kao zmija zvečarka zadao Redigenu udarac pesnicom u vrh brade. Visoki Čerin verenik se zateturao. Okliznuo se na jedan kamen, prevrnuo se i otkotrljao se naglavce niz padinu do logora osipajući za sobom lavinu kamenja. Spavači su poskakali, a Kid Ringo se sjurio niz padinu za Redigenom smatrajući da još nije završio obračun s njim. Redigen se u logoru zaustavio i ostao da leži ošamućen, a onda se psujući mašio bedra. Još uvek klizeći niz padinu Kid Ringo se mašio rukom revolvera.

Trgnut iz sna prvom bukom sukoba, Dok Holidej se u tom prelojnom trenutku našao između njih sa revolverom u ruci.

— Stanite — grmnuo je naperivši „koli“ na Ringa.

Sa tek upola izvučenim revolverom mladi revolveraš je zastao. Kliznuo je još nekoliko stopa da bi uhvatio ravnotežu i zastavši pri dnu streljajući očima Holideja rekao:

— Sklonite se Holideje. Hoću da ubijem tog lupeža sa lažnom pozlatom.

— Zašto? — zapitao je Holidej.

— Hoću da ga ubijem, to je sve.

Holidej je pogledao jednog od zavađenih pa onda drugog i zavrteo glavom. — Ne znam u čemu je stvar i ne verujem da će mi biti saopšteno — izustio je otežući. Ni jedan od zavađenih na to nije rekao ništa. — Baš kao što sam mislio. Pa lepo, bojim se da će vaša mala svada morati da pričeka. Pucanj bi u ovoj noći mogao da se čuje na daljini od pedeset milja. Imaćemo dovoljno muke i bez toga da najavimo Morou naš dolazak.

Kid Ringo je izvesno vreme ostao u pretećem položaju, a onda je pustio da mu revolver klizne nazad u futrolu.

— Mislim da ste u pravu Holideje — rekao je ogorčeno. — Dobro, zmiju mogu ubiti i u svako drugo vreme. — Okrenuo se i udaljio se iz logora ostavljajući grupu zabezknutih ljudi da gleda za njim.

— Ja ću stražariti ostatak noći — izjavio je Holidej odlučno. Kada se logor potpuno umirio on se popeo uz strminu do stražarskog mesta pitajući se šta je tako razbesnelo Ringa Kida.

To isto pitao se i Rid Redigen.

VII

Vireći iz svoje zatvor pećine dok je noć sve više ustupala mesto svom jutru. Čeri Grinfild je mislila da je jutro donelo maglu u „Dolnu lobanja“ jer su se neravni kameni balkoni i sumorne gole litice mesta koje su banditi nazivali „Gavranovo Gnezdo“ videli u nejasnim zadimljenim konturama.

Onda je shvatila da plače... ne glasno, ali u njenim očima kovitlale su se suze i negde duboko u njoj otimao se grč jecaja.

Prva Čerina reakcija na tu pojavu bila je ljutina. Godinama se nije zaplakala; davno je već naučila sebe da se svemu što je zadesi suprotstavi kao čovek muškarac, jer je ženi u Kaligular oblasti trebalo mnogo muškosti da preživi. U toku tri protekla paklena dana nijednom nije zaplakala; svojim gospodarima nije htela da priušti to zadovoljstvo. Pa ipak, sada je naizgled bez razloga, počela da cmizdri kao neka devojčica gimnazijalka. A jednom kada je počela, izgledalo joj je nemoguće da se zaustavi. Zagnjurivši glavu u šake i prigušujući jecaje devojka je pustila osećanjima na volju nalazeći, kao i sve žene, olakšanje u samom činu plakanja.

I dok je plakala, naterala je sebe da iskreno sagleda razlog svog plača. Nije mogla više da zavarava sebe da su suze izazvane ničim drugim nego strahom, usamljenošću i iscrpljenošću koja je nastala od strašne vrućine, u „Dolini lobanja“. I prethodne noći bilo je isto toliko toplo i ona je bila isto toliko iscrpljena a ipak nije plakala. Noćas je postajalo nešto drugo. Noćas se glasnik Zek Kortni vratio nazad u Gavranovo Gnezdo leda izranjavljenih šibanjem i sa veću

da je njihov zahtev za otkup koji je odneo na ranč „54” u potpunosti odbačen. To je bio razlog njenog plaća.

Obrisavši oči i savladavši svoja osećanja krajnjim naporom volje, Čeri je naterala sebe da pogleda u oči realnosti od koje je do tada bežala. Od samog početka znala je da njen otac neće platiti otkupninu od milion dolara. Sumnjala je da bi platio čak i deset hiljada. Ne zbog toga što taj novac nije imao ili nije mogao da pribavi, jer je on bio najbogatiji čovek na prostoru od pet stotina milja. No, Boven Grinfilid voleo je svoj novac više nego nju. Tako je uvek bilo. Još od detinjstva bila je svesna da je na listi vrednosti njenog oca bila negde pri dnu, posle ranča, bogatstva, moći, prestiža i ostalog. Ne jednom otac ju je koristio da zadovolji svoje bolesne ambicije, nikada ne pitajući šta ona želi ili šta bi nju usrećilo. Ona mu je služila za zabavljanje važnih gostiju na ranču. „Moja divna kei, don Hoze. Čeri pokaži kuću don Hozeu, hoćeš li draga?” ona je uvek išla pored njega, možda zato što ga je volela kao oca, ali moguće i zbog toga što je on ostavljao utisak snage. I ona sama bila je čvrsta, ali je Boven bio uvek čvršći. On je uvek pobeđivao čak i u tako važnim odlukama kao što je njena udaja...

Od dolaska u „Dolinu lobanja” više puta je razmišljala o Ridu Redigenu. Rid je bio jedan od izabranika njenog oca, peti ako se dobro sećala. One prethodne nije bilo lako opisati rečima i ona se uspešno oduprla Boveni kada je pokušao da je spari sa jednim Meksikancem španskog porekla, bankarem iz San Antonija, a pre toga sa trojicom sinova bogatih rančera

sa ravnice Haj Plejn. S olakšanjem je dala svoj glas pristanka za Ridu Redigenu i nekoliko meseci Čeri je verovala da voli tog čoveka iz San Antonija. Ako ništa drugo ono što je doživela u rukama kidnapera omogućilo joj je da po prvi put vidi Ridu u jasnoj perspektivi. U usamljenim noćima „Doline lobanja” shvatila je da nikada nije volela Redigenu i da ga nikada neće voleti. Rid je bio zgodan i uglađen, ali bilo je u njemu nečega lživavog. U poređenju s onim momkom is San Antonija izgledao je jadno.

Na tu pomisao Čeri se tgrla. Taj kratki incident u njenom životu bio je nešto o čemu sebi nikada nije dopuštala da razmišlja, jer joj je zadavao suviše bola. Pa ipak, sada je mogla i to. Možda zbog toga što su posle odbijanja plaćanja ucene njeni časovi bili odbrojani. Možda je sada po prvi put smela sebi pošteno da prizna da je tih nekoliko kratkih nezaboravnih dana upoznala ljubav koju su druge srećnije žene davno znale.

No, čak i tada, bol je bio suviše jak. Bio je to bol zbog gubitka, zbog nečega što je trajalo kratko, a trebalo je i moglo trajati ceo život. Opet je tome bio kriv njen otac. Nije se čak ni usudila da Boveni Grinfildu pomene tog mladog čoveka iz San Antonija, jer je on bio direktna suprotnost onome što je Boven smatrao dobrom prilikom i odgovarajućim čovekom za nju. Na ovaj ili onaj način uvek se sve vraćalo do zaključka da je njen otac odgovoran za njenu nesreću. Možda je sada konačno otišao suviše daleko; plaćanje otkupnine bila je poslednja šansa da je ponovo vidi živu.

Zaboravivši trenutno na svoja razmišljanja, Čeri je ustala sa grubog

ležaja od čebeta i prišla ulazu u pećinu. Deset stopa dalje njen čuvar Munro Lir okrenuo se i pogledao je. Kao i uvek u očima tog čoveka bilo je neke uvredljive strasti. Ona mu je uzvratila najhladnijim mogućim pogledom, a zatim osmotrila svoj zatvor.

„Gavranovo gnezdo” bilo je široko nekih tridesetak metara i približno dvostruko toliko dugačko. Na zapadnoj strani nalazio se uzan prolaz tek toliko širok da kroz njega može proći jedan konj, a taj prolaz bio je sve vreme čuvan. Na suprotnoj strani od pećine pod dosta blagim uglom do vrha gnezda vodila je stepenasta padina uz koju se moglo popeti pešice. Ravno dno gnezdo bilo je dugačko petnaestak do dvadeset metara i ležajevi bandita bili su razbacani duž podnožja kosine. Ostali zidovi bili su glatki i okomiti, a litica iznad pećine dizala se uvis skoro tridesetak metara. „Gavranovo gnezdo” bilo je savršen prirodni zatvor i Čeri nije htela čak ni da se zamara pomišlju o nekom bekstvu, jer ako bi joj neko čudo pomoglo da prođe pored šestorice opasnih ljudi i izade iz tih zidina, smrt koja bi je čekala u pustari bila bi strašnija od one koju bi mogla dočekati ovde.

— Lepo zar ne, plavooka.

Pogledala je Munro Lira koji je lagano ustao ukrućen od četvorčasovnog stražarenja. Shvatila je da on govori o svetlosti, o pustinjskom jutru koje se uvlačilo u njihovo skrovište. Namerno je oćutala odgovor.

— Još uvek si vraški uobražena, je li? — zabrundao je Lir svojim normalnim glasom i pošao ka njoj. — Još uvek izigravaš kraljicu od Sabe.

Čeri je pažljivo pogledala Mo-

roovog doglavnika. I u svoje najbolje vreme privlačan kao reljef stenovitih planina, Lir je sa gustom neobrijanom bradom, crvenim kapcima i drljavim očima izgledao još odbojnije nego obično. Celog života živeći među grubijanima, Čeri je stekla neko prefinjeno razumevanje i toleranciju za sve vrste grubosti, ali Lir je bio previše i za to. Pa ipak, želela je da razgovara sa nekim... sa bilo kim, samo da joj misli time budu zakupljene.

— Ima li neki razlog zašto se ne bih ponašala onako kako ja hoću, mister Lire? — rekla je mirno.

Munro Lir je glasno pljunuo; on je znao kako treba postupati sa ženama. — Možeš se ponašati kako hoćeš, nije moje da se u to mešam. Ali smeta mi kad se tako nadmeno šetaš kao da si na zabavi u San Antoniju. Imaš u sebi sav onaj uobraženi ponos svog oca, je li tako?

— To je ono što vam smeta... ponos?

— To je ono što vam smeta? — ponovio je Lir podrugljivo. — Do davola, mislio sam da će od onoga što se juče desilo tvoja nadmenost i uobraženost splasnuti.

— Mislite na plaćanje otkupnine? To me stvarno veoma malo interesuje.

Lir je u njenom tonu osetio izvestan nedostatak samopouzdanja. On se odmah uhvatio za to. — Hoćeš da kažeš da te ne interesuje što je tvoj stari odbio naš zahtev za otkup, plavooka? Da te ne interesuje što je time verovatno isplatio metak u tvoju lepu glavicu?

Ona je i sebe uveravala da joj je to svejedno. Ali, reći nešto i verovati u nešto bile su dve različite stvari. Digla je ponosno gla-

vu. — Ja bih ga se stidela da je pristao da ima posla sa kidnaperima.

— Oh naravno stidela bi se. Misliš da je tvoj stari neki princ bez mane i straha, je li? Kralj oblasti Kaligular! Ha! On nije ništa drugo nego običan zemljokradica i ti to znaš. I u ovom trenutku on se baš tako ponosio. Zamisli da neko neće da pregovara kad je njegova rođena kći...

— Šta ste mislili kad ste rekli zemljokradica?

— Znaš ti dobro šta mislim. Mislim da on nije vlasnik ranča „54“. Svako u oblasti Kaligular to zna, ali neka me nosi vrag ako neko ima smelosti da to kaže.

Mimo sopstvene volje Čeri se zainteresovala. Lir je dotakao nešto što se dugo šaputalo i što je ona čula, ali nikada nije bila u mogućnosti da objasni.

— Moj otac ima tapiju na ranč po originalnom španskom zakonu o zemljištu — rekla je odlučno. — Ja sam je lično videla.

— Bah... kupio ju je budzašto kada su Meksikanci izbačeni iz Teksasa. Te španske tapije već godinama ne važe. Po zakonu o zemljištu trebalo je da svi veliki rančevi budu podeljeni naseljenicima farmerima.

— Ako je to tačno, zašto onda ranč „54“ nikada nije bio razdijeljen?

Lir se osmehnuo lukavo. — Bože bože... te nedužne plave oči mogle bi skoro uveriti čoveka da zaista ne znaš.

— I ne znam. Zašto mi vi ne kažete kad toliko mnogo znate?

— O keji, nemam ništa protiv da ti objasnim. „54“ je još u celini zbog toga što je tvoj stari suviše moćan, bogat i surov da to dopusti. Sem toga, podmazao je sve lju-

de u katastru u San Antoniju da stvari ostanu kako jesu. Kao da to ne znaš.

Čeri je nabrala obrve. — Čula sam kad ste vi i Kvint sinoć o tome razgovarali. Je li istina da Kvint namerava da svoj deo novca od otkupnine iskoristi da se na sudu bori protiv mog oca?

— To je bila ideja, plavooka, ali sve je palo u vodu pošto je tvoj tata išibao Zeka i odbacio naš zahtev. — Lir je razdraženo odmahnuo rukom. — Cela ta zamisao je sada propala. Sve vreme sam upozoravao Kvinta da to neće uspeti. Govorio sam mu da je Grinfilid suviše tvrd da popusti. Sad konačno imamo tebe u rukama a ti ne vrediš ni jedan prebijeni cent.

Iako bleđa u licu Čeri se upinjala da joj glas ne zadrhti. — Pretpostavljam onda da ćete me ubiti, je li tako?

— Pretpostavljam da hoćemo — rekao je Lir sa surovom otvorenošću. A onda se njegov podmukao požudan pogled utopio u njene oči. Prišao je korak bliže. — No, pusti da malo razmislim. Možda nećemo morati to da učinimo.

— Šta mislite time da kažete?

Bandit je prišao sasvim blizu, u nozdrvama je osetila zadah iz njegovih usta.

— Ja imam uticaja na Kvinta, plavooka, više nego bilo ko drugi. Ako bih ja predložio starom dobrom Kvintu da te ostavi u životu, pa... čovek nikad ne zna gde mu sreća leži.

— Zašto biste vi to učinili? — rekla je Čeri, mada je posigurno znala odgovor.

Lir je usjaktio očima. — Ako bi bila fina prema meni, plavooka — pružio je ruku i uhvatio je za ruku. — Ako bi bila zaista fina...

— Pustite me! — prosiktala je Čeri odjednom prestrašena.

Ali, Munro Lirom je ovladala strast. Dograbiljuši devojku u svoja snažne ruke pritisnuo ju je uz sebe. Ona se koprcala, duboko udahнула da vrisne. Lirova desna ruka ošamarila ju je po licu ošamućujućom snagom i on ju je posle toga gurnuo u mračnu unutrašnjost pećine.

— Ne boj se — izustio je promuklim šapatom osmotrivši preko ramena uspavani logor. — Munro nikome ništa neće reći. Samo budi mirna i opusti se plavooka, to je sve... opusti se...

Mada joj se u glavi vrtelo, Čeri je na svom telu osetila dodir banditovih ruku. Vrteći očajnički glavom pravila se da posrće. Lir se glasno nasmejao i pošao za njom u pećinu. Čerina ruka kliznula je pod rub njene haljine i obuhvatila dršku malog noža koji je uvek nosila zadenut za jahaću čizmu. Taj nož držala je u tajnosti za slučaj nužde. Ovo je sada bio trenutak krajnje nužde.

— Tako mi boga ti imaš najlepše plave oči koje je stari Munro ikada video — dahtao je Lir prislanjajući se uz nju. — Uvek sam govorio da...

Razbojnik je urlikao od bola, jer ga je tanka oštrica zarezala po rebrima. Odskočivši u stranu pritisnuo je rukom bok drugi i videvši krv s nevericom iskolačio oči. Čeri je furiozno priskočila i ponovo zamahnula. Oštrica je još jednom zasekla meso i ovaj put otvorila desetak santimetara dugačku posekotinu na Lirovom ramenu. Ali, Lir je sada bio opomenut i ubilački razjaren. Jednim brutalnim udarcem izbio je devojci nož iz ruke, a onda potegao revolver.

— Podla bedna kučko! — prosiktao je kroz stisnute zube. — Za ovo ću te ubiti. — Sada na ovom mestu!

Ali, pre nego što je Lir pritisnuo okidač, iza njega je odjeknuo jedan poznat glas. — Spusti obarač Munro!

Lir se okrenuo kao ošinut, a Kvint Moro je nečujnim korakom ušao u pećinu sa revolverom u ruci. — Rekao sam da spustiš obarač Munro — grmnuo je.

Očiju crvenih od gneva Lir je odmahnuo glavom. — Neću! Tako mi svega uradiću ono što hoću!

Moro je priskočio onako kako je samo Kvint Moro mogao. Jedan skok, jedan zamah revolverom i Muniro Lir je posrnuo i tresnuo o zid pećine sa krvavom posekotinom na čelu. I ostali koje je Lirov povik probudio utrčali su unutra. Jedan je dograbio Lirov ispušteni revolver dok su drugi upitno pogledali svog vođu u očekivanju objašnjenja.

— Nosite ga odavde! — hילו je sve što je Moro rekao.

Vederbi i Pit Dolman dograbili su Munro Lira izneli ga napolje. Lir je izlazeći dobacio preko ramena nekoliko nerazumljivih pretnji. Ali je Moro povikao za njim: — Sledeći put pucaću! — zatim se okrenuo preostaloj dvojici koji su zurili u raščupanu Čeri. — Napolje — reznuo je kao nožem i oni su izašli.

Moro je pogledao devojku, a zatim prešao preko pećine i uzeo nož. Okrenuo ga je nekoliko puta u rukama i zapazio crven vrh. Ponovo je zatim pogledao Čeri.

— Sve vreme si imala ovo sa sobom?

— Da.

Moro je slegnuo ramenima. Zatim je zario oštricu u pukotinu u

steni i odlomio dršku. Zatim je dršku odbacio.

— Šta je hteo Munro?

— Šta misliš da je hteo.

Moro se počeošao po vrhu brade. Jedini on u bandi brijao se uredno svakog dana. — Hm. Sinoć kada se Zek vratio sa ranča, Munro je bio prilično ljut. Mislim da ga je to otkočilo.

— Hvala što si mi pritekao u pomoć Kvinte.

Moro je slegnuo ramenima. — Zaboravi to.

— Možda je trebalo da ga pustiš da me ubije.

— Zašto?

— Za vas sam stvar bez vrednosti.

Moroovo lice se smrklo. — Izgleda da je to istina.

Dok se bandit legao kretao ka ulazu u pećinu, devojka ga je idući korak iza njega pažljivo posmatrala. Nekada je Kvint Moro bio zainteresovan za nju. Pitala se da li je još uvek zainteresovan. Ako bi bila dovoljno mudra, možda je još mogla da se živa izvuče iz ove stravične trke.

— Kvinte...

Moro se zaustavio na izlazu iz pećine i pogledao uz padinu tamo gde je Vederbi stajao na straži. — Da?

— Zašto si sve ovo učinio? Da li je to bio način da se osvetiš oču za ono što te je izbacio sa ranča?

— Šta se to tebe tiče?

— Interesuje me. Nikada nisi bio bandit.

Kvint je skrenuo pogled od nje i zapazio bledilo njenog lica na hladnoj sivkastoj svetlosti zore. — Ne, nekada nisam bio bandit, Čeri. Bio sam mlad čovek koji je pokušavao da od sebe nešto stvori. To je bilo od onog momenta kada me je tvoj otac išibao i pog-

nao me sa svih rančeva u oblasti Kaligular.

Čeri ga je otvoreno pogledala u oči. — Krao si stoku sa ranča i prodavao si je ispod ruke. Šta si drugo mogao očekivati?

Mržnja je preplavila Moroovo oštro lice. — Ne sme se šibati čovek. Od toga su mi ostali ožiljci koje ću nositi do groba.

— Mogao te je obesiti.

— Pre nego što se ovo okonča žaljeće što to nije učinio.

Čeri je uzdahnula i prekrstila ruke na prsima. — Znači da ćeš se osvetiti, je li tako Kvinte? Namjeravaš da se osvetiš zbog toga što te je moj otac išibao i otpustio? Tebi je svejedno kome ćeš učiniti zlo i na koji način, samo ako zadovoljiš svoju sebičnu osvetoljubivost.

— Pokušavaš li ti to da me odvratiš Čeri?

— Možda.

— Neće ti uspeti. Ovo ne radim zbog sebe. Ovo činim za sve one polugladne Meksikance u oblasti Kaligular koji bi imali svaki po komad svoje zemlje kad ne bi bilo Grinfilda. Dakle, ne radim to zbog sebe.

— Kvint Moro mekog srca.

— Podsmevaj se koliko hoćeš Čeri, to je istina.

— Ne, nije. Znam da u to mnogi ljudi veruju, ali nemoj tražiti da i ja verujem u to.

Moro je zažmorio očima. — A zašto ne i ti, Čeri?

— Zato što te ja suviše dobro znam. Sećaš li se Kvinte onda kada si tražio da se udam za tebe? Sećaš li se kako si mi onda rekao da ćeš biti bogat čovek i da te samo smrt može sprečiti da postigneš ono što hoćeš? To je bio pravi Kvint Moro a ne ovaj ovde sjajni vitez koji vojuje za dobro sirotih Meksi-

kanaca koji ne mogu sebi dopustiti da se bore protiv moćnog i zlog stočarskog kralja.

Morovo lice odjednom se pretvorilo u opasnu surovu masku. — Možda si u pravu Čeri. Možda si mudrija nego što sam računao. Ali, nije trebalo da me podsećaš na to vreme. Bio sam već na putu da zaboravim kako si me hladno odbila zbog toga što sam običan kauboj, a uz to i polumeksikanac.

Čeri je odjednom shvatila da je učinila grešku i da je propao njen pokušaj da Moroa pridobije za sebe. Pokušala je da popravi štetu.

— To uopšte nije bio razlog. Kvinte — usprotivila se ona. — Bilo je zbog toga što otac nikada ne bi dopustio da se udam za nekog ko nije bogat ili...

— Tvoj otac! — Moro je pljunuo. — Tako mi boga vas dvoje ste potpuno isti! Oboje ste prokletu gordi i uobraženi tako da čak i ne vidite ljude kao što sam ja. Nemoj me zavaravati tim glupim izgovorom da te je on kočio, Čeri. Da si htela, mogla si me imati za sebe...

— Možda još nije kasno Kvinte.

Moro se trgao. — Šta time misliš?

Čeri je prinudila sebe na osmeh. Kad je progovorila, glas joj je bio nešto tiši. — Tvoj plan se nije ostvario Kvinte i sada ti ne preostaje ništa od onoga što si mislio. Zašto ne bismo ti i ja odjahali odavde zajedno i ostavili ostale da se snalaze kako znaju? Mogli bismo odjahati na jug. Kvinte, mogli bismo otići u Meksiko.

Misli su se kovitlale Čerinom glavom. Ako bi joj pošlo za rukom da Moroa odvoji od bande i da s njim stigne u civilizaciju, možda bi postojala neka šansa da se spase. Smatrala je da je napravila dobar potez time što mu je ovakav pred-

log iznela. Ali varala se. Uloga koju je htela da odigra bila je suviše strana njenoj pravoj prirodi. Moro je to vrlo dobro znao. Jedan trenutak bandit je bio zbunjen i zanet, a onda je u njenom predlogu naslutio neiskrenost. Ošamario ju je po licu i Čeri se zateturala unazad pritiskujući rukom obraz.

— Možda si u pravu Čeri — prosihtao je Moro. — Možda je zaista trebalo da pustim Munroa da te ubije.

Moro bi možda rekao još nešto, ali je u tom momentu Vederbi povikao sa svog stražarskog mesta. Skrenuvši ljutit pogled sa devojkice, Moro je pogledao gore. — Šta je? — povikao je.

— Konjanici Kvinte!

Moro je prvi stigao do vrha gnezda četrdesetak stopa ispred sledećeg koji je odmah došao za njim. Bio je to Munro Lir. Morou nije bio potreban durbin koji mu je Vederbi pružio da primeti oblak prašine koji se dizao mnogo milja prema severu, ali je uz pomoć njega razabrao osam sitnih tačkica, konjanika veličine mrava koji su se kretali na žutoj pustinjskoj ravnici.

Bez reči Moro je dodao durbin Liru koji je upravio instrument, opsovao i sklonio ga ispred svojih očiju. — Potera — rekao je grobnim glasom. Lir je oko glave imao zavijen komad zavoja napravljen od iscepane košulje, ali kada je pogledao Moroa u njegovom pogledu nije bilo mržnje, jer su pred licem neprijatelja njih dvojica bili opet ujedinjeni. Sem toga, Munro je video kada je Kvint ošamario devojkicu, i to je doprinelo da se on lično oseti mnogo bolje. — Šta kažeš na ovo, Kvinte?

Moro nije odmah odgovorio. Ovakko nešto nije očekivao. Nije znao nijednog čoveka u oblasti Kalingu-

lar sem njega i Munro Lira koji bi se usudio da zakorači u „Dolnu lobanja“. Bandit je opsovao za sebe. Prošle večeri čuo je loše vesti sa ranča „54“ a sada još i ovo.

— Pitam se da li je to Grinfild — izustio je Zek Kortni bandit pacovskog lica koji se privukao do Moroa.

Moro je pucnuo prstima. — Možda. Ako je on, dočekaćemo ga kako valja i tako na lep način završiti dan.

— A ako nije? — hteo je da zna Munro Lir.

— Ako nije, onda ćemo ih sve slistiti — rekao je Moro odlučno. — Koliko se sećam, Napoleon je rekao da je najbolje mesto za bitku ono mesto koje si sam izabrao. E pa „Dolina lobanja“ je naš teren i mi smo ga izabrali. — Moro je ponovo zamišljeno pogledao konjanike u daljini. — Idu našim tragom to je izvesno. Mi smo prošli kroz onaj dugačak kanjon. Čini mi se da je taj kanjon najbolje mesto za zasedu koje čovek uopšte može smisliti. O kej, Dolmane, Vederbi, Kortni, spremite se za jahanje. Možete obići oko „Gavranovog gnezda“, izbiti na ravnici i držeći se one plitke uvale stići do dugačkog kanjona a da vas oni ne primete.

Vederbi i Dolman su potrčali niz padinu. Kortni se dvoumio.

— Šta je Zek, šta te zadržava? — zapitao je Lir.

— Moja leđa — objasnio je Kortni. — Ti dobro znaš kako Grinfild šiba, Kvinte. Ne bi li mogao da pođe neko drugi.

— Munro, Kerni i ja moramo ostati ovde za slučaj da nešto pođe naopako — rekao je Moro žustro.

— U svakom slučaju dovoljno si snažan da povučesh okidač prstom, je li tako?

— Mislim da jesam.

— E pa, to je sve što ti je potrebno da ovaj posao uspešno obaviš, hajde, pođi.

Kortni je pošao i uputio se ka istočnom delu kratera gde su se pored izvora nalazili sapeti konji.

— Misliš li da će biti lako, Kvinte? — zapitao je Lir.

— Kanjon je dubok oko petnaestak metara, a dugačak je skoro pet milja, Munro. Oni moraju tuda da prođu ako ne žele da skrenu sa našeg traga. Ako naši ljudi nisu u stanju da u toj poziciji zbrišu jednu običnu poteru, onda i ne zaslužuju njihov novac.

— Koji novac? — odvratio je na to Lir sa ozbiljnim osmehom.

— Ipak ćemo mi doći do love, oratače — rekao je Moro sa prizvuikom obećanja i ustao na noge. — Na neki način baciću Grinfilda na kolena... ali pre toga moramo se obračunati s ovom bandom. No, hteo bih da sa ljudima progovorim nekoliko reči pre nego što odu, da im dam upute šta da rade da ne bi pogrešili.

Krupnim koracima Moro se uputio niz padinu. Munro Lir je poslednji put pogledao sićušne udaljene tačkice na pustoj ravnici, a onda se i on uputio za vodom bande.

VIII

Petorica kaubojja sa ranča sedeli su na znojnim konjima u hladu jedne nagnute stene, a Dok Holidej i Redigen raspravljali su se na suncu koje je u jedanaest časova pre podne udaralo kao maljem. Raspravljali su se o putu kojim je trebalo poći, a Ringo Kid je ćutke pratio njihov razgovor. Nekih stotinu metara pred njima trag je nestajao u jednom kanjonu koji se iz-

gleda pružao napred nekoliko milja skoro do podnožja jednog neobičnog brda vulkanskog izgleda koje su od rane zore uočili na vidiku. Na obe strane tog kanjona širio se neravan neprohodan predeo kao skamenjen u grču podzemnog tektonskog poremećaja pre mnogo milion godina. Za Redigena kanjon je bio prolaz, ali je njegovom sagovorniku taj prolaz ličio na topovsku cev. Terajući muhe rukom, pustolov je umorno uzdahnuo.

— Pitam vas zašto, Holideje? — govorio je Redigen glasom čoveka na ivici strpljenja. — Zašto necete da idemo kroz kanjon.

Holidej se prstima pogladio po uhu. Košulja mu je bila sleptjena uz telo, a niz lice mu se slivao znoj. — Kažem vam još jednom Redigene da imam osećaj da treba obići okolo.

Redigen je prevrnuo oči i lupnuo rukom po jabuci sedla. — Znam, znam, osećaj vam govori da u kanjonu vreba opasnost, da nas možda u nekom budžaku čeka zaseda, ali, ja bih se sa vama kladio u život da je kanjon prazan. Pa, nisu valjda bili ljudi da nas danima tu čekaju?

Holidej je strpljivo uzdahnuo i sa rukom na kuku okrenuo se u sedlu da pogleda petoricu kauboja sa ranča. Iz hladne kamene nastrešnice oni su u sumornom ćutanju zurili u trojicu pred sobom. Očigledno da su bili na ivici fizičke i duhovne snage. Ako bi se potera još izvesno vreme produžila biće srećan ako bude mogao da računna na trojicu od članova potere: Ringa, Redigena i možda Baka Darlinga. A bandita je bilo šest i uz to su još imali prednost da poznaju teren. Toga je bio svestan i Redigen i zato je, verujući da su banditi daleko, hteo da pođu lakšim putem kroz kanjon.

Ali, Holidej se nije predavao. Shvatao je Čerinog verenika i zrao zašto mu se žuri. U ovakvim poduhvatima brzina je ponekad značila uspeh. Pa ipak, instinkt mu je govorio da ne idu pravo, a taj instinkt mu je mnogo puta do sada spasao kožu. Istini za volju svakom makar malom poznavao Zapada kanjon se ne bi svideo. Na ravnici ili otvorenom prostoru onaj ko bi postavio zasedu izlagao se izvesnom riziku. U kanjonu pak mogao ih je slišiti kao mušice. Vagajući na jednoj strani umor ljudi i brzinu, a na drugoj sigurnost, Holidej se opredelio za ovo drugo.

— I šta sad? Vi znači nikako necete kroz kanjon? — rekao je Redigen nestrpljivo.

Holidej je odmahnuo glavom. — Ne.

— A šta ako mi ostali podemo kroz kanjon?

— Ja ću ići okolo.

— A ako izgubite trag?

— Kako mi se čini taj kanjon se proteže miljama. Moro i njegova banda ušli su na jednom kraju a izašli na drugom. Ako napravim polukrug naći ću trag na drugom kraju kanjona.

— To će vam uzeti ceo dan — ubedivao ga je Redigen i dalje.

— Bolje jedan dan nego ceo život.

Redigen je skinuo šešir i obrisao znojavo čelo. — Znate li da ste užasno tvrdoglavi?

— Moguće — rekao je Dok Holidej — ali do sada to nisam zažalio. Uostalom, pitajte i Ringo Kida šta on misli o pravcu puta.

Revolveraš je dotle ćutao kao da ga se ništa ne tiče. Sada je kratko odgovorio: — Ja bih poslušao mister Holideja, Redigene.

Redigen je pogledao mladića a zatim kauboje. Mada je Dok Holidej

dej bio vođa potere, kao verenik gazdine kćeri, Redigen je za njih imao svoj udeo u komandovanju. Očekivali su šta će on reći i Redigen im je mahnuo rukom. — O'kej ljudi, podimo. Idemo okolo.

Holidej je zadovoljno klimnuo glavom i osmehnuo se krajičkom usne, ali niko od ostalih nije delio njegovo raspoloženje. Čak je i Bak Darling negodovao zbog učinjenog izbora, jer je jahanje preko teškog jarugama ispresecanog terena bilo pravo mučenje u poređenju sa putovanjem kroz klanac koji je bio skoro upola kraći i nudio je čak i nešto hladu.

Ali Holidej se, kao i uvek kada je o nečemu doneo odluku, oglušio o proteste i poveo grupu na zapad od dugačkog kanjona gde su, u koloni po jedan pojahali dugačkim stenovitim putem koji će im odneti ceo dan ali koji će ih zahvaljujući prirodi terena, zakloniti od pogleda udaljenih skrivenih posmatrača sa „Gavranovog gnezda“.

•

Sunce je već dodirivalo horizont kada je potera konačno stigla do južnog kraja onoga što je Kvint Moro nazvao dugačkim kanjonom. Više mrtvi nego živi ljudi su prosto visili u sedlima. Konji su nabadali nogom pred nogu i izgledalo je kao da će se srušiti na svakoj krivini puta. Već tri časa niko nije progovorio ni reč i kada je konačno na jednom nazubljenom grebenu s istočne strane puta Holidej konačno dao znak da se zaustave, po izrazima lica videlo se da će proći još najmanje druga tri časa pre nego što neko smogne snage da počne razgovor.

No, odmor i hrana čine čuda i uprkos teškom zamoru i ljutnji na

njihovog vođu što ih je podrgruo nečemu što su oni smatrali potpuno nepotrebnim testom izdržljivosti, kauboji su ubrzo počeli da razgovaraju uživajući opruženi na svojim ležajima u svežem povetarcu koji je čudesno počeo pirkati čim je sunce zašlo za horizont. Po nekoj navici koju nije mogao da promeni, Kid Ringo je na brzinu pripremio jelo od suvog mesa i vode pre nego što je uzevši pušku zauzeo mesto na osmatračnici. Rid Redigen je nastavio da časka sa Holidejem. Nešto dalje stajali su konji izmoreni i znojavi, ali kao i njihovi gospodari već donekle okrepljeni od surovog napora koji su tog dana izdržali. Dole u oblasti Rio Grande iza horizonta digao se okrugao mesec.

Kid Ringo je prvi čuo topot kopita.

Začuo se odjek kopita tri konja koji su pripadali Kortniju, Vederbiju i Dolmanu. Konji su dolazili lakim kasom prema južnom izlazu iz kanjona.

Kao i grupa koja se nalazila jedva četvrt milje ispred njih Moroovi revolveraši bili su fizički iscrpljeni i jahali su čutke bez najmanjeg znaka živosti. Bili su napregnuti punih četrnaest časova u zasedi jednu milju dalje u kanjonu, čekajući, znojeći se i sipajući psovke čas za časom, pitajući se neprekidno kuda su njihove žrtve mogle otići. Oko tri sata posle podne Dolman je sam pošao do severnog kraja kanjona da bi tamo našao pustinju i tragove koji su skretali na zapad da bi nestali u stenjaru. Dolmanu je trebalo dosta vremena da se vrati i tek pred mrak stigao je do svojih drugova. Zaključili su da nema više nikakve svrhe da se duže zadržavaju. Možda je Kvint pogrešio, pomislili su. Možda to uopšte i nije

bila potera već grupa Apača. Kakva je to šala bila, znojiti se ceo dan zbog bande golih Apača! Još jedna takva šala i verovatno bi umrli od iscrpljenosti.

Čula uvežbanih za šumove pustinjačkih noći, Kid Ringo je gledao prema jugu kada je začuo udaljeno klopavanje kopita o kameno tlo. Trgao se, ustao i pogledao nazad u kanjon. Stajao je tako jasno oertan na mesečinom obasjanom nebu skoro pun minut pre nego što se žurno sjurio u logor ispod njega. Ljudi su ga pogledali nezainteresovano, čak sa negodovanjem. Bilo je nečeg uznemirujućeg u tom čoveku koji je imao snage da kao zec skače tamo amo dok su ostali jedva imali snage da zaviju cigaretu.

No, energija je svima na čudesan način vratila kada je Ringo prošaputao: — Dolaze konjanici. — Nastala je užurbanost i konji su odvedeni u jednu sporednu uvalu, a ljudi su zauzeli mesta u zaklonu s obe strane puta. Do tada se odjek kopita znatno približio i trenutak kasnije začuli su psovku jednog konjanika. — Pazite! — rekao je Holidej tiho neposredno pre nego što su konjanici iskrsnuli pred njima. — Treba da ih pohvatamo žive ako možemo.

Ljudi su poslušno klimnuli glavom. No, uhvatiti Moroove ljude žive bilo je lakše na rečima nego u stvarnosti. Kada su se trojica konjanika izravnali sa mestom zasede gde su ljudi iz potere ležali sa naperevim revolverima, odjeknuo je Holidejev smiren glas.

— Ruke uvis!

Konjanici su zastali kao ukopani. Zbijeni u gomilu pružili su neodlučno ruke ka revolverima zureći sa nevericom u mesečinom obasjan predeo i senke oko sebe.

— Ruke uvis banditi! — Ponovio je Holidej otšrije.

Pucanj je pokrenuo zločince u naglu akciju. Ali, to nije bila akcija kakvu su ljudi iz potere želeli. Umesto da dignu ruke uvis banditi su se mašili revolvera. Umesto da ostanu mirni i predaju se na milost i nemilot ljudi u zasedi, ma ko da su ti ljudi bili, oni su podboli konje mamuzama i pognutih glava jurnuli napred. Možda su bili podli i izopačeni, ali u svakom slučaju to su bili nevaljalci sa kojima je vredelo upustiti se u svaku opasnost, i za tih nekoliko stravičnih sekundi pokazali su da ih Kvint Moro nije pogrešno odabrao i da im ne nedostaje hrabrosti.

Pa ipak, tu hrabrost nije bila dovoljna. Dok Holidej i Ringo Kid držali su svu trojicu na nišanu kada su oni poterali svoje konje. No, za čudo ni jedan od njih nije pripucao prvi, već je to učinio Rid Redigan. Mada su obojica bili ljudi od pištolja ni pustolov ni revolveraš nisu bili od onih ljudi koji će pucati na čoveka koji im je pred oružjem kao bespomoćna meta. Ali, Redigen nije imao tih obzira. Njegov „kolt“ je planuo i još prvi pucanj nije zamro, a njemu su se pridružili pucnji iz pištolja ostalih kauboj.

Prvi metak pogodio je Zeka Kortnija u grlo. Mali bandit je skoro pao iz sedla, ali je na čudesan način povratio ravnotežu i četiri puta opalio na desnu stranu. Kada je po peti put pritisnuo okidač jedan kuršum kalibra 45 prosvirao mu je srce i izašao na leđa.

Stremen uz stremen Vederbi i Pit Dolman pojurili su napred pucajući iz pištolja u stilu onih besmrtnih motiva za kojima žude mnogi slikari dalekog zapada. Sa šeširom zabačenim na leđa, razbarušene kose i sjajnih očiju, sa „koltovima“ koji

su bljuvali vatru, oni su očajnički pokušali da se domognu slobode.

Vederbiju je nekim čudom to pošlo za rukom. Uspeo je iako je u tih nekoliko sekundi ispunjenih grmljavinom revolvera jedan kuršum pogodio njegovog konja a on sam bio tri puta pogoden pre nego što je izmakao van domašaja metaka. No, bandit se sa očajničkom željom da preživi čvrsto priljubio za sedlo i njegov durašni konj odneo ga je u mesečinom obasjanu noć. On je u jednom momentu pogledao nazad da bi video Pita Dolmana kako pada pogoden plutom metaka koji ga je skoro presekao nadvoje. Vederbi je tada okrenuo glavu iza sebe i više se nije osvrnuo.

Dok je usamljeni begunac uz topot kopita odmicao da bi ga zaklonio jedan kameni brdski prevoj, poternici su istrčali iz zaklona. Dok Holidej je kleknuo pored Dolmanovog tela, Ringo Kid je vikao da dovedu konje, a Redigen je otrčao u pravcu koji im je begunac utekao vičući: — Pogodio sam... znam da sam ga pogodio! Ne može pobeći daleko!

Dolman je bio mrtav. Holidej je prišao do Kortnija. I ovaj je bio mrtav.

Holidej je bio digao pogled do Baka Darlinga ne više umornog, koji je iz sporedne jaruge trčao vodeći konje za sobom. Ringo ih je požurivao da pojašu i doviknuo pustolovu koji se bez žurbe uputio ka drugoj strani puta.

— Požurite Holideje! Ne gubimo vreme!

Trčeći nazad, Redigen je vikao: — Konj mu jako krvari! Biće nam lako da pratimo njegov trag na mesečini. Hej kuda ste se uputili, Holideje?

— Jeste li prebrojali naše gubitke? — Odgovorio je Holidej kratko i kleknuo iza stene pored puta. Tek tada su uzbuđeni gonioči zapazili da jedan od njih nedostaje. Nedostajao je Ted Miler, mladi kauboj sa ranča „54“. Ted je bio u zasedi iza stene iza koje je sada Dok Holidej klečao.

Kada su ostali dojahali do stene Holidej se uspravio. Ted Miler, sa tek navršenih dvadeset godina, ležao je na leđima sa tri Kortnijeva metka u grudima. Bak Darling je opsovao i sjahavši iz sedla kleknuo pored mrtvog mladića.

— Bio je dobar dečko — rekao je dižući glavu. — Kakva zla sreća.

— Nije u pitanju zla sreća nego loša navika koja mu je donela smrt — rekao je Dok Holidej. — Ustao je iz zaklona da bi bolje nanišanio i platio je za tu svoju nepromišljenost.

Bak Darling se ukrućeno uspravio a tanko zažmirio očima. — Ako ništa drugo bar je pucao, a ne čekao kao drugi, Holideje.

Pustolov je zabacio šešir sa čela i njegove čeličnoplave oči blesnule su na mesečini. — Nisam pucao zbog toga što sam hteo da bar jednog uhvatimo živog. Darling — rekao je ne menjajući ton.

— Oko čega se vas dvojica raspravljate? — zapitao je Redigen. — Ako pohađamo, imamo šansu da uhvatimo onoga koji je pobegao.

— Raspravljamo se oko toga što je neko ovde bio vrlo uzdržan u upotrebi revolvera. Ja sam bio blizu i koliko znam, mister Holidej nije pogodio nikoga. Da ste bili malo odlučniji — obratio se direktno Holideju možda bi mladi Ted sada bio živ.

Nešto kao senka iskrenog žaljenja preletelo je preko Holidejevog lica, jer je Darlingova optužba bila blizu istine. Od polaska sa ranča „54“

Dok je bio ophrvan jednim jedinim ciljem, oslobađanjem Čeri Grinfeld i zbog toga je želio da od bandita pribavi obaveštenja o Morou.

— Može biti da sam tu pogrešio, Darling — promrmlija je. — Sad mi je žao.

Čak i ogrubeli Darling ustuknuo je pred takvom promenom držanja od strane neumornog i samouverenog Doka Holideja. — Sve je u redu, Holideje, niko ne može da zna kada je pogrešio — rekao je konačno punački nadzornik pomirljivim tonom. Okrenuvši se vinuo se u sedlo. Sada je na zemlji ostao samo Dok Holidej.

— Hajdete, penjite se na konja mister Holideje! — pozvao ga je jedan kauboj privodeći mu njegovog konja.

Holidej je uzeo uzdu svog konja, ali nije pokazao želju da pojaše. — Mislim da neće biti dobro da po mraku podemo u gonjenje za tim nevaljalcem — rekao je.

Sva šestorica konjanika, a naročito Redigen bili su naoštreni za nastavljanje borbe.

— A zašto do vraga? — povikao je.

— Zbog toga što ne znamo šta se pred nama nalazi — predočio im je Holidej mirno. — Mi bismo naravno, mogli da pratimo njegov trag, ali dokle? Možda samo do sledeće zasede. Možda sledeći put ne bismo imali toliko sreće kao sada.

Svi su netremice zurili u pustolova. Redigen je ondahnulo glavom. — Svega mi na svetu Holideje, za čoveka koji je prošao toliko obračuna i koji je omirisao toliko baruta, vi ste zaista preterano oprezni. Čovek ponekad mora nešto i da rizikuje.

Dok Holidej se osmehnulo. Bio je to osmeh čoveka koji je okusio mnogo gorkih plodova života i doživeo

mного ružnih i lepih trenutaka; čovek koji je godinama hodao uzanom stazom pustolovina, a ipak, sačuvao čitavu kožu. Bio je to osmeh čoveka prefinjenog instinkta, brilijantne inteligencije i nagomilane mudrosti, čoveka koji se nikada nije bespotrebno kockao životom. Ali, svojim iskustvom on nije hteo da zamara ovaj krug ljudi. Jednostavno je rekao:

— Maločas smo sredili trojicu luppeža koje smo zaskočili. Negde ispred nas je Kvint Moro koji je za slučaj da vam nije poznato jedan od najbržih revolveraša u Teksasu. Naravno, posle Ringo Kida i... možda mene — dodao je. — Ako želite da pokušate sreću s njim na njegovom terenu i to još u mraku, samo izvolite. Ja ću sačekati do jutra.

Redigen je priterao konja do Holideja. — Da li vi to ozbiljno mislite, Holideje? Šta se krije iza toga?

— Ne krije se ništa Redigene. Jednostavno, ne sviđa mi se odnos snaga.

— Onaj ranjeni begunac može nas odvesti pravo do Moroa. Možemo uz malo sreće, još noćas rešiti stvar do kraja.

— Kažu da je čovek sam kovač svoje sreće, Redigene. Ponekad se treba držati te izreke.

Redigen je pogledao preko ramena. Zagrejani pobedom, ljudi su sedeli u sedlima napeti kao strune. Čak i varošlija Redigen nije ostao imun na zov krvi i izgled skoro izvesne konačne pobede. — Holideje, zar vama kao kockaru treba ponavljati da čovek ponekad mora nešto i da rizikuje.

— Znam to pravilo Redigene. Ali, ovaj put nisam raspoložen za rizik. Sem toga, nije u pitanju samo moja glava nego i glava Čeri Grinfeld.

Redigen je pogledao pustolova ko-

ji je stajao odlučan i nepokolebljiv kao stena. U jednom momentu taj njegov stav uneo je zimu u Redigenovo srce, ali je pogled na kauboje usjakenih očiju konačno preovladao. Redigen je okrenuo konja ka jugu.

Pokazalo se da ste danas bili u pravu, Holidaje, ali ovoga puta grešite. Zaista nećete sa nama?

— Ne. Ali, ako već nećete da me poslušate, onda vam želim svaku sreću Redigene.

Redigen je hladno klimnuo glavom, a onda mamuznuo konja u slabine. Njegov ždrebac poskočio je u mestu kao da oseća žurbu svog gospodara. Bak Darling i ljudi sa ranča „54“ nisu čekali naredenje da pođu za njim. Šestorica konjanika nestali su sa domašaja pogleda iza brdskog prevoja preko koga je otišao ranjeni bandit, ostavljajući Doka Holidaja samog, obasjanog mesečinom i zamišljenog.

Samo mesec, oduvek ravnodušan na ljudske ludosti video je sve što se desilo: konjanike koji su trkom gonili konje putem prema starom vulkanu sledeći svež krvavi trag po stenovitom putu; one druge ljude koji su ih čekali u zasedi sa revolverima u rukama i izgledom krvožednih vukova.

Kvint Moro je otkrio mesto koje je nazvao „Gavranovo gnezdo“ samo godinu dana pre toga prilikom jednog bekstva pred teksaškim renđerima. Otkrivši tu prirodnu tvrđavu koja je posedovala i svoj izvor vode, on se uverio da je „Gavranovo gnezdo“ najbolje skrovište koje bi neki čovek van zakona ikada mogao da poželi. Skrovište ne samo da je bilo nepoznato ljudima i da ga je teško otkriti već je, u slučaju da bude pronađeno, bilo praktično neos-

vojivo. Moro je računao da se u „Gavranovom gnezdu“ grupa branilaca može braniti protiv cele armije. U stvari, tvrdio je on više nego jednom, on sam ne bi se nikada udaljio iz te tvrđave u slučaju opasnosti.

To je za njega bilo nepovredivo pravilo. Ipak, u toku dugih časova toga popodneva i noći, on je to morao više puta sebi da ponovi. Sve vreme posmatrači iz „Gavranovog gnezda“ očekivali su da u udaljenom dugom kanjonu začuju odjek pušćane paljbe. Ali, otuda nije doliralo ništa sem tišine. A tišina je sa sobom nosila neizvesnost. Negde pred veče Moro je ozbiljno počeo da razmišlja da Lira pošalje dole da izvidi šta se događa, ali je iz opreznosti odustao od toga. Nije prevideo mogućnost da je potera možda izabrala da se ulogori ispred kanjona i da kroz prolaz prode po noći. Jedno je samo bilo sigurno, dokle god su se oni nalazili dole, a on ovde u „Gavranovom gnezdu“ mogao se smatrati bezbednim.

Čestitao je sebi na hladnokrvnosti kada je do njegovih ušiju dopro odjek hitaca sa mesečinom obasjanog predela na severu.

— Šta sam ti rekao — izustio je likujući. — Pokušali su da se provuku kroz kanjon u toku noći, ali su naši ljudi bili strpljivi i sačekali ih — rekao je samouvereno Liru.

Pušćana i revolverska paljba se nastavila s ujednačenošću kratke ali žestoke borbe. — Sigurno da nisu uspeli da ih sasvim iznenade — poverio je Moro svoje slutnje svom doglavniku. — Ne mogu da znam zbog čega.

Zatim je nastupila tišina. Strpljivo su nastavili da čekaju povratok pobedničkih heroja. Umesto toga, do njih je dojahao jedan jedini preživeli samrtinik koji je velikim čudom uspeo da stigne do „Gavra-

novog gnezda" na konju koji je krvario toliko da je za sobom ostavljao jasno vidljiv trag. Preživeli begunac živio je samo toliko da objasni kako je došlo do izmene uloga i odmah zatim je umro.

Morou je bilo skoro žao što je Vederbi umro. Priželjkivao je da je njegov čovek imao bar toliko obzira da ostane u životu dotle dok mu on predoči koliko je glup i nesnalažljiv bio kada je mogao dopustiti da tako prosto budu izigrani. Po Moroovom mišljenju neuspeh u takvoj situaciji mogao je doživeti samo krajnji glupak.

Ali, Vederbi je bio van domašaja grdnje i njemu više niko nije mogao ništa. Kratak osvrt na situaciju i izdajnički trag krvi koji je iz pustinje vodio pravo u njihovo skrovište, dali su Morou jednu ideju. Uzevši svoje ljude sa sobom do ivice kratera, Moro je još jednom osmotrio neravan kameniti pejzaž „Doline lobanja”.

— Možda će poći tragom krvi — rekao je zamišljeno trijajući se po vrhu brade. — Ako to učine, naći će se dole na potpuno brisanom prostoru a tada...

Sve oči pogledale su dole na brisani prostor. Odmah su shvatili zbog čega se Moro osmehivao. Tamo dole u dužini od skoro četvrt milje, predeo se pružao ravan kao dlan, bez najmanje neravnine kao mogućeg zaklona. Nekada davno u praistoriji lava je zalila svaku pukotinu u tlu ne ostavivši ni najmanju rupu. Tamo dole nije bilo mesta gde se mogao sakriti ni pustinjski zec.

— Misliš li da su toliko glupi, Kvinte? — zapitao je.

— Glupi? To nije glupost Munro. Oni ne znaju da smo mi ovde, je li tako? I nemaju nikakvog povoda da to posumnjaju. Koliko je meni po-

znato ovo je jedino šuplje brdo u celom Teksasu. Sumnjam da će uopšte pogledati ovamo sve dok ne bude kasno.

Banditovo proročanstvo se ostvarilo nekoliko minuta kasnije kada su članovi potere pojavili iz jednog plitkog klanca i nastavili da jašu ka brdu ne usporavajući trk. Topot kopita njihovih konja jasno je odzvanjao o kameno tlo i stizalo do ušiju ljudi koji su ih sa revolverima čekali u zasedi. Ringo Kid je bio jedini konjanik koji je stigao da baci makar jedan letimičan pogled na kupasto glatko brdo pred njima. U izgledu tog brda bilo je nečeg pretećeg i zloslutnog i revolveraš je uočio da bi u slučaju zaseda taj teren bio krajnje nepogodan i bez ikakvog zaklona. Ali, gde bi se mogla postaviti zaseda? Gde se busijaš mogao sakriti?

Potera je nastavila da jaše držeći se krvavog traga koji je blago zavijao oko podnožja brda pre nego što je naglo počeo da se penje uzanom stazom ka „Gavranovom gnezdu”.

No, konjanici nisu stigli toliko daleko. Stigli su samo donde dokle ih je Kvint Moro pustio, a to je bilo manje od stotinu metara od otvora cevi gladnih pušaka.

Tada se Moro osmehnuo i komandovao: — Zbrišimo ih!

Dvojica vodećih konjanika, kauboja sa ranča „54” pali su od prvog plamenog plutona koji je odjednom planuo sa ivice neobičnog brdašca. Konj Baka Darlinga bio je pogođen i pre nego što se spotakao i pao, Darling je iskočio iz sedla. Ringo Kid i Redigen su izvukli revolvere i kada su pripucali prema podnožaju skrivenog neprijatelja, Ringo Kid je povikao:

— Nazad! Nazad!

Ali, dok je još vikao, Ringo Kid je dobro znao da im nema povratka. Bili su uhvaćeni iznenada i bez ikakve mogućnosti da se zaklone. Proklinjući svoju sopstvenu nepromišljenost i brzopletost revolveraš je zaustavio konja i očajnički zapucao u pravcu vatrenih plamičaka koji su bleskali sa ivice brda, a istovremeno je krajičkom oka zapazio da je još jedan kauboj sa ranča pao pogođen.

Tada se mesec zaljuljao na nebu i Ringo Kid je shvatio da je pogođen. Osetio je kako pada sa konja i čuo tupe udare kuršuma u telo njegovog konja. Tresnuo je na tlo svom težinom i udario glavom o jednu stenu. Svet oko njega odjednom se zavio u tamu i poslednje što je čuo bila je neprekidna grmljavina revolvera.

Ali ta grmljavina nije se dugo čula. Sada su bili ostali samo Redigen i Bak Darling, a od njih je Darling bio bez konja i ranjen. Darling nije ni očekivao da će Redigen pokušati da ga spase što se nije ni dogodilo, jer je Redigen svom snagom mamuzao svog konja goneći ga što je brže mogao niz padinu, pucajući uz to s vremena na vreme preko ramena. Gore na ivici zarubljene kupe, Moro je nanišanio puškom begunca, zaustavio za trenutak dah i pritisnuo okidač. Tane je promašilo Redigena zviznulo pored njegove pognute glave i ubilo njegovog konja u punom trku. Redigen je poleteo tridesetak stopa kroz vazduh, udario o kamenito tlo i zakotrljao se još drugih dvadesetak stopa dalje, pre nego što se zaustavio krvav i onesvešćen pored jednog kamena.

Ostao je samo jedan! Njegov „kolt“ je prazno škljocnuo i Bak Darling je besno hitnuo beskorisno oružje dalje od sebe, okrenuo se i počeo da beži. Grabeći svom sna-

gom, hvatajući dah širom otvorenim ustima, snažni nadzornik je džinovskim skokovima grabio niz padinu. Dve stotine stopa iznad njega sve cevi su se koncentrisale na njegovu usamljenu skoro leteću figuru. Olovo se zarilo u njegovo telo i srazilo ga sa zemljom. Za jedan trenutak on se ponovo pridigao samo toliko da bi ponovo klonuo pod kišom ubistvenih kuršuma koji su se zarili u njega i oko njega sa surovom mada nepotrebnom žestinom.

Tek tada je na „Gavranovom gnezdu“ zavladała tišina. Odjek hitaca otkotrljao se ravnom pustinjom da bi zamro u daljini, a oblaci retkog barutnog dima lebdeli su na padini i dizali se sa ivice grotla. Banditi su lagano ustali i pogledali dole.

— Dobar posao — osmehnuo se Kvint Moro dajući svojim saučesnicima kompliment što je inače retko činio. — Hajdemo da vidimo da li su svi mrtvi ili nisu.

IX

Bio je već dan kada je Kid Ringo konačno došao sebi. Njegov prvi osećaj sopstvenog postojanja bio je bol koncentrisan negde u predelu desne ruke. Zatim se setio pucnjave i začudio se što nije mrtav. Otvorio je oči. Ležao je na čebadima ispred neke pećine u jednom dubokom kamenom udubljenju za koje je odnekuda znao da mora biti deo brda uz koje su se počeli penjati...

— Možeš li da sedneš Ringo?

Ringo je ugledao devojkicu koja je sedela pored njega i brižno ga gledala. Bila je ista onakva kao kada ju je video poslednji put, božanstveno lepa i zamamljiva, ali sada bez onog oreola bezbrižne lepote koja ju je krasila. Njeno lice bilo je brižno i otkrivalo je unutrašnji nemir i du-

šu očajnika. Tek tada prisetio se blagog glasa koji je u toku časova nesvestice s vremena na vreme čuo i nežnih prstiju koji su ga blago dodirivali i previjali njegovo ranjeno rame.

— Mislim da mogu, Čeri — promrmlijaao je i dopustio joj da ga uspravi u sedeći položaj. Za trenutak mu je ponovo zapretila nesvestica, a onda mu se u glavi sasvim razbistrilo i on je osetio da mu se snaga polako ali sigurno vraća. Osvrnuo se oko sebe i osmotrio kameno grotlo koje je ličilo na ogromni lonac. Na vrhu ivice lonca nekih pedesetak stopa iznad njih sedeo je krupni mesnati čovek i motrio okolinu. Rid Redigen, previjen i sa jednom rukom u povezu, sedeo je na jednoj obližnjoj steni i pušio. Neki mršav, sićušan čovek lica čudno surovog i lepog stajao je naslonjen na kamenu liticu i osmehivao mu se.

To je bilo sve.

— A ostali? — obratio se Čeri Grinfild.

— Mrtvi su — obavestio ga je Kvint Moro i prigušeno se zasmejao. — Preživeli ste samo vas dvojica, Ringo.

— Našao je neke papire u tvom džepu, Kide — rekla je Čeri. — Ovo je Moro, a onaj tamo na stražarskom mestu je Munro Lir.

Ringo je klimnuo glavom. — Hvala što si me negovala Čeri. Žao mi je što smo ovako glupo upali u klopku i zabrljali stvar.

— Učinili ste najbolje što ste mogli — rekla je devojka s osmehom. Mislim da je bilo vrlo hrabro od vas što ste uopšte pokušali da me oslobodite.

Ringo Kid se neveselo osmehnuo. — Hrabro? Pre bih rekao da je to bila glupost, Čeri. U svakom slučaju bilo je glupo kako smo se na kraju poneli.

— Oh, ne budi suviše kritičan prema sebi, Ringo — rekao je Kvint Moro velikodušno. — Stvarno ste učinili sve najbolje što ste mogli. — Ponovo se nasmejavao glasno. — Međutim, ima nešto što mi nije jasno. Mada sam čuo za tebe, nisam verovao da ćeš se ovako dobro snaći u ovim predelima. Nema mnogo ljudi koji su u stanju da vode poteru kroz „Dolinu lobanja“. Prosto ne mogu da verujem da si ti tome dorastao.

— Bio bih u stanju da hulju progonim do na kraj sveta ako bih samo žarko žudeo da ga se dočepam, Moro!

Moro je digao obrve. — Aha! Već si postao drzak. Očigledno da se brzo oporavljaš, Ringo. Kada smo te noćas našli dole na padini nismo verovali da ćeš preživeti. U stvari, moj stari Munro hteo je da ti naknadno prosvira lobanju kuršumom. — Moro je kiselo pogledao Redigena. — I njemu takođe.

Sa mesta gde se nalazio, Ringu se činilo da je Redigen strašno uplašen, daleko više nego što je bila teška njegova rana. Smučilo mu se na takvo Redigenovo držanje, ali je ipak zaključio da ga ne može previše osuđivati. Pogledavši Čeri zaključio je da je i ona zapazila Redigenov strah. Pogled koji je uputila Redigenu nimalo nije ličio na pogled koji žena upućuje voljenom čoveku.

Ringov pogled ponovo se vratio do Mora. — Zašto nas nisi pobio Moro. Pretpostavljam da si za to imao neki razlog.

Šetajući se, Moro je prešao nekoliko metara koji su ih delili. — Ti si zaista vrlo bistar mladić, čak bistriji nego što sam ja to mislio, Ringo — rekao je očinskim glasom i čučnuo pored svog zarobljenika. — Činjenica je da imam nekoliko raz-

loga što nisam dopustio da budete na licu mesta ubijeni. Glavni razlog je, kako mi se čini, što sam bio vrlo radostan kada sam otkrio ko je u poteri za mnom.

— Zašto?

Moro je raširio ruke kao da se pravda. — Pre dva dana poslali smo jednog od naših ljudi da se nade sa Grinfildom i da se sa njim dogovori sa svim pojedinostima u vezi s otkupninom. Grinfild ga je šćepao, išibao i odbio da pregovara... i to prilično ubedljivo. To me je navelo na prilično ružnu pomisao da taj stari nitkov nije u stvari mnogo zainteresovan da Čeri vrati kući i da sam možda izvukao pogrešnu kartu kada sam je oteo.

— A sad ne misliš da je tako?

— Naravno da ne mislim. Sad vidim zašto se Grinfild onako ponašao. Vi ste već bili na putu i on je računao da ćete nas vi srediti, vratiti njegovu keč kući i uštedeti mu gomilu novca. Mogao je sebi dopustiti da bude drzak.

Ringo Kid se zamislio. Čeri koja je stajala pored njega umešala se:

— Tu grešiš Kvinto. Tvoja prva pretpostavka bila je bliža istini. Ocu nije stalo do mene.

— Mislim da te instinkt vara, Čeri — prevaljao je Moro preko usana otežućim glasom. — Ponovo ću stupiti u vezu sa Grinfildom. — Bandit je zašmirio. — Ti si me koštao nekolicine dobrih ljudi, znaš li to Ringo? Možda sam te ostavio u životu i zbog toga što sam hteo da se obračunam s tobom.

Na tu pretnju Ringo nije pokazao ni najmanji znak straha. Digao je glavu i pogledao Munroa. — Je li on jedini koji ti još preostao?

— Tako nekako. Ali, nemoj da ti na pamet padaju neke glupe ideje, revolveraši. Možda bih upravo najviše voleo da pokušaš da pobegneš.

— Žalim što ću morati da te ražočaram Moro — rekao je Ringo Kid kiselom. — Hoćeš da kažeš da sem Lira imaš još ljudi?

— Još jednog — rekao je Moro. — Tu je i Klint Kerni. U ovom trenutku on je dole u kanjonu gde razgleda leševe. Ovaj momak rekao je da ste tamo izgubili dvojicu vaših, ali meni se čini kao da on laže. Kerni je otišao da proveri na čemu smo.

Ringo je upitno pogledao Redigena. Pitao se da li je ovaj izlajao nešto o Doku Holideju. Da li je Redigen shvatio njegov pogled ili ne, Ringo nije bio siguran, no pretpostavio je da jeste, jer je Redigen odrično odmahnuo glavom.

— Rekao je istinu Moro. Tvoji ljudi su se prilično žestoko borili dole u kanjonu.

Ringo Kid se trudio da govori ubedljivo, glas mu je zvučao ujednačeno i samouvereno. No ispod toga, mogao se nazreti prizvuk zadovoljstva, neki drhtaj slabe nade. Kada se sve sabere oni su napravili strahovitu grešku u izvođenju jednog životno važnog posla, ali je činjenica da je inteligentni, preduzimljivi i opasni Dok Holidej još uvek bio živ i slobodan, ipak, u njegovom srcu budila neku iskru nade. No, odmah zatim revolveraš je pogledom obuhvatio neosvojivu tvrđavu i osećio da se ta slaba iskra nade gasi. Čak i za Doka Holideja ulazak u ovo davalje gnezdo morao bi biti nemoguće poduhvat.

Onda je Ringo Kidu pala na um i jedna druga pomisao koja je njegove nade svela skoro na nulu. Da li će Holidej uopšte nešto pokušati? Da li je imao dovoljno jak razlog da se izloži tolikoj opasnosti? Jedno je bilo organizovati poturu protiv nekolicine bandita makar i na njihovom opasnom terenu, a nešto sa-

svim drugo pokušati upad u njihovo skrovište. Takav upad mogao se porediti sa ulaskom u lavlju pećinu. Možda su deset hiljada dolara nagrade mogle privući pustolova i inače spremnog na rizik, ali sigurno nisu bili dovoljan povod za poduhvat koji se graniči sa ludošću. Ne, Dok Holidej je bio pustolov i nesumnjivo hrabar čovek, ali će i on posle ovakvog obrta događaja biti presrećan da iz „Doline lobanja“ izvuče čitavu kožu. Nikakav novac neće ga navesti da izvrši samoubištvo.

No, da li je sve bilo tako beznačajno? Za tih nekoliko dana Ringo je naslutio da u Holideju živi i jedan drugi čovek koji je katkad znao da iznenadi kockara i pustolova Holideja. U jednom momentu učinilo mu se da je Holidej na Čerino oslobođenje gledao i drukčije, a ne samo iz ugla velike novčane nagrade i da to drugo gledanje ima neke veze sa pravdom i ljudskim dostojanstvom. To ga je navodilo na pomisao da Holidej ipak neće dići ruke od njih i da će nešto pokušati.

U jednom momentu Ringo Kid je odjednom shvatio da mu se Moro obraća. — Šta? Šta si rekao Moro? — rekao je.

— Rekao sam šta sad, Ringo?

— Ne razumem šta time misliš?

Moro se osmehnuo. Očigledno da je ponovo počeo da uživa u razvoju događaja. — Mislim šta treba sada da preduzmem da dodem do mog zlata.

Ringo Kid je spustio glavu. — To moraš sam da smisliš.

— Oh, naravno, to i hoću — rekao je Moro zažmirivši i nekoliko puta posle toga napravio krug oko njih gledajući naizmenično sve troje svojih zarobljenika. — U stvari, u ovom momentu u glavi mi se vrzma nekoliko interesantnih ideja.

— Možeš ih zaboraviti Kvinte — rekla je Čeri Grinfild umorno. — Moj otac neće udovoljiti tvojim zahtevima.

— U to nisam baš sklon da poverujem, Čeri — rekao je zlikovac. — Mislim da je veliki gazda polagao sve nade u ovog revolveraša i poturu, a oni su dopali jada. Pitanje je sad kako Grinfilda uveriti da je njegov plan propao? Da pošaljem još jednog glasnika? Ne verujem da bi to uspeo, matori bi opet upotrebio bič. — Nesvesno trijajući šakom potiljak Moro iskosa pogleda Ringa. Ovaj Čerin dasa Redigen savetuje mi da neke vaše lične stvari pošaljem velikom gazdi. To bi bio dokaz da vas imam u rukama.

— Pokazao si se koristan za saradnju, je li? — rekao je Ringo opitujućim glasom, i Redigen je brzo skrenuo pogled u stranu.

— Stvarno je spreman za saradnju — složio se Moro. — I uplašen je. Zapažas li koliko je uplašen, Ringo? Čeri je to primetila... je li tako Čeri? Znaš, ovi slatkorečivi varoški gospodićici koji se predstavljaju kao divni muževi, nisu uvek ljudi naročitog kvaliteta.

Kid Ringo je shvatio da Moro govori samo čistu istinu. Fasada Redigenove ličnosti bila je srušena, on je sada bio samo običan kukavni bednik. Gadenje se ukazalo na revolveraševom licu i on je okrenuo glavu.

— Završavaj svoju igru Moro. Ovo već postaje dosadno.

Moro se skoro dobroćudno osmehnuo. — Znao sam da tebe neću lako slomiti, revolverašu. Ti si istog kova kao i ja. — Bandit je zakačio palce dugačkih, koščatih ruku za pojas i zauzeo nadmenu pozu. — Ali, ovaj varošlija dao mi je ideju. Mislim na ideju da gazdi pošaljem neke vaše stvarčice. Ali, možda

stvarčice ne bi bile dovoljne. Grinfildu je potrebno nešto što bi ga udarilo po glavi... nešto što bi rešilo sve njegove nedoumice. — Crna Moroeva obrva preteći se digla. — Na primer, nećiju ruku?

Izvesno vreme u izdubljenoj brdskoj kupi vladala je mrtva tišina. Zatim se sa ivice kotla začulo surovo kikotanje Munro Lira.

— Ti imaš neobičnu ruku, Ringo. Dugačku i kosčatu. Te ruke malije na nadlanci su karakteristične zar ne? Po njima bi Grinfild lako pogodio da je ruka tvoja.

— Možda — rekao je Ringo naizgled ravnodušno.

Moro se okrenuo Redigenu koji je poskočio. — A ti varoški zvezdo, nigde na Big Benu nisam video ruku tako glatku i negovanu kao što je tvoja, naročito sa tim skupocenim prstenom na njoj. Da Redigene, kad bolje razmislim možda bi tvoja ruka bila najbolji dokaz...

Redigen je prestrašeno pogledao bandita koji je iz korica na ledima izvadio oštar dugačak nož. Znoj je orosio lice čoveka iz San Antonija. Oči su mu iskočile iz duplji, a usne poplavele od straha.

— Ne... — zaustio je gubeći dah. — Ne Moro... nemojte! Reći ću vam sve što želite da znate. Ja nisam bogat, Moro, ja sam prevarant. Živeo sam bedno kao i vi. I ja želim samo da se dočepam njihovog novca. Ja...

— Dosta Ride! — prasnula je Čeri. — Nema potrebe da...

— Neću da ćutim! — Nastavio je Redigen da brblja. — Molim vas Moro saslušajte me. — U Redigenovim očima blesnuo je plamen iznenađenog nadahnuća. — Čujte, reći ću vam nešto što ne znate... nešto za šta biste mnogo platili da saznate.

— Nešto što bih mnogo platio? — osmehnulo se Moro pobedonosno.

Od početka je Redigena odabrao kao slabu tačku i sada se pokazalo da je bio u pravu. Lupnuo je oštricom noža Redigena po podlaktici. — Onda bi bilo bolje da mi to odmah kažeš, želim da čujem.

Naslućujući šta Redigen ima na umu, Ringo je povikao: — Zaveži Redigene! Zaveži kažem ti!

— Alia! — prihvatio je Moro lukavo. — Ima nešto što ne želiš da znam Ringo? — Prišao je bliže Redigenu i vrh noža prislonio na njegovu podlakticu. — Slušam te lepotane.

— Jednoga od nas niste uhvatili. — Izbljuvao je Redigen. — Jedan je uspeo da izbegne pokolj.

Moro je prestao da se smeška. — Ko je bio taj?

— Ne Redigene! — povikao je Ringo ponovo.

Ali, Rid Redigen više nije mogao natrag i nije ni hteo. Drhteći kao da boluje od paralize nastavio je da brblja.

— Bio je to onaj pustolov i kockar Dok Holidej!

Na to se Kvint Moro ukočio kao sleden, a Ringo Kid je zapazio njegov instinktivni pogled dobačen Liru i pokret ruke ka dršci revolvera. A onda je Ringu zasmetala Čeri koja je skočila na noge bleđa u licu i širom otvorenih očiju. Devojka je nekoliko trenutaka netremice gledala Redigena, a zatim revolveraša.

— Je li to istina Ringo? Je li istina da je Dok Holidej bio sa vama?

Ringo je duboko uzdahnuo. — Nema više nikakvog smisla da to poričem. Da, jahao je sa nama ali je bio dovoljno mudar da se izvuče.

— Onda ipak ima neke nade za nas. — Zatim je otišla i sela pored ulaza u pećinu.

Bandit je ispod oka pogledao devojku pre nego što se ponovo okrenuo Ringu. — Ne znam kakve nade može pobuditi jedan čovek protiv Kvinta Moroa i još dvojice — rekao je kiselu, ali nije propustio da bez posebnog razloga bez opomene udari Ringa pesnicom po ustima, od čega se ovaj prevrnuo preko glave i pao u prašinu nekoliko stopa dalje. Kada je ošamućeni Ringo ustao stenjući od bola u rame, Moro je besno gledao negde preko njega lica zgrčenog u masku mržnje.

— To ti je za to što mi nisi rekao za Holideja. Trebalo bi da te za tu laž ubijem. Možda i hoću ako se Kerni ne vrati. Poslao sam ga tamo dole samog, a sve vreme se onaj ubica tamo šunja...

— On se vratio nazad Moro — prostenjao je Ringo ustajući s mukom na noge. — On je odustao, pobeo.

Moro je zaustio nešto da kaže, ali je sa svog posmatračkog mesta Munro Lir, koji je sve čuo, doviknuo onima u grotlu:

— Dolazi neki konjanik Kvinte! Liči mi na Kernija!

Pogledavši Ringa usjaktelim očima, Moro je skokovima planinskog lava potrčao uz padinu do osmatračnice na ivici grotla. Stojeći pored Lira, pogledao je niz spoljnu padinu. Jedan usamljeni konjanik zagrnut crnom kabanicom dolazio je pored mesta gde su na padini pobijeni kuršumima bandita ležali konji i ljudi.

— To je Kerni — rekao je Lir, sada mnogo samopouzdanije. — Za trenutak sam pomislio da bi to mogao biti Dok Holidej. Čuj do vruga Kvinte, šta misliš šta da preduzmemo protiv tog nevaljalca?

— Otkuda bih ja to mogao da znam? — odgovorio je na to Moro

više uzbuđen novošću o prisustvu Doka Holideja u blizini nego što je to hteo da pokaže. — Razgovaraćemo o tome kad Kerni dođe. Možda ga je on negde video, a to bi nam znatno olakšalo stvar.

Dvojica bandita stajali su jedan pored drugoga i posmatrali konjanika koji se približavao stepenastom padinom. Na tridesetak metara od ulaza u grotlo, konjanik je zastao i tri puta digao pesnicu uvis. To je bila tajna lozinka i način prepoznavanja koji su banditi mesecima koristili. Moro je jednom digao pesnicu uvis i dozvao ga:

— Hajde dolazi ovamo Kerni.

Konjanik je nastavio da jaše uz padinu. — Ostani ovde i pažljivo motri okolinu — rekao je Moro svom doglavniku i džinovskim koracima pošao niz unutrašnju stranu padine ka dnu grotla. Kada je stigao do zarobljenika, uzanim kamenitim prolazom odjeknuo je jasan topot kopita. Nekoliko sekundi kasnije bandit je ujahao u grotlo i zaustavio konja nekih dvadesetak metara daleko.

— Šta si tamo našao, Kerni? — doviknuo je Moro nestrpljivo članu svoje bande, čoveku neodređenog rasta i neodređenog držanja sa velikim izgužvanim šeširom namaknutim duboko na čelo.

— Ništa naročito — začuo se odgovor. Na zvuk tog glasa Čeri Grinfild, Ringo Kid i Redigen su se trgli.

No, trgao se takođe i Kvint Moro. Voda bandita zagledao se u čoveka koji se približavao i začuđeno nabrao obrve. Taj glas hod i stas; nešto je tu odudaralo od onoga našta je Moro bio naviknut. U stvari, sve je izgledalo drukčije, nepoznato. Trenutan šok uzdrmao je bandita i u njemu se probudio ins-

tinkt genijene zveri. Ruka mu je mahinalno pošla ka desnom bedru.

— Na tvom mestu ja to ne bih pokušao. Moro! — Začula se opomena izgovorena ledeno pretečim glasom. Zatim je pridošlica zastao i sa rukom na dršci „kolta“ levom rukom zabacio šešir sa širokim klem-pavim obodom. Mesečina je obasjala oštre crte lica, tamne izvijenje obrve skoro sastavljane na sredini čela i čeličnoplave oči koje su svetlucale u senci tih obrva.

Bio je to Dok Holidej!

X

U toku tih nekoliko sekundi koje su usledile posle pojave Doka Holideja, sekundi napetih do pucanja nerava, izgledalo je da je svaki pokret u „Gavranovom gnezdu“ potpuno prestao. Ljudi i devojka stajali su kao skamenjeni, kao da su im noge usadene u tlo, konji su dignutih glava prestali da nasu, pa je čak izgledalo da je jedan usamljeni jastučast oblacić zastao prolazeći pored meseca. Potpunu tišinu remetilo je samo jedva čujno odsečno pucketanje koje je možda dolazilo od hladjenja suncem zagrejanih stena, a možda i od raspaljene uobrazilje onih koji su bili svedoci tog čudnog, nezaboravnog trenutka u kome je, makar za tih nekoliko napetih sekundi, vreme stalo zarobljeno ekovinom nade, opasnosti i preteće smrti.

Scenu mirovanja prekinula je prva Čeri Grinfield zakoračivši ka usamljenoj osobi u pohabanom oanditskom odelu. Pošla je ka tom novom čoveku nesvesno, kao dete koje hrli majci. Mada nije poznavala Holideja bila je uverena da je to on.

— Mister Holidej...!

— Ne mičite se — prekinuo ju je resko Dok Holidej i devojka je

poslušno zastala u mestu. Pustolov je lagano pošao napred, idući mirnim ležernim korakom, sa desnom rukom još uvek na beloj dršci „kolta“. Gledajući ga upola otvorenih usta, Ringo je prošaputao tiho kao da sam sebi govori. — Nemojte mu pružiti šansu Holideje. Pucajte odmah!

Ali, pustolov nije pokazivao želju da potegne oružje. I Kvint Moro, takode, nije bio raspoložen da učini sudbonosni pokret koji bi mu sigurno doneo poljubac stare gospođe smrti, ako ne i obojici. Bandit je pažljivo gledao visokog, skladno građenog pustolova, čiji ugled oržurkog revolveraša je dobro znao, i bio je impresioniran njegovim izgledom, njegovim hladnokrvnim držanjem i nesumnjivom hrabrošću.

— Kako vam je uspelo da nas prevarite Holideje? — zapitao je tiho kada se pustolov zaustavio malo razmaknutih nogu na nekoliko metara daleko. — Uspeli ste da na prepad savladate Kernija?

Dok Holidej je klimnuo glavom. — Iza onog neravnog stenjara u pozadini, posmatrao sam okršaj na padini. — Bacio je pogled do revolveraša Ringa. — Žao mi je što nisam mogao da se umešam i da vam pružim pomoć, Ringo, ali shvataš i sam da bi to bilo samoubistvo.

— Znam — rekao je Ringo mirno. — Bili ste u pravu kad ste govorili šta će se desiti.

— Voleo bih da nisam bio u pravu.

— Pretpostavljam da ste videli kada je Karni izašao odavde — rekao je Moro. Osećao je više nego što je video da Munro Lir vreba sa ruba grotla sa spremnom puškom. Znao je i da je Holidej svestan njegovog prisustva.

— Tačno, sve je tako bilo. Video sam ga kad je pošao i u kanjonu

sam ga na prepad uhvatio. Promenio sam odelo s njim. Ubedio sam ga da mi objasni kako se ovde ulazi i da mi otkrije vašu tajnu lozinku. Uхватili smo jednog odlutalog konja i on je izabrao da pruži sebi novu šansu u oblasti Rio, radije nego da u okršaju na ovom ordu dobije metak u čelo. Bojim se da je vaša čaša prepunjena, Moro. Ovde sam zato da oslobodim Čeri i da vas predam u ruke pravde.

Moro se tiho nasmejao. — Kru-pan zadatak.

— Mislim da ga mogu ostvariti.

Moro je klimnuo glavom. — Možda i možete, ali je pitanje da li ćete to stvarno želeći. Šta vi dobijate time što ćete me predati Grinfildu u ruke? Novac? Koliko novca?

— Da budem iskren priznaću da se u ovaj poduhvat nisam upustio radi čiste slave.

— Znači, novac je u pitanju? To sam i pretpostavljao. Kolika suma je u igri? Dve hiljade? Četiri? Ili možda više? — Počeo je Moro da nagađa gledajući Holideja ispod oka.

— To nije bitno, Moro.

— Jeste, važno je. Ako se nago-dimo, možete od mene dobiti dvo-struko ili čak višetruko više. Onaj stari nitkov vam nikada neće dati toliko koliko bi iznosio vaš deo ot-kupnine.

Holidejeve čeličnoplave oči okre-nule su se za čas ka Čeri. — Ipak, nismo se dobro razumeli, Moro. No-vac je važan, ali u ovom poslu nije moj jedini motiv akcije. Ja imam svoju reč i ne želim da je pogazim. Ipak, kažem da bih vas mogao pustiti da idete s milim bo-gom da nije onih leševa na pad-i-ni... ovako... — Dok Holidej je slegnuo ramenima.

Dok je govorio u Holidejevom dr-žanju ništa se nije izmenilo, pa ipak, njegove reči zvučale su pre-

teći i Kvint Moro se zapitao šta je to što Holideja gura na put rizičnog natezanja s njim. Za čoveka kao što je Moro, novac je značio sve, i otu-da mu je bilo nerazumljivo zašto Holidej nije prihvatio njegovu po-nudu koja mu je mogla doneti po-gatstvo dovoljno za ceo život. Ali, ta misao sasvim kratko je zaokupljala bandita, jer se iznad svega toga di-zala jedna mračna preteća senka: Holidej je nameravao da ga preda vlastima, a on, Moro, nije hteo da se preda. Mnogi nadgrobni spomeni-ci obeležavali su mesto večnog po-koja onih koji su ranije pokušali da ga uhapsu.

— Čuo sam da pričaju da ste vrlo brzi na revolveru, Holideje, — re-kao je Moro tobož ravnodušnim gla-som. — Čak kažu da ste najbrži živi revolveraš.

— Možda.

— Ali, i ja sam brz... vrlo brz. Neki kažu da od mene nema brzeg.

— Tako se priča, Moro, tako se priča.

Napetost je stigla do skoro neped-nošljivog vrhunca i svakim tlenut-kom se uvećavala, smirenih, naiz-gled skoro ravnodušnim ponašanjem i načinom razgovora dvojice pro-tivnika. Razrogačenih očiju, bledosi-va u licu, Čeri Grinfild je stajala zgrčena i obuzeta jezmom, a Ringo i Redigen sedeli su bez pokreta i po-smatrali, nemoćni da odvoje pogled od scene nabijene približavanjem zlokobnog događaja. A gore na ru-bu kratera neželjena klica sumnje počela je da nagrizu Munro Lira. Nikada do tada nije video čoveka koji se mogao meriti sa Kvintom, ali, sada je bilo nečega u Kvintono-vom držanju zbog čega se počeo pi-tati da li je Kvint pobeden ili je još uvek najbrži u svom zanatu.

— Čeri je mogla biti mrtva, Moro

— rekao je Holidej i dalje bezizraznim tonom. — To me je celim putem mučilo. Mogao sam je naći mrtvu. S obzirom da je živa i nepovredena, daću vam šansu. Otpašite revolver i odvešću vas živog u grad. Ako se budemo borili, sudbina će odlučiti, a ona mi je do sada bila naklonjena.

Holidejeva samouverenost ukresala je varnicu u Morou. — Časti mi, to su krupne reči Holideje! — Prasnuo je i pogurivši se nekoliko puta zgrčio prste desne ruke. — No srećom, ja nemam nikakvih predrasuda o vašoj veštini i sudbini, a nemam nikakvu želju da budem predat Grinfildu i da budem linčovan. Žao mi je što ćete sve to morati da dokažete.

— Ne — prošaputala je Čeri Grinfild videvši šta se mora dogoditi. Ali, niko nije ni čuo njen šapat. Obojica protivnika, nalik na sjajne heroje obasjane mesečinom, ostali su nepomični nekoliko sekundi. Zatim su stupili u akciju.

Kvint Moro je bio strelac koji je u deliću sekunde mogao potegnuti revolver i metkom razmrskati glavu zmije zvečarke. U obračunu revolverima takva veština bila je nesumnjiva prednost. Ali ipak, pokazalo se da nije, jer je Holidejev revolver prvi progovorio. Moro je osetio strahovit udar vrelog olova i odbačen unazad povodeći se na krhko ukrućenim nogama ispalio je metak u pod pored svojih stopala. Holidej je ponovo opalio i Moro se zgrčio i pao. Metak iz puške prosvirao je kroz Holidejev šesir i on je odskočio u stranu. Kotrljajući se po zemlji Holidej je opalio prema silueti na ivici grotla. Neposredno pored njega, uplašeni Rid Redigen je pokušao da izbegne sledeći kuršum.

No, skočio je na pogrešnu stranu. Bio je to pravac kojim se Holidej

kotrljao. Grmnuo je pucanj, začuo se tup udar i Redigen se skljkao licem okrenut steni. A onda je Holidejev revolver ponovo planuo. Na ivici grotla Munro Lir se trgao pogođen tanetom teškog kalibra, zaturao se lagano kao pijan i pao preko ivice niz padinu sve do dna grotla gde se krvav i mrtav zaustavio kod nogu Kvinta Moroa koji se grčio u pokušaju da se domogne svog ispuštenog revolvera.

Sa revolverom koji se još dimio u njegovoj ruci, Holidej je prišao Morou i udarcem noge odgurnuo njegov „kolt”. — Srećan si Moro, rekao je mirno. Hteo sam da te ubijem.

Zatim se okrenuo i pogledao Redigena. — Mrtav je — promrmljao je ustajući. Onda je pogledao Čeri. Devojka je lagano digla ruke i potrčala prema Ringo Kidu. Ringo je ustao i obgrlivši uzdrhtalu devojku privukao je čvrsto uz sebe.

— Oh, da li je moguće da se sve ipak srećno završilo? — izustila je jecajući.

— Moguće je, na vašu veliku sreću... i zahvaljujući mister Holideju koji nas nije ostavio na cedilu.

Taj prizor ostavio je bez reči Doka Holideja. Na kraju jedne od najdramatičnijih avantura u svom životu, bio je još više radoznao nego na njenom početku. Sada je donekle shvatao razlog Kidovog uključenja u poteru, ali bilo je sudono da njegova radoznalost još puna četiri dana ne bude u potpunosti zadovoljena. Toliko vremena im je trebalo da stignu do ranča „54”.

*

Jedan kauboj primetio je lagano kretanje prašinom pokrivena grupe konjanika koja se približavala preko travom obrasle prerije i pro-

jurivši punim trkom pokraj vetrenjače, zaustavio se u dvorištu ispred ranč kuće sa uzbuđujućom novošću. Kada je nešto kasnije grupa konjanika, tri muškarca i jedna devojka, na umornim konjima dojahala niz padinu, izgledalo je da se sve živo na ranču okupilo tu da ih sa radosnim poklicima dočeka.

Čekao ih je ali nije radosno klicao, i kralj oblasti Talingular. Beven Grinfild je naravno bio radosan što svoju kćer vidi zdravu i čitavu ali se na neki način ipak pribojavao ovog susreta. Čeri je oduvek bila skoro neprijatno otvorena mlada devojka koja nije birala reči da kaže šta misli, a Grinfild se pribojavao da joj se možda neće dopasti način kako je on u ovoj otmiци u jednom trenutku postupio. Možda je Čeri mogla pomisliti da bi se on radije zauvek rastao od nje nego od svog novca, da bi on više voleo da Kvinta Moroa vidi obešenog, nego svoju kćer zdravu i čitavu na radost njegovih poslednjih godina života.

Gledajući svoju kćer koja je dolazila kroz širom otvorene vratnice, stremen uz stremen sa ozloglašnim revolverašem čijeg se prisustva gnušao, Grinfild je u trenutku iskrenosti morao da prizna, da ako je negde u sebi gajila takve sumnje prema svom ocu, Čeri nije bila daleko od neke elementarne istine. Za Grinfilda je njegova kćerka uvek bila samo jedna obična stavka u bilansu. Onog momenta kada je postala samostalna, ona je na neki nači prestala da ga interesuje. U toku događaja koji su počeli otmičom, Grinfild je najviše mislio o Morou. Moro je za njega bio opasnost, ugrožavanje njega i njegove moći, bezobziran čovek sa podrškom određene grupe stanovništva, koji

je u nekim okolnostima mogao doći u situaciju da ostvari svoju pretnju i da tapiju na ranč podvrgne pravoј zakonskoј kontroli i ispitivanju. Grinfild je godinama lagao i podmićivao da bi to sprečio, i Moro se kao crna senka dizao kao pretnja njegovoj bezbednosti.

Ali sada je Moro bio u njegovim rukama! Rančerove oči gorele su otrovnom mržnjom kada se njegov pogled zadržao na ranjenom barditu, iako je trebalo da te oči radosno gledaju njegovu kćer. Umesto da voli, Grinfild je mrzeo! Naterao Moroa da se znoji od straha!

Zatim je njegova pažnja prešla na Ringo Kida. Morao je biti pripravan na to da će se taj lupež vratiti. Šestorica bandita praćeni osmoricom ljudi sa ranča „54“, uključujući Holideja, Redigena i Ringa otišli su u „Dolinu lobanja“. Ukupno njih četrnaest. Otuda su se vratili trojica i jedan od njih je morao biti baš Ringo Kid. Naravno, bio je malo povređen, ali Grinfild se pitao nije li metak koji ga je pogodio mogao biti i precizniji. A sada, pitao se kakvu će nagradu revolveraš tražiti. Pa dobro, ako je već sreća htela da se ovako desi, biće velikodušan. Daće sve samo da ga se otarasi.

Prašnjava grupa zaustavila se na sredini dvorišta. Navukavši na lice masku lažne radosti, Grinfild je po hitao niz stepenice šireći ruke i dozivajući kćer po imenu. Čeri se nije ni makla da sjaše s konja. Lednim pogledom gledala je svog oca i Grinfild je konačno spustio lagano ruke. Mrtva tišina zavladala je u redovima kaubojа. Moćni rančer preleteo je pogledom sa lica na lice.

— Dobrodošla kući, mila — rekao je na kraju. — Tako mi boga divno je što te opet vidim.

— Zaista oče? — zapitala je Čeri tiho. Zar si zaista očekivao da ćeš me ponovo videti, pošto si išibao čoveka koga ti je Moro poslao?

Grinfild je pocrveneo. — Naravno da sam te očekivao. Znao sam da će te Holidej spasti.

— Spasao sam je... — prevatio je preko usana Dok Holidej — ali samo čudom.

— Dok sam bila tamo u zarobljeništvu, imala sam dosta vremena za razmišljanje, oče. Došla sam do zaključka da nikada nisi mnogo mislio na mene sem onda kada sam bila od koristi za ispunjenje nekih tvojih ciljeva. Kao na primer u slučajevima kada si pokušavao da mi naturiš neke beznačajne glupe ljuđe i...

— Čekaj, čekaj, zar je ovo vreme i mesto za takve razgovore? — Rekao je Grinfild tonom neprikošnovenog gospodara. — Sjaši i idi unutra... — Zastao je u pola rečenice i pogledao Kvinta Moroa. Na njegovom licu zalebdeo je surov, vučji osmeh. — Svega mi na svetu prijatan je osećaj imati te u saći, zlikovče. Ti dobro znaš šta ću uraditi s tobom, zar ne?

Kvint Moro se zgrčio u sedlu. U obračunu sa Dokom Holidejom zadobio je dve teške rane i bio je u bednom stanju. Jednom je u toku putovanja bio na ivici smrti, ali je pokazao neverovatnu otpornost i vitalnost i ostao živ. Nije bio vezan i s mukom se držao u sedlu. Donima je već Moro osećao približavanje senke smrti, ali ju je još uvek držao na odstojanju iz razloga koji nikome nije hteo da poveri. On se još nije bio odrekao cilja za koji se zakleo onoga dana kada ga je Grinfild išibao. A taj cilj bio je Grinfildovo potpuno uništenje. No, sada je omrznuti rančer stajao pred njim u pobedničkom sjaju. Na Grin-

fildove mučiteljske reči Moro nije odgovorio ništa.

— Da, zna on dobro šta ga čeka — nastavio je rančer i pogledao Holideja. — Šta se tamo odigralo Holideje?

Pripalivši cigaru, pustolov je u kratkim crtama ispričao istoriju događaja. Svi su ne dišući slušali dok je opisivao prepad u kanjonu, pokolj na padini ispred brežuljaka, i konačno obračun u banditskom skrovištu. Kada je Holidej završio Grinfild je osetio potrebu da kaže:

— Izgleda da je pored vas nagradu zaslužuje i ovaj revolveraš.

Kid Ringo je odrečno odmahnuo glavom. — Ja sam ti od početka rekao da od tebe ne tražim ništa, Grinfilde.

Grinfild se namrštiio. — Ne volim da od mene neko pravi budalu, a još manje nezahvalnika, revolverašu. Sigurno je da nešto hoćeš. Hajde, pokaži karte!

Kid Ringo nije ništa odgovorio, ali je Čeri digla ruku i uzela reč. — Možda im ja mogu objasniti, Keso — rekla je smireno.

— Kes? Ko je sad pa taj Kes? — zapitao je Grinfild.

— Kes je čovek za koga ću se udati; oče — rekla je devojka bez okolišanja. — Kes Ringo.

Grinfild je iskolačio oči. — Za koga ćeš se udati? Ma šta to do đavola...?

— Dosta oče! — Prasnula je Čeri. — Nije to ništa iznenadno i ništa novo. Već čitavu godinu dana želim da se udam za njega. Toliko dugo ga u stvari već poznajem...

— Kako si se upoznala sa takvim probisvetom i skitnicom kao što je on? — zaurao je Grinfild.

Čeri se lukavo osmehnula. — To je uglavnom tvoje delo oče. Sećaš li se kad smo prošle godine bili u San Antoniju. Ti si bio vrlo zauzet

podmićivanjem službenika u zemljišnom uredu i ostavio si me nasamo sa senjor don Abreom? Svaka-ko se sećaš don Abrea?

— Naravno da se sećam — rekao je potmulo Grinfild. — Uvek sam smatrao da bi trebalo da se udaš za tog čoveka. On je bio fini, gospodskog ponašanja i držanja...

— Bio je bogat i uticajan u zemljišnom uredu, a to je tebi bilo najvažnije — presekla ga je Čeri. — A sem toga, bio je i prava životinja. Protivila sam se da se vidam sa tim čovekom, rekla sam ti da ga se bojim. Ali, ti si u glavi imao samo svoje ideje i svoje poslove i toliko si želeo da me udaš za nekog uticajnog čoveka da čak nisi hteo ni da saslušаш ono što ti govorim. E, pa don Abre se pokazao tačno onakvim za kakvog sam ga ja smatrala. Najpre je pokušao da me napije, a onda je pokušao da me namami svojoj kući.

— Šta to do đavola pričaš! — zagrmio je Grinfild.

— Govorim ti istinu. Što je najvažnije, možda bi mu taj njegov plan uspeo da se nije umešao Kes.

— Ovaj revolveraš? — uzviknuo je Grinfild.

— Ja sam tih dana bio u San Antoniju — rekao je Ringo. — Slučajno se desilo da sam naišao kada je taj meksikanski gad pokušavao da silom odvuče svojoj kući jednu lepu devojkicu.

— On je pretukao senjor Abrea — rekla je Čeri ponosno. — Nikada ti nisam rekla da sam se tada svakoga dana vidala sa Kesom. Rekla sam ti da se vidam sa don Abreom. Naravno, znali smo da ti to ne bi mogao razumeti i zato smo odlučili da se posle mog povratka na Big Bend nikada više ne vidimo.

Izvesno vreme Grinfild je bio su-

više zaprepašćen da bi mogao da progovori. Kada je najzad došao do reči on je opsovao.

— Mali prljavi gade! — zarežao je na Ringa. — Zamisli ti da se jedan revolveraš usudio da pomisli...

— Ja nisam revolveraš Grinfilde i nikada nisam bio — usprotivio se Kič Ringo otkopčavajući opasač sa revolverom. — U svakom slučaju, ja sebe nisam takvim smatrao i pored svih obračuna o kojima kruže priče. Dok smo se vraćali iz „Doline lobanja“ Čeri i ja smo dosta razgovarali. Ona me je uverila da će biti najbolje ako promenim način života, što sam ja oduvek želeo, i da se oslobodim ovoga. Dakle...

Ringo je začutao i otkopčavši opasač sa revolverom pustio ga da padne u prašinu. Uvereni da prisustvuju istorijskom trenutku kauboji su bez reči zurili u opasač na zemlji. Pošto je njegova radoznalost konačno bila zadovoljena, Holidej je progovorio:

— Možda će ti to uspeti, Kide.

— Svakako sam rešen da to pokušam, mister Holideje — odgovorio je Ringo. Zatim se osmešnucio prema Čeri. — Naravno, uz nečiju malu pomoć.

— Šta bi to trebalo da znači? — zapitao je Grinfild koji je osetio da polako gubi kontrolu nad tokom događaja.

— Trebalo bi da ti bude jasno oče — odgovorila mu je Čeri. — Ja odlazim sa Kesom. Bez tebe i bez njegovih revolvera mislim da bismo mogli početi nov život samo za nas.

Grinfild je nekoliko puta preleteo pogledom po njihovim mladim licima i strašan nesavladivi bes ubozeo ga je kao nalet uragana. Čovek koji nije mogao da podnese da ga neko nadmudri nije mogao podneti ni ovakav obrt događaja; da nje-

gova kći odbegne sa jednim revolverašem i to ovim revolverašem, bilo je jednostavno neprihvatljivo!

A onda se kao ulje na vatru Grinfildove nesreće dolio i smeh Kvinta Moroa.

— Trebalo bi da vidiš svoje lice, Grinfilde — zacerekao se. — Svega mi na svetu ovo što sam doživeo vredelo je toliko zadovoljstva. Što je najvažnije, ništa ne možeš učiniti da to sprečiš. Ništa, ni najmanje...

Moro nije uspeo da nastavi. Uz životinjski urlik Grinfild je zgrabio ranjenog razbojnika za nogu, izdigao ga iz sedla i kad je Moro svom težinom tresnuo o zemlju, zadao mu udarac nogom u stomak. Čeri je zastao dah od uzdaha, a žagor negodovanja proneo se redovima kaubojja. Ali, Grinfild još nije bio zadovoljan. Zadaвши oborenog banditu još jedan udarac on je odjednom izvukao svoj „kolt“ i uperio ga u Ringo Kida. Kid se instinktivno masio rukom za bedro ali tamo nije bilo ničega. Boven Grinfild se nasmejao glasno.

— Prekinuo si sa revolveraškim životom, revolverašu... sećaš li se?

— Maska besa prekrila je crte njegovog lica. — Svega mi na svetu rekao si da si s tim životom završio! A misliš li da ću ja sedeti skrštenih ruku i gledati kako se ona baca u naručje jednom bednom proglom...

— Oče, odloži taj revolver — povikala je Čeri. — Ne možeš...

— Zaveži svoja glupava usta — zagrmio je Grinfild sada potpuno obuzet nekontrolisanim besom. — Uvek si radila ono što sam ti ja govorio devojko, i uvek ćeš tako raditi. Naravno, pošto ovog probisvetu uklonim s puta.

Tek tada su svi shvatili da Grinfild stvarno namerava da puca. Zaprepašćeni kauboji zurili su u svog

gazdu i dok je Holidej doviknuo Grinfildu opomenu da se trgne, Čeri je pokušala da svog konja natera između Ringa i svog oca. Bled u licu ali pribran, Kid Ringo je gledao u crni otvor naperenog revolvera; s iskustvom revolveraša osećao je sasvim sigurno da će Grinfild pritisnuti obarač. Bio je potpuno bespomoćan...

Niko nije gledao Kvinta Moroa. Banditov konj je bio pomerio i sad je stajao između Grinfilda i Moroa opruženog na zemlji. Uz natčovečanski napor volje, Moro je dopuzio do Kidovog odbačenog revolveira. Naslućivao je približavanje tragedije i njegova šaka sklopila se oko glatke drške „kolta“. Obuzeo ga je val radosti. Dok se okretao na licu mu je lebdeo osmeh. Ispod konjskih trbuha jasno je video veliki naduven trbuh Boven Grinfilda.

— Ja se držim svoje reči Grinfilde — povikao je i opalio.

Metak je pogodio Grinfilda u trbuh i oborio ga na zemlju. Uplašeni konji počeli su se komešati i uspravljati na zadnje noge. Naslonjen na lakat, Moro je ponovo opalio i teško Grinfildovo telo još jednom je zadrhtalo od udara kuršuma. A onda je i Grinfildov revolver grmnuo i Moro je osetio poslednji slatki poljubac smrti. Ali u njemu je ostalo još nešto malo života... Samo toliko da ispali preostala četiri metka u glomaznu lešinu koja se ljuljala u izmaglici besvesti. I poslednji meci bili su nepotrebni...

*

Holidej je sedeo na suncu terase ispod stočarsokg hotela u Bernardinu i posmatrao gužvu pred zemljišnim uredom na drugoj strani uli-

ce, kada su na vrata iza njega ušli dvoje mladih. Ringo je na sebi imao građansko odelo, a Čeri je izgledala ljupka i vesela kao i svako lepo teksaško jutro otelotvoreno u mladosti i sjaju srećne mlade. Držala je Kida ispod ruke i oboje su se osmehivali kao da je ceo svet njihov. Kada je Holidej ustao da ih dočeka oni su zastali pored njega. Holidej je i sam bio tog jutra dobrog raspoloženja i poslednji mučni krvavi događaji već su bili potisnuti u zaboravljenu prošlost. Osmehnuo im se osmehom zadovoljstva posle prebrođene opasnosti i zadovoljniji nego obično.

— Vrlo lep dan za svadbeni put — primetio je.

Kid Ringo je klimnuo glavom i pogledao jednog sa konjem vezanim za privezište i ugojenom sivkastom kobilom vezanom za kola. — Tačno mister Holideje, divan dan za svadbeni put.

Holidej je prstom pokazao prema zemljišnom uredu. — Imam utisak da tamo potpisuju zahteve za razdeobu ranča „54“. Jesam li u pravu?

— Trebalo je da su to uradili već davno — promrmljala je Čeri.

— Neće biti nikakve teškoće da i vas dvoje dobijete jedan deo — rekao je Holidej. — Treba samo požuriti, ali ako se vama hita da ođete na drugu stranu, prihvatam da to ja učinim u vaše ime. Odabraću najbolje parče ranča koje se na ovom prostoru može zamisliti.

— Da li vi to pokušavate da od nas napravite rančere, mister Holideje? — zapitao je Ringo Kid uz osmeh na usnama.

Holidej je uzvratilo na isti način. — Mogao bih vam predložiti i nešto gore, ali, ja vam želim dobro.

— Možda ćemo i završiti baš tako kao što vi želite, mister Holideje — osmehnula je Čeri. — Ali, ne ovde. Ovde bih se osećala ugušena sumornim uspomenama. Negde na drugom mestu...

— Negde na drugom mestu... — Holidej je shvatio da i njih dvoje snevaju deo velikog sna o kome sanja svaki čovek Dalekog zapada; i njih dvoje sanjali su o nekom udaljenom mestu, o nekom komadu zemlje obasjanom suncem, sa belom kućicom okruženoj cvećem na obali neke daleke bistre reke i malom dečinjom glavicom u kolevcu koja se ljulja i koja se nikada neće prestati da ljulja. Bio je to san koji su snevali mnogi zaljubljeni, a koji na žalost mnogi od njih nisu nikada uspeali da ostvore. Holidej se iskreno nadao i želeo da ovo dvoje budu bolje sreće.

Onda su njih dvoje otišli. Čeri je uzela Ringa pod ruku i pošla niz stepenice. Kid Ringo je zastao i po prvi put od njihovog poznanstva Holidej je naslutio da se mladi čovek zbog nečega koleba. Holidej mu je pružio ruku. Ringo se zadovoljno osmehnuo i čvrsto je stisnuo.

— Možda ćemo se jednoga dana opet negde sresti mister Holideje.

— Možda hoćemo Kide — rekao je Holidej. A onda je rekao nešto što nije očekivao da će ikada reći jednom revolverašu. — Bilo je zadovoljstvo za mene što smo se upoznali, Kide.

Kid Ringo je klimnuo glavom i pošao niz stepenice. Dok se jednog udaljivao, svi prolaznici u glavnoj ulici zastali su da bi mahnuli rukom srećnom paru. Dok Holidej je prišao ogradi terase i zastao na suncu. — Možda će im us-

peti da nađu sreću — promrmljao je sebi u bradu dok je jednog trenutka udaljavao. — Mislim da su to zaista zaslužili.

Mislio je na veliki san mnogih mladih zaljubljenih parova. A Kid

Ringo i Ceri Grinfild verovali su da imaju mnogo šansi da taj san zaista i ostvare.

Pre nego što su nestali na vidiku, Holidej im se još jednom setno osmehnuo.

KRAJ

čitajte sledeći broj
DOKA HOLIDEJA

BROJ 187

izlazi 7. oktobra 1986.

IZDAJE I ŠTAMPA NIŠRO FORUM OOUR MARKETPRINT, 21000 NOVI SAD V. MIŠIĆA 1.